

ท.003094

สำนักหอสมุด

พฤติกรรมทางเพศของสตรีในระยะหลังคลอด

ของโรงพยาบาลรามธิบดี

SEXUAL BEHAVIOR OF WOMEN DURING PUERPERIUM

AT RAMATHIBODI HOSPITAL

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการเจริญพันธุ์และวางแผนประชากร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2530

อธินันนาการ

จาก

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ม. มหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

พฤติกรรมทางเพศของสตรีในระยะหลังคลอด

ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการเจริญพันธุ์และวางแผนประชากร

วันที่ 27 ตุลาคม 2530

.....

ภารดี ชาญสมร

ผู้วิจัย

.....

อร่าม โรจนสกุล, พ.บ.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

สมพล พงศ์ไทย, พ.บ., M.P.H.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

สมศักดิ์ สุกตน์วรวิฑูรี, พ.บ.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

เพียงใจ สัตยัตม์, พ.บ., M.P.H.,

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

.....

มนตรี จุลสมัย,

พ.บ., Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

.....

อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ

M.B., B.S., F.R.C.P.

คณบดี

คณะแพทยศาสตร์รามาธิบดี

วิทยานิพนธ์
เรื่อง
พฤติกรรมทางเพศของสตรีในระยะหลังคลอด

.....*ภรณ์ วิชาสง*.....

ภรณ์ วิชาสง

ผู้วิจัย

.....*อร่าม โรจนสกุล*.....

อร่าม โรจนสกุล, พ.บ.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....*สมพล พงศ์ไทย*.....

สมพล พงศ์ไทย, พ.บ., M.P.H.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....*สมศักดิ์ สุทัศน์ารุณี*.....

สมศักดิ์ สุทัศน์ารุณี, พ.บ.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....*มนตรี จุลสมัย*.....

มนตรี จุลสมัย,

พ.บ., Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

.....*ก้านจง จาตุรจินดา*.....

ก้านจง จาตุรจินดา,

M.B., Ch.B., F.R.C.O.G.

หัวหน้าภาควิชา

ภาควิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา

คณะแพทยศาสตร์รามธิบดี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ภารดี ชาญสมร
วัน เดือน ปีเกิด	22 กรกฎาคม 2496
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตร์บัณฑิต(พยาบาลสาธารณสุข) คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมสุขภาพ ฝ่ายอบรมนิเทศและศึกษา กองอนามัยครอบครัว กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

กิติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณศาสตราจารย์นายแพทย์วิฑูร โอสถานนท์ รอง-
ศาสตราจารย์นายแพทย์กำแหง จาตุรจินดา ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์สุวิชัย
อินทรประเสริฐ และคณาจารย์ของภาควิชาสูติศาสตร์ - นรีเวชวิทยา ทุกท่านที่กรุณาให้
ความรู้อันเป็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์
นายแพทย์อร่าม โรจนสกุล ที่กรุณาเอาใจใส่ในการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดีในทุกขั้นตอนอัน
เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์
นายแพทย์สมพล นงค์ไทย ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์สมศักดิ์ สุกต์นั้วรุธิ ที่กรุณา
สละเวลาอันมีค่าในการตรวจแก้ไข ให้คำแนะนำปรึกษาอย่างดียิ่ง และอาจารย์เพียงใจ
สัตย์ตม ในความกรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริรัตน์ สุกิธร ใน
การปรับปรุงแบบสอบถาม ตลอดจนได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บข้อมูล จาก
อาจารย์เพียงใจ วัชรชัยสุพล คุณสุดารัตน์ สุวาริ คุณทัศนี ประสภกิตติคุณ
คุณสมจิต แดนสีแก้ว คุณจุฑามาศ นุชนารถ และเจ้าหน้าที่หน่วยวางแผนครอบครัว
โรงพยาบาลรามาริบัติ รวมทั้งท่านอื่น ๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และกำลังใจ ผู้วิจัยขอ
ขอบคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ภารดี ชาญสมร

ชื่อ พฤติกรรมทางเพศของสตรีในระยะหลังคลอดของโรงพยาบาลรามาริบัติ

ผู้วิจัย ภารดี ชาญสมร

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การเจริญพันธุ์และวางแผนประชากร)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

อร่าม โจรนสกุล, พ.บ., รองศาสตราจารย์

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล

สมพล พงศ์ไทย, พ.บ., M.P.H., รองศาสตราจารย์นายแพทย์

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล

สมศักดิ์ สุกต์นักรูธิ, พ.บ., ผู้ช่วยศาสตราจารย์

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล

วันที่สำเร็จการศึกษา 27 ตุลาคม 2530

บทคัดย่อ

โดยทั่วไปสตรีหลังคลอดจะได้รับคำแนะนำให้งดร่วมเพศในระยะ 6 สัปดาห์แรกหลังคลอด เพื่อป้องกันการติดเชื้อ และการฉีกขาดของแผลที่ฝีเย็บ แต่มีสตรีหลังคลอดจำนวนมากที่มีการร่วมเพศแล้วในระยะดังกล่าว การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาอุบัติการณ์ของการเกิดความต้องการทางเพศ การร่วมเพศ จำนวนครั้งการร่วมเพศ อาการแทรกซ้อนจากการร่วมเพศ ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการร่วมเพศในระยะ 6 สัปดาห์หลังคลอด ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ความรู้ ทัศนคติ ร่างกาย และจิตใจ ได้ทำการศึกษาระหว่างวันที่ 3 มีนาคม ถึง 1 พฤษภาคม 2530 โดยวิธีการสัมภาษณ์สตรีที่มารับบริการตรวจหลังคลอดครั้งแรก ของโรงพยาบาลรามาริบัติ จำนวน 520 คน

ผลการศึกษา พบว่าสตรีหลังคลอดเกิดความต้องการทางเพศแล้วร้อยละ 20.9 มีการร่วมเพศแล้ว ร้อยละ 22.3 โดยมีการร่วมเพศหลังคลอดก่อนมารับการตรวจเฉลี่ย 2 ครั้ง อุบัติการณ์ของการร่วมเพศในการศึกษานี้ต่ำกว่าการศึกษาอื่น ๆ ซึ่งอาจเนื่องมาจากวิธีวิจัย (research methodology) ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมที่ต่างกัน ในแต่ละแห่ง ตลอดจนระยะเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้พบว่าสตรีหลังคลอดร้อยละ 14.6 มีอาการแทรกซ้อนจากการร่วมเพศในระยะ 6 สัปดาห์แรก จากการศึกษาี้ พบ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศในระยะ 6 สัปดาห์หลังคลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุของสตรีหลังคลอด ความรู้เรื่องระยะเวลาที่ร่วมเพศได้หลังคลอด ทักษะคติในการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดเมื่อน้ำคาวปลาหมด และแผลที่ฝีเย็บหายสนิท และโอกาสในการตั้งครรภ์ การคุมกำเนิด ความกลัวการตั้งครรภ์ และความต้องการทางเพศของสามี อย่างไรก็ตาม เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามีแล้ว ปัจจัยเหล่านี้ยังคงความสัมพันธ์กับการร่วมเพศหลังคลอดเหมือนเดิม นอกจากนี้ อายุของสตรีหลังคลอดที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการร่วมเพศ ส่วนปัจจัยที่พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศในระยะ 6 สัปดาห์หลังคลอด ได้แก่ จำนวนบุตรที่มีชีวิต ระยะเวลาสมรส อายุของสามี ความรู้เรื่องการเกิดความต้องการทางเพศจากการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา การคุมกำเนิดก่อนการร่วมเพศ ระดับการศึกษาและการนับถือศาสนาของสตรีหลังคลอดและสามี ชนิดการคลอดบุตร ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา การตัดและเย็บฝีเย็บ การเลี้ยงบุตรด้วยนม ความกลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ กลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกรานและกลัวการฉีกขาดของแผลที่ฝีเย็บจากการร่วมเพศ

ผลการศึกษาบางส่วนอาจนำไปประยุกต์ใช้ในงานด้าน สุติกรรม การวางแผนครอบครัว และเพศศาสตร์ได้ ตลอดจนเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมทางเพศในระยะหลังคลอดต่อไป อย่างไรก็ตามการนำผลการศึกษานี้ไปใช้อาจมีขอบเขตจำกัด เนื่องจากเป็นการศึกษาเฉพาะสตรีหลังคลอดของโรงพยาบาลรามาริบัติเท่านั้น การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ในกลุ่มประชากรต่าง ๆ เป็นเรื่องน่าสนใจที่ควรศึกษาต่อไป

Thesis Title Sexual behavior of women during puerperium at
Ramathibodi Hospital

Name Paradee Chansorn

Degree Master of Science (Human Reproductive and
Population Planning)

Thesis Supervisory committee

Aram Rojanasakul M.D.
Associate Professor, Faculty of Medicine,
Ramathibodi Hospital, Mahidol University.

Sompol Pongthai M.D.,M.P.H.,
Associate Professor, Faculty of Medicine,
Ramathibodi Hospital, Mahidol University.

Somsak Suthutvoravut M.D.
Assistant Professor, Faculty of Medicine,
Ramathibodi Hospital, Mahidol University.

Date of Graduation 27 October 1987

Abstract

It is generally recommended that postpartum women should avoid sexual intercourse during puerperium in order to prevent complications such as pelvic infection and laceration of episiotomy wound. However there are considerable number of couples who have sexual intercourse during this period. The aim of this study is to determine the incidence of sexual desire, sexual intercourse, number of sexual intercourse, complication and factors associated with coitus during six weeks postpartum. Five hundreds and twenty women attending postpartum clinic at Ramathibodi Hospital during 3 March to 1 May 1987 were

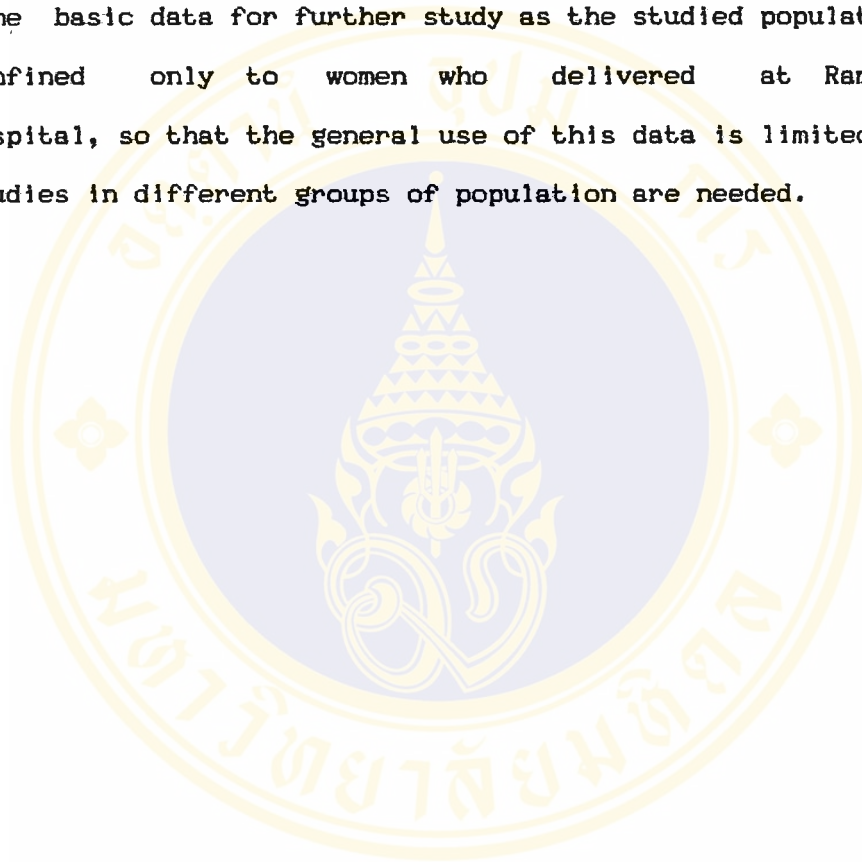
interviewed. Thirty five questions about sexual behavior such as complication, demographic, economic, social, knowledgable, attitude, physical and psychological factors relate to sexual intercourse were designed according to the objective.

The results revealed that incidence of sexual desire and sexual intercourse occurred in 20.9 and 22.3 per cent respectively. The average number of sexual intercourse was two. The incidence of sexual intercourse during puerperium in this study is lower than previous studies. Several factors affecting the results of various studies were the research design, culture, tradition and period of study. 14.6 per cent of women who had sexual intercourse during six weeks postpartum had one or more of the following: dyspareunia, lower abdominal pain, fever and laceration of episiotomy wound. Many factors associated with sexual intercourse during puerperium were women's age, knowledge about the time of sexual intercourse, attitude to sexual desire and sexual intercourse, the time of disappearance of lochia, complete healing of episiotomy, possibility of pregnancy, contraceptive practice, fear of pregnancy and husband's sex desire. After controlling these factors with physical and psychological factors by Mantel Haenzel chi-square, it was found that all but women's age still had significant association with coitus during puerperium.

The other factors that did not relate to coitus during puerperium were living child, length of marriage, husband's age, sexual desire, knowledge about breast feeding, contraceptive practice, education levels, religion of women and husband, method of delivery, duration of lochia, episiotomy,

feeding, fear of dyspareunia, infection and laceration of episiotomy wound.

This study provides some information of use in obstetrics and family planning service. Moreover, there are some basic data for further study as the studied population was confined only to women who delivered at Ramathibodi Hospital, so that the general use of this data is limited. More studies in different groups of population are needed.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
3 วิธีดำเนินการวิจัย	20
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	24
5 อภิปรายผลการวิจัย	83
6 สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	99
บรรณานุกรม	103
ภาคผนวก ก	107
ภาคผนวก ข	114
ภาคผนวก ค	118

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	จำนวน และ ร้อยละของสตรีที่มาใช้บริการตรวจหลังคลอด ครั้งแรกตามจำนวนสัปดาห์หลังคลอด	25
ตารางที่ 2	จำนวน และ ร้อยละของสตรีหลังคลอดและสามีจำแนกตามอายุ	25
ตารางที่ 3	จำนวน และ ร้อยละของสตรีหลังคลอด และสามีจำแนกตามอาชีพ	26
ตารางที่ 4	จำนวน และ ร้อยละของสตรีหลังคลอดและสามี จำแนกตาม ระดับการศึกษา	27
ตารางที่ 5	จำนวน และ ร้อยละของสตรีหลังคลอดจำแนกตามรายได้ของ ครอบครัว	28
ตารางที่ 6	จำนวน และ ร้อยละของสตรีหลังคลอดและสามีจำแนกตามการ นับถือศาสนา	29
ตารางที่ 7	จำนวน และ ร้อยละของการมี และไม่มีความต้องการทางเพศ ของสตรีหลังคลอด	30
ตารางที่ 8	จำนวน และ ร้อยละของการเกิดความต้องการทางเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามระยะเวลา(สัปดาห์)	30
ตารางที่ 9	จำนวน และ ร้อยละของการมี และไม่มีกรร่วมเพศของสตรี หลังคลอด	31
ตารางที่ 10	จำนวน และ ร้อยละของสตรีหลังคลอด ที่มีการร่วมเพศ จำแนก ตามระยะเวลา(สัปดาห์)	32
ตารางที่ 11	จำนวน และ ร้อยละของการร่วมเพศก่อนการตั้งครรภ์ครั้ง สุดท้าย	33
ตารางที่ 12	จำนวน และ ร้อยละของการร่วมเพศในระยะหลังคลอดครั้งนี้ (เฉพาะผู้ที่มีการร่วมเพศแล้ว)	34
ตารางที่ 13	จำนวน และ ร้อยละของการมี และไม่มีกรร่วมเพศ จำแนกตาม อายุของสตรีหลังคลอดและสามี	35
ตารางที่ 14	จำนวน และ ร้อยละของการมี และไม่มีกรร่วมเพศของสตรีหลัง คลอดจำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิต	36

ตารางที่ 15	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามระยะเวลาสมรส	37
ตารางที่ 16	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามรายได้ของครอบครัว	38
ตารางที่ 17	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด และสามีจำแนกตามการนับถือศาสนาของศาสนา	39
ตารางที่ 18	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามระดับการศึกษา	40
ตารางที่ 19	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามระดับการศึกษาของสามีสตรีหลังคลอด	41
ตารางที่ 20	จำนวน และ ร้อยละของแหล่งที่สตรีหลังคลอดได้รับความรู้ เรื่องความต้องการทางเพศและการร่วมเพศ	42
ตารางที่ 21	จำนวน และ ร้อยละของความรู้เรื่องความต้องการทางเพศ และเพศสัมพันธ์ของสตรีหลังคลอด จำแนกตามความรู้	43
ตารางที่ 22	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามความรู้เรื่องสตรีหลังคลอด 6 สัปดาห์ อาจเกิดความต้องการทางเพศได้	44
ตารางที่ 23	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามความรู้เรื่องสตรีหลังคลอดที่ให้นุตรดูนม อาจเกิดความต้องการทางเพศได้	45
ตารางที่ 24	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามความรู้เรื่องระยะเวลาที่ร่วมเพศได้ ในระยะหลังคลอด	46
ตารางที่ 25	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรีหลัง คลอด จำแนกตามความรู้เรื่องควรคุมกำเนิดก่อนมีการร่วมเพศ	47
ตารางที่ 26	จำนวน และ ร้อยละของทัศนคติเรื่องการมีร่วมเพศในระยะ หลังคลอดของสตรีหลังคลอด	48

ตารางที่ 27	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามทัศนคติเรื่องการเกิดความต้องการทาง เพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ขณะแผลที่มีเย็บหายสนิท และน้ำคาวปลาหมดแล้ว สามารถมีการร่วมเพศได้	49
ตารางที่ 28	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามทัศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด	50
ตารางที่ 29	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามทัศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด จะไม่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ จึงไม่ต้อง คุมกำเนิด	51
ตารางที่ 30	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามชนิดการคลอดบุตร	52
ตารางที่ 31	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา	53
ตารางที่ 32	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามการตัดและเย็บฝีเย็บ	54
ตารางที่ 33	จำนวน และ ร้อยละของสตรีที่คลอดทางช่องคลอด จำแนกตาม ปัญหาที่ฝีเย็บ	55
ตารางที่ 34	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามการเลี้ยงบุตรด้วยนม	56
ตารางที่ 35	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามการคุมกำเนิด	57
ตารางที่ 36	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามความกลัวการเจ็บปวดจากการร่วมเพศ	58
ตารางที่ 37	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามความกลัวการตั้งครรภ์	59
ตารางที่ 38	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามความกลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน	60

ตารางที่ 39	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามความกลัวการฉีดวัคซีนของแผลที่ฝีเย็บ	61
ตารางที่ 40	จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรี หลังคลอด จำแนกตามความต้องการทางเพศของสามี	62
ตารางที่ 41	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยชนิดการคลอดบุตร	65
ตารางที่ 42	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยการตัดและเย็บฝีเย็บ	66
ตารางที่ 43	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา	68
ตารางที่ 44	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยการเลี้ยงบุตรด้วยนม	70
ตารางที่ 45	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยการคุมกำเนิด	72
ตารางที่ 46	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยความต้องการทางเพศของสามี	74
ตารางที่ 47	ผลสรุปทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เรื่องระยะเวลา การร่วมเพศได้ในระยะหลังคลอด กับการร่วมเพศในระยะหลัง คลอด เมื่อควบคุมด้วยชนิดการคลอดบุตร การตัดและเย็บฝีเย็บ ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา การเลี้ยงบุตรด้วยนม การคุมกำเนิด และ ความต้องการทางเพศของสามี	75
ตารางที่ 48	ผลสรุปทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ เรื่องการเกิดความ ต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ขณะแผลที่ฝีเย็บหาย สนิท น้ำคาวปลาหมดแล้ว สามารถมีการร่วมเพศได้ เมื่อควบคุมด้วย ชนิดการคลอดบุตร การตัดและเย็บฝีเย็บ ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา การเลี้ยงบุตรด้วยนม การคุมกำเนิด และความต้องการทางเพศ ของสามี	76

- ตารางที่ 49 ผลสรุปทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเรื่องการเกิด
ความต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด กับ
การร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยชนิดการคลอดบุตร ระยะเวลาที่มี
น้ำคาวปลา การตัดและเย็บฝีเย็บ การเลี้ยงบุตรด้วยนม
การคุมกำเนิด และความต้องการทางเพศของสามี 77
- ตารางที่ 50 ผลสรุปทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเรื่อง
การร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด จะไม่ตั้งครรรภ์ จึง
ไม่ต้องคุมกำเนิด กับการมีการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วย
ชนิดการคลอดบุตร ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา การตัดและ
เย็บฝีเย็บ การเลี้ยงบุตรด้วยนม การคุมกำเนิด และความ
ต้องการทางเพศของสามี 78
- ตารางที่ 51 ผลสรุปทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างการคุมกำเนิด กับการ
การร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยชนิดการคลอดบุตร ระยะเวลา
ที่มีน้ำคาวปลา การตัดและเย็บฝีเย็บ การเลี้ยงบุตรด้วยนม
และความต้องการทางเพศของสามี 79
- ตารางที่ 52 ผลสรุปทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างความกลัวการ
ตั้งครรรภ์ กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยชนิด
การคลอดบุตร ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา การตัดและเย็บ
ฝีเย็บ การเลี้ยงบุตรด้วยนม การคุมกำเนิด และความต้อง
การทางเพศของสามี 80
- ตารางที่ 53 ผลสรุปทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการทาง
เพศของสามี กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยชนิดการ
คลอดบุตร ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา การตัดและเย็บฝี
เย็บ การเลี้ยงบุตรด้วยนม และการคุมกำเนิด 81
- ตารางที่ 54 จำนวน และ ร้อยละของสตรีที่มีการร่วมเพศในระยะหลังคลอด 82
จำแนกตามอาการแทรกซ้อนจากการร่วมเพศ

ตารางที่ 55	ผลสรุปค่า chi-square จากตารางย่อย ของความสัมพันธ์ ระหว่างความรู้เรื่องระยะเวลาที่ร่วมเพศได้ในระยะหลัง คลอด กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามี	118
ตารางที่ 56	ผลสรุปค่า chi-square จากตารางย่อย ของความสัมพันธ์ ระหว่างทัศนคติ เรื่องการเกิดความต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์ ขณะน้ำควาปลาหมัดแล้ว แผลที่มีเย็บหายสนิท สามารถร่วมเพศได้ กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้าน ร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามี	119
ตารางที่ 57	ผลสรุปค่า chi-square จากตารางย่อยของความสัมพันธ์ ระหว่างทัศนคติเรื่องการมีการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลัง คลอด จะไม่ตั้งครรรภ์ จึงไม่ต้องคุมกำเนิด กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศ ของสามี	120
ตารางที่ 58	ผลสรุปค่า chi-square จากตารางย่อย ของความสัมพันธ์ ระหว่างการคุมกำเนิด กับการร่วมเพศเมื่อควบคุมด้วย ปัจจัยด้านร่างกายและความต้องการทางเพศของสามี	121
ตารางที่ 59	ผลสรุปค่า chi square จากตารางย่อย ของความสัมพันธ์ ระหว่างความกลัวการตั้งครรรภ์ กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุม ด้วยปัจจัยด้านร่างกายและความต้องการทางเพศของสามี	122
ตารางที่ 60	ผลสรุปค่า chi-square จากตารางย่อย ของความสัมพันธ์ ระหว่างความต้องการทางเพศของสามี กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย	123
ตารางที่ 61	ผลสรุปค่า chi-squar จากตารางย่อย ของความสัมพันธ์ ระหว่างความต้องการทางเพศของสามี กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย	124

สารบัญภาพ

รูปที่ 1	กลไกการเกิดพฤติกรรมทางเพศ	9
รูปที่ 2	แนวคิดในการวิจัย	19

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พฤติกรรมทางเพศ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งแฝงอยู่ในร่างกายและจิตใจอย่างลึกซึ้งและถาวร มีในทุกช่วงวัยของชีวิตทั้งหญิงและชาย เพื่อดึงไว้ซึ่งความเป็นมนุษย์ชาติ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสุข และมีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันของคู่สามีภรรยา โดยพฤติกรรมทางเพศในแต่ละบุคคลและสังคมจะแตกต่างกันตามสภาพร่างกาย จิตใจ การอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัว(1) ตลอดจนระยะต่าง ๆ ในชีวิตมนุษย์

ระยะหลังคลอด เป็นระยะสำคัญ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจและสภาพแวดล้อม ด้านร่างกายจะมีการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะสืบพันธุ์ทั้งภายนอกและสตรีระ เพื่อปรับตัวคืนสู่สภาพเดิมเหมือนก่อนตั้งครรภ์ โดยใช้เวลาประมาณ 6 สัปดาห์ (2) ด้านจิตใจ สตรีในระยะหลังคลอดมักจะประสบกับความเจ็บปวดจากการคลอด ต้องปรับสภาพจิตใจจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการมีบุตร สตรีหลังคลอดจะได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ การเลี้ยงบุตร และเรื่องเพศจากบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งการปฏิบัติตัวในเรื่องเพศมักจะได้รับคำแนะนำให้งดร่วมเพศในระยะ 6 สัปดาห์หลังคลอด โดยเหตุผลที่ว่าในระยะดังกล่าวเป็นระยะที่อวัยวะสืบพันธุ์มีการเปลี่ยนแปลงกลับสู่สภาพปกติ มีโอกาสติดเชื้อจากการร่วมเพศได้ อีกประการหนึ่งในสตรีบางรายการตกไข่หลังคลอดอาจเกิดก่อนสัปดาห์ที่ 6 (3) จึงอาจมีโอกาสดังครรภ์หากไม่ได้คุมกำเนิด ในการปฏิบัติ มักจะนัดมารดาให้มารับการตรวจหลังคลอด ภายหลังคลอดบุตรประมาณ 6 สัปดาห์ (4,5) เพื่อตรวจร่างกายทั่วไปของอวัยวะสืบพันธุ์ และให้บริการคุมกำเนิด

จากการศึกษา สตรีที่มารับบริการตรวจหลังคลอดครั้งแรก ที่โรงพยาบาลรามาริบัติ จำนวน 210 คน โดย สมพล พงศ์ไทย และคณะ (3) พบว่าร้อยละ 40.0 (83 คน) มีการปฏิบัติทางเพศ(sexual practice) มาก่อนแล้ว และจากการศึกษา

ระยะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และการกลับสู่ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีหลังคลอด จำนวน 37 คน ในกรุงเทพฯ โดย บุญศรี จันทร์ศรี และ บัณฑิตวิ ลีละพันธ์(6) พบว่า สตรีที่มีการร่วมเพศก่อน 44 วันหลังคลอดมีอยู่ถึง ร้อยละ 40 นอกจากนี้มีการศึกษาพฤติกรรมทางเพศของสตรีหลังคลอด 6 สัปดาห์ จำนวน 328 คน ในประเทศอังกฤษ โดย Grudzinkas และ Atkinson (7) พบมีการร่วมเพศ(sexual intercourse) หลังคลอดร้อยละ 50.6 (166 คน) เช่นเดียวกับรายงานของ เอนก อารีพรรค และ สุวิทนา อารีพรรค (8) ที่กล่าวว่าภายใน 6 สัปดาห์หลังการคลอดบุตร สามีภรรยาจำนวนไม่น้อยเริ่มมีความสัมพันธ์ทางเพศกันใหม่ และจากการสังเกตขณะปฏิบัติงานของผู้วิจัย เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวในสถานพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทั้งในเขตเมืองและชนบท ซึ่งมีสตรีในระยะหลังคลอดมารับบริการ ได้พบผู้ที่มีการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดอยู่เสมอ

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นว่ามียุติสตรีที่คลอดบุตรแล้วจำนวนมาก มีการร่วมเพศในระยะ 6 สัปดาห์หลังคลอด ซึ่งไม่สอดคล้องกับคำแนะนำที่สตรีหลังคลอดได้รับโดยทั่วไปพฤติกรรม หรือการปฏิบัติของมนุษย์นั้น เป็นผลมาจากบุคคลิกภาพ ความรู้ ทักษะ และสิ่งแวดล้อม (9) ปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ความรู้ ทักษะ ทรวดทรง และจิตใจ จึงน่าจะมีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ และเนื่องจากยังไม่มีรายงานการศึกษาโดยละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ในสตรีไทยมาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมทางเพศของสตรีในระยะหลังคลอด ตลอดจนปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศในระยะหลังคลอด

2 ปัญหาในการวิจัย

2.1 สตรีหลังคลอดในระยะ 6 สัปดาห์ เกิดความต้องการทางเพศ และมีการร่วมเพศ หรือไม่ เมื่อไร และมีจำนวนครั้งของการร่วมเพศเท่าไร

2.2 ปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ความรู้ ทักษะ ทรวดทรงและจิตใจ มีความสัมพันธ์ กับ การร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดหรือไม่

3. การร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ก่อให้เกิดอาการแทรกซ้อนอะไร หรือไม่

3. สมมติฐานในการวิจัย

3.1 ปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ อายุ จำนวนบุตรที่มีชีวิต และระยะเวลาสมรส มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด

3.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม ได้แก่ รายได้ของครอบครัว การนับถือศาสนา และ ระดับการศึกษาของสตรีหลังคลอดและสามี มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด

3.3 ปัจจัยด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้เรื่องการเกิดความต้องการทางเพศ และการร่วมเพศ มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด

3.4 ปัจจัยด้านทัศนคติ ได้แก่ ทัศนคติเรื่องการเกิดความต้องการทางเพศ และการร่วมเพศ มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด

3.5 ปัจจัยด้านร่างกาย ได้แก่ ชนิดการคลอดบุตร ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา แผลที่ฝีเย็บ การเลี้ยงบุตรด้วยนม และการปฏิบัติคุมกำเนิด มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด

3.6 ปัจจัยด้านจิตใจ ได้แก่ ความกลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ ความกลัวการตั้งครรภ์ ความกลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน ความกลัวการวินิจฉัยของแผลที่ฝีเย็บ ความต้องการทางเพศของสามี มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อศึกษา อุบัติการของพฤติกรรมทางเพศของสตรีที่รับบริการตรวจหลังคลอดครั้งแรก ดังนี้

4.1.1 จำนวนของสตรีหลังคลอด และระยะเวลาที่เกิดความต้องการทางเพศครั้งแรก

4.1.2 จำนวนของสตรีหลังคลอด และระยะเวลาที่มีการร่วมเพศครั้งแรก

4.1.3 จำนวนครั้งของการร่วมเพศ

4.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดกับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

- 4.2.1 ปัจจัยด้านประชากร
  - 4.2.1.1 อายุของสตรีหลังคลอด และสามี
  - 4.2.1.2 จำนวนบุตรที่มีชีวิต
  - 4.2.1.3 ระยะเวลาการสมรส
- 4.2.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม
  - 4.2.2.1 รายได้ของครอบครัว
  - 4.2.2.2 การนับถือศาสนาของสตรีหลังคลอดและสามี
  - 4.2.2.3 ระดับการศึกษาของสตรีหลังคลอดและสามี
- 4.2.3 ปัจจัยด้านความรู้
  - 4.2.3.1 ความรู้เรื่องความต้องการทางเพศ และการร่วมเพศในระยะหลังคลอด
- 4.2.4 ปัจจัยด้านทัศนคติ
  - 4.2.4.1 ทัศนคติเรื่องการร่วมเพศในระยะหลังคลอด
- 4.2.5 ปัจจัยด้านร่างกาย
  - 4.2.5.1 ชนิดการคลอดบุตร
  - 4.2.5.2 ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา
  - 4.2.5.3 การตัดและเย็บฝีเย็บ
  - 4.2.5.4 การเลี้ยงบุตรด้วยนม
  - 4.2.5.5 การปฏิบัติคุมกำเนิด
- 4.2.6 ปัจจัยด้านจิตใจ
  - 4.2.6.1 ความกลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ
  - 4.2.6.2 ความกลัวการตั้งครรภ์
  - 4.2.6.3 ความกลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน
  - 4.2.6.4 ความกลัวการฉีกขาดของแผลที่ฝีเย็บ
  - 4.2.6.5 ความต้องการทางเพศของสามี
- 4.3 เพื่อศึกษาอาการแทรกซ้อนในสตรีที่มีการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ดังนี้
  - 4.3.1 ความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ

4.3.2 การฝึกขาดของแผลที่ผิเย็บ

4.3.3 การอักเสบในอุ้งเชิงกราน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทราบถึง อุบัติการณ์ของระยะเวลาที่เกิดความต้องการทางเพศ การร่วมเพศ และจำนวนครั้งของการร่วมเพศในสตรีหลังคลอด
2. ทราบถึงความสัมพันธ์ ระหว่างการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด กับปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ความรู้ ทักษะคิด ร่างกายและจิตใจ
3. ทราบถึงปัญหาจากการร่วมเพศในสตรีหลังคลอด
4. นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในงานการให้บริการ เช่น การให้คำแนะนำแก่สตรีหลังคลอด

6. ขอบเขตการวิจัย

1. การศึกษาพฤติกรรมทางเพศของสตรีในระยะหลังคลอดนี้ เนื่องจากการเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาให้มีขอบเขตกว้างขวางต่อไปในอนาคต จึงเลือกศึกษาเฉพาะสตรีที่คลอด และมาตรวจหลังคลอดครั้งแรกที่โรงพยาบาลรามาริบัติ
2. พฤติกรรมทางเพศที่ศึกษานี้ เฉพาะการเกิดความต้องการทางเพศ และการร่วมเพศ ก่อนมาตรวจหลังคลอดครั้งแรก ในการคลอดครั้งสุดท้ายเท่านั้น

7. ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ เก็บโดยผู้วิจัย และผู้ช่วยสัมภาษณ์ซึ่งได้รับการชี้แจงและเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามแต่ละข้อ วิธีการสัมภาษณ์ และควบคุมการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัย ถือว่าเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ และเป็นพฤติกรรมทางเพศของสตรีในระยะหลังคลอด 6-8 สัปดาห์เท่านั้น

8. ความจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากการกำหนดกลุ่มประชากรในการศึกษานี้ เป็นแบบมีจุดมุ่งหมาย (purposive sampling) จึงไม่อาจเป็นตัวแทนของพฤติกรรมทางเพศในระยะหลังคลอดระยะอื่น ๆ ของประชากรกลุ่มอื่น ๆ ได้ นอกจากในกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้เท่านั้น

9. คำจำกัดความ และนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

พฤติกรรมทางเพศ(sexual behavior) หมายถึง ทำที่และการปฏิบัติ
(1)ตนทางเพศด้านความต้องการทางเพศ การร่วมเพศ และจำนวนครั้งของการร่วมเพศ
ระยะหลังคลอด(puerperium) หมายถึง ระยะตั้งแต่ทารกและรก
คลอดเสร็จ จนถึง 6 สัปดาห์ หรือภายใน 42 วันหลังคลอด

การร่วมเพศ (coitus) หมายถึง การที่ฝ่ายชายสอดใส่องศาชาติเข้า
ในช่องคลอดหญิง โดยฝ่ายชายมีการหลั่งน้ำสุจิ

ความต้องการทางเพศ (sexual desire) แบ่งออกเป็น 2 กรณี

1. ความต้องการทางเพศของสตรีหลังคลอด หมายถึง ความรู้สึก
ของสตรีหลังคลอดที่มีความปรารถนาหรือต้องการทางเพศ

2. ความต้องการทางเพศของสามี หมายถึง การแสดง หรือทำ
ทางที่สังเกตเห็นโดยสตรีหลังคลอด ว่าสามีมีความต้องการทางเพศ เช่น การเล้าโลมกอด
จูบ อวัยวะเพศฝ่ายชายแข็งตัว ฝ่ายชายบอกว่าต้องการร่วมเพศ หรือฝ่ายชายใช้กำลัง
ปลุกปล้ำ

ระยะเวลาการสมรส หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่หญิง และชายอยู่ร่วม
กันเป็นครอบครัว ทั้งที่จดทะเบียนสมรส และไม่ได้จดทะเบียนสมรส

รายได้ของครอบครัว หมายถึง รายได้โดยประมาณจากคำบอกของสตรี
หลังคลอดในระยะเวลา 1 เดือน

ความรู้เรื่องความต้องการทางเพศ และการร่วมเพศ หมายถึง ความรู้
เรื่องดังกล่าว ที่สตรีหลังคลอดเคยได้รับจาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุข แพทย์และพยาบาลที่
โรงพยาบาลรามาริบัติ สื่อมวลชน เช่น หนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ เอกสารเผยแพร่ รวม
ทั้งการให้ลูกศึกษาในโรงพยาบาลรามาริบัติด้วยวิดีโอเทป

ทัศนคติเรื่องการร่วมเพศ หมายถึง ความคิดเห็น หรือ ความรู้สึกนึก
คิดที่สตรีหลังคลอดมีต่อการร่วมเพศในระยะหลังคลอด

ชนิดการคลอดบุตร หมายถึง วิธีการ และลักษณะที่สตรีหลังคลอด คลอด
บุตรครั้งสุดท้าย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. คลอดปกติทางช่องคลอด (normal labour) หมายถึงการที่
สตรีหลังคลอด คลอดบุตรเองทางช่องคลอด

2. คลอดผิดปกติทางช่องคลอด หมายถึง การคลอดทางช่องคลอด โดยใช้เครื่องมือช่วย เช่น forceps extraction , vacuum extraction

3. คลอดทางหน้าท้อง (caesarean section) หมายถึง การผ่าตัดเพื่อเอาเด็กออกทางหน้าท้อง

การตัดและเย็บฝีเย็บ (episiotomy and repair) หมายถึง การตัดฝีเย็บเพื่อให้บริเวณปากช่องคลอดกว้างขึ้น สะดวกแก่การผ่านของตัวเด็กและได้รับการเย็บซ่อมฝีเย็บแล้ว

การเลี้ยงบุตรด้วยนม หมายถึง การเลี้ยงดูบุตรด้วย นมมารดา หรือ นมผสม หรือนมมารดา ร่วมกับนมผสม ตั้งแต่หลังคลอด จนถึงวันที่ล้มภาชนะ

การคุมกำเนิด หมายถึง การใช้วิธีคุมกำเนิดของสตรีหลังคลอด และสามี ทั้งชนิดถาวร และชนิดชั่วคราว หลังจากการคลอดบุตรครั้งสุดท้าย

ความกลัว หมายถึง ความกลัวของสตรีหลังคลอดทั้งที่มีและไม่มี การร่วมเพศ เกี่ยวกับความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ การตั้งครรถ์ การอักเสบในอุ้งเชิงกราน การฉีกขาดที่ฝีเย็บ

การอักเสบในอุ้งเชิงกราน หมายถึง ประวัติที่ได้จากการซักถามสตรี หลังคลอดว่ามีอาการตกขาวผิดปกติ ปวดท้องน้อย มีไข้ มีเลือดออกทางช่องคลอด ซึ่งอาจได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์ พยาบาลหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา หมายถึง จำนวนสัปดาห์โดยประมาณ ที่สตรี หลังคลอดมีน้ำคาวปลาตั้งแต่หลังคลอดครั้งสุดท้าย จนน้ำคาวปลาหมด

บทที่ 2

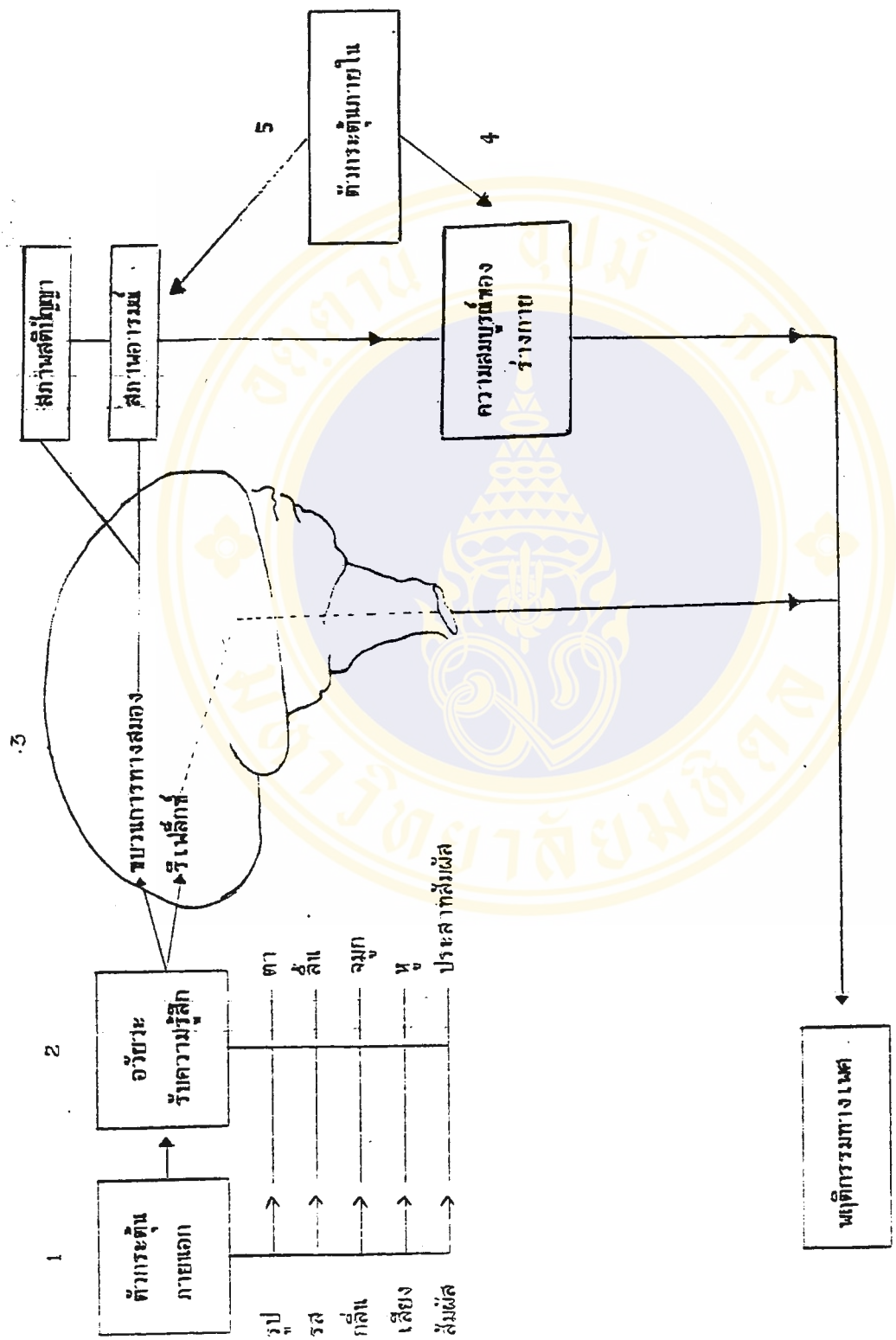
บททวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เรื่องเพศเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งในชีวิตคนเรา เกี่ยวข้องอยู่กับคนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ความสัมพันธ์ทางเพศของสามีและภรรยาเป็นเรื่องจำเป็นในชีวิตสมรส ก่อให้เกิดพฤติกรรมทางเพศอันเป็นกิจกรรมที่สังคมสนับสนุน สามีและภรรยาก็พอใจที่จะกระทำเช่นกัน ทั้งยังช่วยให้ชีวิตสมรสสมบูรณ์อีกด้วย (10)

การเกิดพฤติกรรมทางเพศเป็นขบวนการที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 อย่าง คือ 1) ตัวกระตุ้นภายนอก 2) อวัยวะรับความรู้สึก 3) ขบวนการทางสมอง 4) ความสมบูรณ์ของร่างกาย และ 5) ตัวกระตุ้นภายใน (11) ทำให้เกิดพฤติกรรมทางเพศโดยกระตุ้นที่อวัยวะรับความรู้สึก ผ่านเข้าสู่ขบวนการทางสมอง และแสดงเป็นพฤติกรรมทางเพศตามสภาพร่างกาย จิตใจ และตัวกระตุ้นภายใน (แสดงในรูปที่ 1)

ระยะหลังคลอด หมายถึง ช่วงเวลาที่ร่างกายของสตรีคลอดบุตรมีการเปลี่ยนแปลงสู่สภาพเหมือนเมื่อก่อนตั้งครรภ์ทั้งทางกายวิภาค และสรีระ โดยที่องค์การอนามัยโลกได้กำหนดระยะนี้ไว้ 6 สัปดาห์ หรือ 42 วันนับจากคลอดทารก (12) ระยะนี้อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ช่วง คือระยะแรก (immediate puerperium) เป็นระยะหลังคลอด 24 ชั่วโมง และระยะหลัง (late puerperium) เป็นระยะหลังจากระยะแรกจนถึง 6 สัปดาห์ (2) ในที่นี้จะกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงในระยะหลัง ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมทางเพศด้านร่างกายและจิตใจ

1. การเปลี่ยนแปลงทางกายวิภาคและสรีรวิทยาของร่างกายในระยะหลังคลอด ได้แก่ ระบบอวัยวะสืบพันธุ์ ระบบไหลเวียนของเลือดและหัวใจ และระบบต่อมไร้ท่อ ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะอวัยวะที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศในระยะหลังคลอดเท่านั้น คือ
  - 1 มดลูก จะลดขนาดลงหลังทารกและรกคลอดไปแล้ว ยอดมดลูกจะอยู่ในระดับไม่เกินสะดือ การลดขนาดนี้เกิดจากการที่เซลล์กล้ามเนื้อมดลูกมีขนาดเล็กลงเนื่องจากการสลายของโปรตีนภายในเซลล์ ส่วนล่างของมดลูก (lower uterine segment) ซึ่งบางมากในระยะหลังคลอด จะหดตัวหนาขึ้นและสั้นลงจนเป็นคอมดลูก (isthmus) ตามเดิมภายใน 2-3 สัปดาห์ ปากมดลูกจะหุบลง หนาขึ้นแต่ก็ยังนุ่ม จะ

รูปที่ 1 กลไกการเกิดพฤติกรรมทางเพศ

ค่อย ๆ หนาและแข็งขึ้น ขนาดเล็กลงจนเมื่อสิ้นสัปดาห์แรกก็เกือบจะสอดนิ้วมือเข้าไปไม่ได้ (2, 12)

เยื่อบุโพรงมดลูก ภายหลังจากคลอด 2-3 วัน จะมีการเปลี่ยนแปลงของเยื่อบุโพรงมดลูกส่วนที่ยังเหลืออยู่คือ basal layer โดยส่วนบนจะสลายตัว และหลุดออกจากโพรงมดลูกทางปากมดลูก เรียกว่าน้ำคาวปลา(lochia) ซึ่งใน 2-3 วันแรกจะมีสีแดงจัด เพราะประกอบด้วยเลือดเป็นส่วนใหญ่ เรียกว่า "lochia rubra" ต่อมาสีแดงจะจางลง และปริมาณจะน้อยลง เพราะมีเนื้อเยื่อบุโพรงมดลูกที่สลายตัวปะปนมากขึ้นเป็นสีชมพู เรียกว่า "lochia serosa" ประมาณวันที่ 10 หลังคลอด สีของน้ำคาวปลาจะยิ่งจางลงอีก เป็นสีขาวหรือสีนวล มีจำนวนน้อยลงมากและมีลักษณะเป็นเมือกปน ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า "lochia alba" น้ำคาวปลาจะหมดภายใน 3 สัปดาห์หลังคลอด แต่อาจมีบางรายที่มีอยู่นานถึง 6 สัปดาห์(12)

2. เต้านม ภายหลังจากคลอดจะเกิด vascular proliferation และ engorge ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้จะทำให้ขนาดของเต้านมใหญ่และตึงขึ้น(12)

3. การหลังฮอร์โมน ในระยะหลังคลอด estrogen และ progesterons ลดระดับลง ประกอบกับการดูดนมของทารกกระตุ้นให้มีการหลังของน้ำนม ในระยะหลังคลอดใหม่ ๆ ระดับ prolactin ยังคงสูงอยู่ ซึ่งมีผลต่อการสร้างและหลังฮอร์โมนจาก hypothalamus และต่อมใต้สมองที่จะควบคุมการทำงานของรังไข่ จนเมื่อระยะเวลาผ่านไประดับ prolactin จะค่อย ๆ ลดลง รังไข่จะเริ่มกลับทำงานตามปกติ มีการตกไข่และมีประจำเดือนในเวลาต่อมา(13)

ทางด้านจิตใจ สตรีหลังคลอดควรจะจิตใจและมีความสุขที่ได้คลอดบุตรที่มีสุขภาพแข็งแรง แต่อาจเกิดความวิตกกังวลได้ จากบทบาทใหม่ที่ต้องเป็นแม่ และมีหน้าที่ปกป้องให้ความอบอุ่นแก่บุตร (14, 15) การที่จะต้องตัดสินใจในการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดาหรือผสม สัมพันธภาพระหว่างสามีภรรยา และสภาพแวดล้อม เช่น อิทธิพลจากเครือญาติในการปฏิบัติตนและเลี้ยงดูบุตรที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศได้เช่นกัน

2. กายวิภาคและสรีระวิทยาการได้กระตุ้นทางเพศของสตรีในระยะหลังคลอด

Masters และ Johnson(16) ศึกษาสตรีหลังคลอดปกติพบว่าหลังคลอด 4-6 สัปดาห์ แผลที่ฝีเย็บหายดีแล้วผนังช่องคลอดเป็นสีชมพูค่อนข้างบาง rugae แบนราบเกือบมองไม่เห็นรอยย่น มดลูกยังอยู่ในช่องท้อง ในสตรีเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจะมีมดลูก

เล็กและกลับสู่สภาพเดิมได้มากกว่าสตรีที่ไม่ได้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา สำหรับการกระตุ้นทางเพศ พบว่า 2 ใน 3 ของสตรีที่ศึกษามี erotism ต่ออวัยวะรับความรู้สึกทางเพศ มี vasocongestion ของ labia minora และ majora อย่างสมบูรณ์ถึงระยะ plateau แต่จะเกิดได้ช้ากว่าระยะก่อนตั้งครรรภ์ ในระยะ plateau การเกิด vaginal lubrication เกิดได้ช้า และปริมาณลดลง ช่องคลอดจะหดตัว (contraction) ได้ดีเพียง 2 ใน 3 ส่วน โดยจะหดตัวช้าและน้อยครั้งลง สำหรับระยะ orgasm การหดเกร็ง การเกิด orgasmic platform จะลดลงและเกิดได้มากที่ vagina ส่วนล่าง แต่การหดตัวน้อยลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปฏิกริยาของ sex skin ที่ labia minora ในลักษณะสีแดงคล้ำ ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พฤติกรรมทางเพศเป็นท่าทีและการปฏิบัติตนทางเพศ ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะความต้องการทางเพศ การร่วมเพศ และจำนวนครั้งของการร่วมเพศ

3. ความต้องการทางเพศ (sexual desire)

Masters และ Johnson (16) สัมภาษณ์สตรีหลังคลอด 3 เดือน จำนวน 111 คน พบว่าร้อยละ 48.5 (54 คน) เริ่มมีความต้องการทางเพศ 2-3 สัปดาห์หลังคลอด

Kenny (17) ศึกษาสตรีตั้งครรรภ์และให้นมบุตร จำนวน 33 คน พบว่าส่วนมากเริ่มมีความต้องการทางเพศ 4 สัปดาห์หลังคลอด ร้อยละ 30 มีความต้องการทางเพศเพิ่มขึ้น และร้อยละ 52 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงความต้องการทางเพศ

Robson และ คณะ (18) ศึกษาสตรีครรรภ์แรก ชาวอังกฤษ 119 คน หลังคลอด 12 สัปดาห์และ 6 เดือนหลังคลอด พบว่าร้อยละ 57 มีความต้องการทางเพศลดลงกว่าก่อนตั้งครรรภ์ และร้อยละ 33 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงความต้องการทางเพศ

4. การร่วมเพศ (coitus)

Tolor และ Di Grazia (19) ศึกษารูปแบบพฤติกรรมและทัศนคติระหว่างตั้งครรรภ์และหลังคลอด 6 สัปดาห์ จำนวน 55 คน พบว่า มากกว่าร้อยละ 80 กลับมีการร่วมเพศแล้ว

Richardson และ คณะ (20) ศึกษาการลดลงของระยะเวลาร่วมเพศหลังคลอดในสตรีคลอดปกติ และตัดฝีเย็บทุกราย จำนวน 800 คน พบว่าส่วนมากมีการ

ร่วมเพศระหว่าง 14-21 วันหลังคลอด

Grudzinkas และ Atkinson(7) ศึกษาการปฏิบัติทางเพศในสตรีระยะหลังคลอด 5-7 สัปดาห์ จำนวน 328 คน โดยการสัมภาษณ์ย้อนหลัง พบว่า ร้อยละ 50.6 (116 คน) กลับมีการร่วมเพศแล้ว โดยเฉลี่ย 5 สัปดาห์หลังคลอด

บุญศรี จันทร์ศรี และ บัณฑิตวิ ลีละหัตนะ(6) ศึกษาระยะเวลาเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และการกลับสู่ภาวะเจริญพันธุ์ พบมีการร่วมเพศก่อน 44 วัน หลังคลอด ร้อยละ 40

สมพล พงศ์ไทย และคณะ(3) ศึกษาหญิงที่มารับบริการตรวจหลังคลอด ครั้งแรกจำนวน 210 คน พบว่า มีการปฏิบัติทางเพศ(sexual practice) แล้ว ร้อยละ 40.0 (83 คน)

5. จำนวนครั้งของการร่วมเพศ

Tolor และ Di Grazia(19) รายงานการร่วมเพศหลังคลอด 6 สัปดาห์ นั้นมีจำนวน 4 ครั้งหรือมากกว่าใน 1 สัปดาห์

จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการเกิดความต้องการทางเพศ การร่วมเพศ และจำนวนครั้งของการร่วมเพศ แตกต่างกันในแต่ละการศึกษา จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัย พบว่ามีความเกี่ยวข้องระหว่างพฤติกรรมทางเพศกับปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ความรู้ ทัศนคติ ร่างกาย และ จิตใจ ดังต่อไปนี้

6. ปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ความรู้ ทัศนคติ ร่างกายและจิตใจ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ

6.1. ปัจจัยด้านประชากร ได้แก่

6.1.1 อายุ Kinsey (22) รายงานว่าคู่สมรสที่อายุน้อยกว่า 25 ปี มีการร่วมเพศ 2-4 ครั้งต่อสัปดาห์ แต่ความถี่จะลดลงเหลือ 1 ครั้ง ต่อสัปดาห์ เมื่ออายุ 40 ปี และผู้ชายจะถึงจุดสูงสุดของความสามารถทางเพศ ในตอนปลายของวัยรุ่น (16-20) หลังจากนั้นความสามารถทางเพศจะลดลง ในผู้หญิงกลับตรงกันข้าม คือ จะเริ่มชีวิตทางเพศช้า จะไม่ถึงจุดสูงสุดของความสามารถทางเพศ จนอายุ 30 ปี

สมพล พงศ์ไทย และคณะ(22) ศึกษาการสมรสและปฏิบัติกิจกรรมทางเพศ ในสตรีรับบริการตรวจหลังคลอด จำนวน 210 คน พบว่าสตรีที่อายุน้อยมีการร่วมเพศบ่อย

กว่า สตรีที่อายุมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6.1.2 ระยะเวลาสมรส Kenny (17) พบว่า ร้อยละ 60 ของสตรีที่สมรสนาน 1-5 ปี และร้อยละ 78 ของสตรีที่สมรสนาน 6-18 ปี มีบุตรมากกว่า 1 คน และให้บุตรดูดีแน่นอนจะกลับมีความสนใจทางเพศ(sexual interest) แล้ว และรู้สึกปลอดภัยที่จะกลับมีความสัมพันธ์ทางเพศ(sexual relation) หลังจากน้ำควาปลาหมัดแล้ว

6.1.3 จำนวนบุตรมีชีวิต Fischman(23) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางเพศในสตรีหลังคลอด 4 และ 12 เดือน พบว่าการกลับมีการร่วมเพศในสตรีที่เคยมีบุตรมาก่อนแล้ว มากกว่าสตรีครรภ์แรก

Kenny(17) พบว่า ร้อยละ 43 ของสตรีที่มีบุตรมากกว่า 1 คน และร้อยละ 8 ของสตรีที่มีบุตร 1 คน กล่าวว่าภายหลังการคลอดบุตรทำให้ความต้องการทางเพศ (sexual desire) เพิ่มขึ้น

เนื่องจากการร่วมเพศมีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์ สามารถทำให้มีบุตรได้ถึงแม้จะพบว่าการตั้งครรภ์ในระยะให้แม่บุตรมีเพียงร้อยละ 9-11 (24) และจากการศึกษาของ Hames (25) พบว่าสตรีในระยะหลังคลอดมีความกลัวการตั้งครรภ์อยู่ด้วยในคู่สมรสที่ไม่ต้องการมีบุตรอีกย่อมไม่ต้องการตั้งครรภ์ ดังนั้นการร่วมเพศน่าจะมีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรที่มีชีวิต

6.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่

6.2.1 รายได้ของครอบครัว การร่วมเพศเป็นพฤติกรรมทางเพศที่มีผลต่อการมีบุตรส่งผลกระทบต่อรายได้ของครอบครัว ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตร ความสำนึกถึงคุณภาพของบุตร ตลอดจนสภาพสังคมอุตสาหกรรม ทำให้คนมีความต้องการบุตรจำนวนน้อย (26) รายได้ของครอบครัวจึงเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีผลกระทบต่อารร่วมเพศ ในคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน (8)

6.2.2 ศาสนา เป็นที่มาของค่านิยม(values) บรรทัดฐาน(norms) วัฒนธรรม(culture) ของมนุษย์ในสังคม มีบทบาทต่อแนวความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งยังถือเป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ลักษณะและหน้าที่ของศาสนาในแต่ละสังคมเกี่ยวกับเรื่องเพศแตกต่างกันไป ได้แก่ ศาสนาพุทธ จากการศึกษาไม่พบข้อห้ามทาง

ศาสนาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในระยะหลังคลอด สำหรับการร่วมเพศในระยะหลังคลอด นั้นเป็นความเชื่อที่แตกต่างกันในแต่ละสังคม และถือปฏิบัติสืบต่อกันมา โดยอาจงดการร่วมเพศหลังคลอด 2 เดือน 3 เดือน หรือจนกว่าจะเล็กให้บุตรกินนม สำหรับศาสนาอิสลาม(27) มีข้อห้ามสำหรับการร่วมเพศ คือ "ห้ามสังวาสกับภรรยา ในขณะที่นางมีประจำเดือน" ซึ่งในระยะหลังคลอดจะมีน้ำคาวปลาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประจำเดือน

6.2.3 ระดับการศึกษา การศึกษาเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ตลอดจนการเปลี่ยนแปลง เจตคติ หรือพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้นั้น ไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม ทั้งยังมีองค์ประกอบมากมายที่ทำให้การเรียนรู้จากการศึกษาแตกต่างกัน การศึกษาที่ต่างระดับจึงทำให้พฤติกรรมต่างกันด้วย

สมพล พงศ์ไทยและคณะ(22) ศึกษาการสมรสและปฏิบัติกิจกรรมทางเพศ พบว่า สตรีที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีความถี่ในการร่วมเพศน้อยกว่า สตรีที่ระดับการศึกษาต่ำกว่าอุดมศึกษา ดังนั้นระดับการศึกษาที่ต่างกัน จึงน่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมการร่วมเพศ

6.3 ปัจจัยด้านความรู้ ได้แก่

6.3.1 ปัจจัยด้านความรู้เรื่องความต้องการทางเพศ และการร่วมเพศ ความรู้ หมายถึง ความเข้าใจทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ได้จากการสังเกต ประสบการณ์ หรือเอกสารรายงานต่าง ๆ (28) เป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่ทำให้บุคคลเกิดการไตร่ตรอง ทดลอง และปฏิบัติ(29) การมีความรู้เรื่องการเกิดความต้องการทางเพศ และการร่วมเพศในระยะหลังคลอดว่าสามารถเกิดขึ้นได้หรือไม่ หรือถ้าเกิดขึ้นแล้วเป็นสิ่งปกติ หรือผิดปกติ จึงมีผลต่อการปฏิบัติทางเพศ หรือการร่วมเพศได้

จากการศึกษาของชุกรี วีระสัมพันธ์(30) เรื่องความรู้ เจตคติเกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ของสตรีชนบทระยะหลังคลอด ในศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 7 จังหวัดราชบุรี รายงานความรู้เกี่ยวกับระยะเวลาที่ควรงดเว้นการร่วมเพศของสตรีชนบทในระยะหลังคลอด พบว่าร้อยละ 37 ของสตรีหลังคลอดมีความรู้ว่าควรงดร่วมเพศหลังคลอดเดือนครึ่ง

ดังนั้นความรู้เรื่องการเกิดความต้องการทางเพศ และระยะเวลาหรือการปฏิบัติเมื่อจะมีการร่วมเพศในระยะหลังคลอด จึงมีความสำคัญต่อพฤติกรรมทางเพศด้วย

6.4 ปัจจัยด้านทัศนคติ ได้แก่

6.4.1 ทัศนคติเรื่องการเกิดความต้องการทางเพศ และการร่วมเพศ ทัศนคติ (attitude) คือความรู้สึกนึกคิด รวมทั้งค่านิยมที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีผลมาจากการปฏิบัติตัวของบิดามารดา และอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างประเทศในสังคมนั้น ๆ

(1) ทัศนคติมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล เป็นแนวโน้มขั้นต้น หรือขั้นเตรียมพร้อมของพฤติกรรม

จากการศึกษาภาวะเจริญพันธุ์และชาติพันธุ์ในประเทศไทย(31) รายงานการสอบถามความคิดเห็นสตรีชาติพันธุ์ต่าง ๆ ถึงระยะเวลาที่ควรเว้นการร่วมเพศหลังคลอด สำหรับสตรีไทยในเขตเมืองมีความเห็นว่า ควรงดร่วมเพศหลังคลอดเฉลี่ย 1.04 เดือนและในชนบท 1.31 เดือน

Kenny(17) พบว่าร้อยละ 52 ของสตรีหลังคลอด 33 คน เชื่อว่าการร่วมเพศ เมื่อ vaginal discharge หยุดแล้วน่าจะเป็นสิ่งที่ปลอดภัย ดังนั้นทัศนคติที่แตกต่างกัน จึงมีส่วนสัมพันธ์กับการกระทำ หรือพฤติกรรมทางเพศของบุคคล

6.5 ปัจจัยด้านร่างกาย ได้แก่

6.5.1 ชนิดการคลอดบุตร การคลอดบุตรเป็นผลกระทบโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะสืบพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นการคลอดทางช่องคลอดร่วมกับการตัดฝีเย็บ(episiotomy) หรือการผ่าตัดเอาเด็กออกทางหน้าท้อง(caesarean section) Grudzinkas และ Atkinson(8) พบว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างชนิดการคลอดเองร่วมกับการตัดฝีเย็บ กับ forceps extraction และการร่วมเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6.5.2 แผลที่ฝีเย็บ ตามปกติแผลที่เกิดจากการตัดและเย็บฝีเย็บจะหายเกือบสนิทใน 3 สัปดาห์หลังคลอด(2)

Richardson และ คณะ (20) พบว่าการเริ่มร่วมเพศเร็วในสตรีหลังคลอดปกติที่ทำ episiotomy ไม่มีผลเสียต่อการหายของแผลที่ฝีเย็บ

Reading และ Sledmere (32) ศึกษาความเจ็บปวดจากการทำ episiotomy แบบ mediolateral ในสตรีครรภ์แรกที่คลอดปกติจำนวน 101 คน พบว่า episiotomy ทำให้การเกิดความต้องการทางเพศ และความสุขทางเพศลดลง

6.5.3 ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา สตรีหลังคลอดจะมีน้ำคาวปลา (lochia) ประมาณ 3 สัปดาห์ แต่บางรายอาจมีนานถึง 6 สัปดาห์ (15)

Oppenhermer และคณะ (33) ศึกษาระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลาในสตรีหลังคลอด พบว่า สตรีหลังคลอดจำนวน 236 คน มีน้ำคาวปลาเฉลี่ย 33 วัน หรือระหว่าง 23-48 วัน หลังคลอด ซึ่งการที่น้ำคาวปลาหมดเร็วหรือช้า น่าจะมีผลต่อการกลับร่วมเพศในระยะหลังคลอด ดังเช่นการศึกษาของ Hames(25) ศึกษาความต้องการและความสนใจของคู่สมรสในระยะหลังคลอดบุตรคนแรก 4-6 สัปดาห์ พบว่า ร้อยละ 62 ของสตรีหลังคลอดและสามี รายงานว่า vaginal bleeding ไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาทางเพศ (sexual activities) ตามปกติ และร้อยละ 38 รู้สึกว่า vaginal bleeding ระวังการปฏิบัติทางเพศตามปกติ

6.5.4 การเลี้ยงบุตรด้วยนม สตรีบางคนมี orgasm และ มดลูกหดตัวขณะให้บุตรดูดนม (16) Hames(25) พบว่าการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะหลังคลอด ไม่มีผลต่อเรื่องเพศร้อยละ 24 และเป็นการส่งเสริมให้ปฏิบัติทางเพศมากกว่าปกติร้อยละ 12

6.5.5 การคุมกำเนิด Grudzinkas และ Atkinson(7) พบว่าในกลุ่มที่ปฏิบัติกิจกรรมทางเพศ (sexual active) จำนวน 161 คน คุมกำเนิดแล้ว ร้อยละ 89.7 (146 คน)

Ellis และ Hewat(34) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาในสตรีหลังคลอดบุตร 1,3 และ 6 เดือน พบว่าสตรีหลังคลอด 1 เดือน จำนวน 159 คน คุมกำเนิดแล้วร้อยละ 68.8 (86 คน) ซึ่งอาจมีผลให้อุบัติการ การร่วมเพศหลังคลอดเร็วขึ้นได้

6.6 ปัจจัยด้านจิตใจ ได้แก่

6.6.1 ความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ (dyspareunia) ความเจ็บปวดจากการร่วมเพศในระยะหลังคลอด อาจเกิดได้บริเวณที่มีการฉีกขาดของปากช่องคลอด ในระยะหลังคลอดแรก ๆ

Grudzinkas และ Atkinson(7) พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่าง dyspareunia กับ episiotomy หรือชนิดการคลอด และในกลุ่มที่มีการร่วมเพศครั้งแรกก่อน 6 สัปดาห์ มี dyspareunia ถึงร้อยละ 39.8 แต่ก็ยังมีการร่วมเพศในครั้งต่อไป

Hames (25) พบว่าสตรีหลังคลอดร้อยละ 54.8 รู้สึกว่าความเจ็บปวดที่บริเวณฝีเย็บเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไม่มีการร่วมเพศหลังคลอด เช่นเดียวกับสามีของสตรีหลังคลอด ซึ่งกลัวว่าจะทำให้ภรรยาเกิดความเจ็บปวดบริเวณฝีเย็บ

6.6.2 ความกลัวการตั้งครรภ์ การติดเชื้อในอุ้งเชิงกราน และการฉีกขาดที่ฝีเย็บ Hames(25) พบว่าปัจจัยที่เป็นปัญหา หรือความวิตกกังวลในการร่วมเพศหลังคลอด คือ ความกลัวการฉีกขาดที่ฝีเย็บ ประสิทธิภาพของวิธีป้องกันการตั้งครรภ์ กลัวการติดเชื้อ กลัวการเจ็บปวดจากการร่วมเพศ เจ็บและตึงที่ฝีเย็บ อ่อนเพลีย เลือดออกทางช่องคลอด ซึ่งในภรรยามีปัญหาและวิตกกังวลมากกว่าสามีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Landis (35) รายงานว่าความไม่เชื่อถือนั้นอยู่ในประสิทธิภาพของวิธีคุมกำเนิด และความกลัวการตั้งครรภ์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ (sexual adjustment) ทำให้ความสัมพันธ์ทางเพศน้อยลง

6.6.3 ความต้องการทางเพศของสามี การร่วมเพศระหว่างชายหญิง จะเกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองมีความต้องการทางเพศ จากการศึกษาพฤติกรรมทางเพศของชายไทยที่สมรสแล้ว ของสมพร บุชราทิจ และคณะ(36) โดยสุ่มตัวอย่างจากชายในเขตบางกอกน้อยจำนวน 145 คน ซึ่งมีอายุเฉลี่ย 40 ปี พบว่าชายไทยส่วนมากร่วมเพศสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง

Fischman และคณะ(23) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางเพศในคู่สมรสระยะหลังคลอด พบว่า ร้อยละ 37 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงความต้องการในการร่วมเพศ และ ร้อยละ 48 มีการเปลี่ยนแปลง

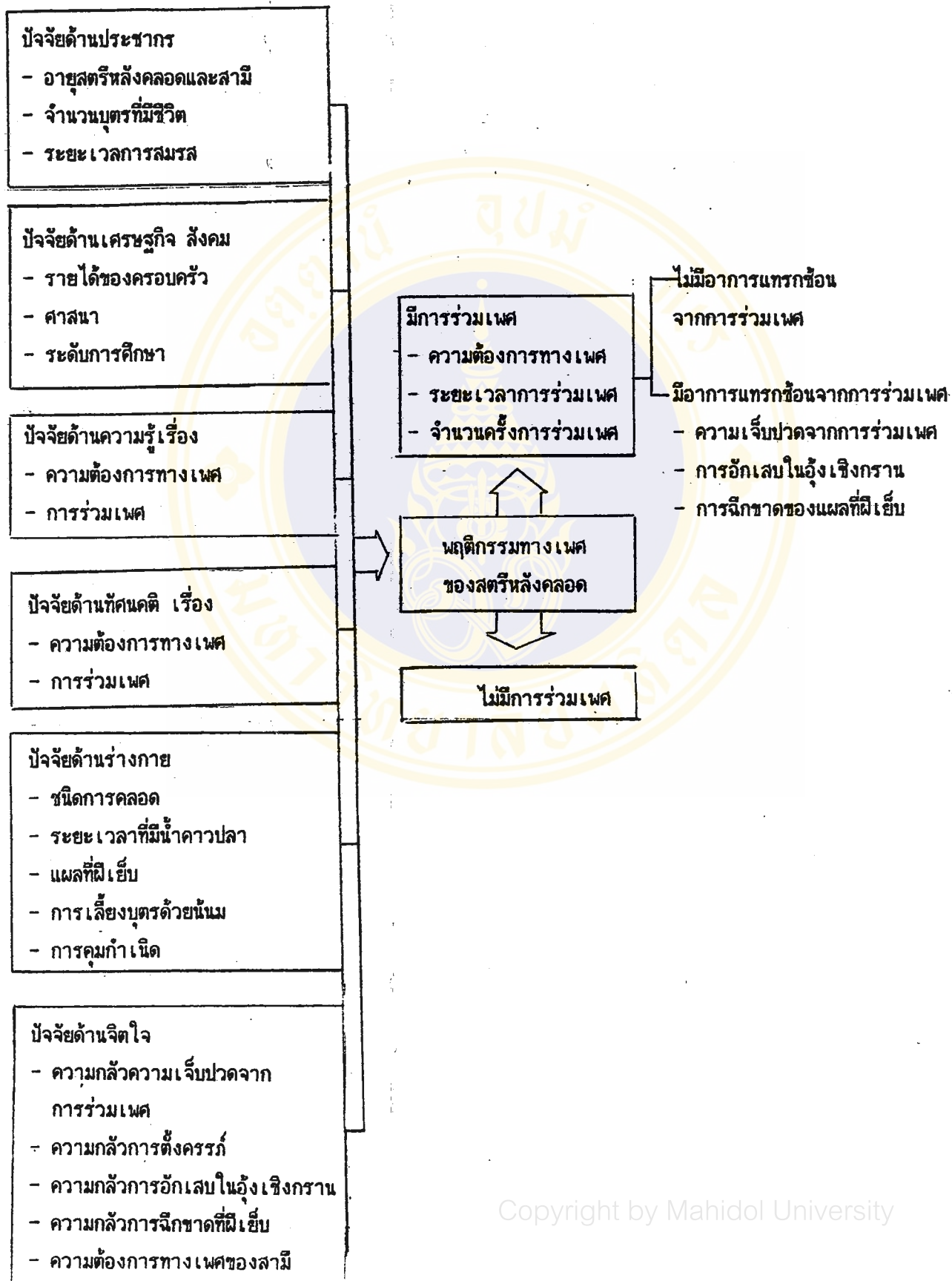
นอกจากนี้ สตรีในระยะตั้งครรภ์มักได้รับคำแนะนำให้งดร่วมเพศ 3 เดือน ถึง 4 สัปดาห์ก่อนคลอด เพื่อป้องกันการกระทบกระเทือนต่อทารกในครรภ์ และการติดเชื้อ ฯลฯ การที่สามีต้องงดร่วมเพศกับภรรยาที่ตั้งครรภ์เป็นเวลานาน ในขณะที่สามียังมีความต้องการทางเพศอยู่ จึงอาจมีผลต่อการกลับมีการร่วมเพศในระยะหลังคลอดได้

สรุปได้ว่าความกลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ กลัวการตั้งครรภ์ กลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน กลัวแผลที่ฝีเย็บฉีกขาด และความต้องการทางเพศของสามี เป็นปัจจัยด้านจิตใจที่มีผลต่อการร่วมเพศในระยะหลังคลอด

จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยข้างต้นจึงอาจสรุปได้ว่า ปัจจัย
ด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ความรู้ ทัศนคติ ร่างกาย และจิตใจ มีอิทธิพลต่อ
พฤติกรรมทางเพศของสตรีในระยะหลังคลอด

แนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้างนี้เป็นการศึกษาแบบย้อนหลัง (retrospective design) ดำเนินการในช่วงระยะเวลาที่กำหนด (cross-section studies) และเลือกประชากรตัวอย่างแบบมีจุดมุ่งหมาย (purposive sampling)

1.1 ลักษณะประชากรที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ สตรีที่คลอดบุตร และมาตรวจหลังคลอดครั้งแรกที่โรงพยาบาลรามาริบัติ ที่ได้รับคำแนะนำในระยะหลังคลอดเป็นไปในแบบเดียวกัน นอกจากนี้ต้องเป็นสตรีหลังคลอดที่ไม่ได้ หย่า หรือแยกกันอยู่กับสามี

1.2 ขนาดตัวอย่าง (sample size)

จากรายงานผู้รับบริการตรวจหลังคลอดของภาควิชาสูติศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ ปี 2529 พบว่า มีสตรีมารับบริการตรวจหลังคลอดครั้งแรกจำนวนทั้งสิ้น 3,485 คน โดยเฉลี่ยเดือนละ 290 คน และจากการศึกษาที่ผ่านมา (2) พบสตรีที่มาใช้บริการตรวจหลังคลอดครั้งแรกจำนวน 210 คน มีการร่วมเพศแล้วร้อยละ 40 จึงคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรดังนี้

$$n = \frac{Z^2 \cdot \pi(1-\pi)}{d^2}$$

n = ขนาดตัวอย่าง

Z = ค่าวิกฤต Z ที่ระดับนัยสำคัญ

π = สัดส่วนของตัวแปรที่สำคัญซึ่งเป็นผลงานในอดีต

d = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ในครั้งนี้

$$d = \frac{Z^2 \pi(1-\pi)}{n}$$

$$= \frac{1.96^2 \times .4(1-.4)}{210}$$

$$= .066$$

เมื่อ $\pi = 0.4$, $d = .066$ $Z = 1.96$

$$n = \frac{(1.96)^2 \times .4(1-.4)}{.066}$$

$$= 211.66$$

ได้ขนาดตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรกลุ่มนี้ 211.6 ราย แต่เนื่องจากเป็นการศึกษาปัจจัยหลายด้าน และเพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความเชื่อถือได้ จึงกำหนดขนาดตัวอย่างประมาณ 500 คน ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 3 มีนาคม ถึง 1 พฤษภาคม 2530

2. การรวบรวมข้อมูล

2.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดและปลายปิด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการอ่านตำรา วารสาร งานวิจัยต่าง ๆ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ และสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการคลอดบุตร จากเวชระเบียน และคำถามความพอใจในจำนวนบุตรที่มีชีวิต ประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ร่างกาย จิตใจ และคำถามที่สนับสนุน เรื่องการเกิดความต้องการทางเพศและการร่วมเพศ ในระยะหลังคลอด ประกอบด้วยคำถาม 23 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลด้านความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการเกิดความต้องการทางเพศ และการร่วมเพศของสตรีในระยะหลังคลอด ประกอบด้วยคำถาม 8 ข้อ

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพ โดยหาความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อถือได้ ดังนี้

ความเที่ยงตรง (validity)

แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนของการวัด ในด้านเนื้อหา และโครงสร้าง ให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยผู้ชำนาญการ 5 ท่าน แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข

ความเชื่อถือได้ (reliability)

เมื่อผู้วิจัยได้แก้ไขแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงทดสอบความเชื่อถือได้ โดยนำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์ สตรีที่มาใช้บริการตรวจหลังคลอดครั้งแรกที่โรงพยาบาลรามาริบัติ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ จำนวน 23 คน สำหรับแบบสอบถามส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อมูลด้านความรู้ และทัศนคติ เกี่ยวกับการเกิดความต้องการทางเพศ และการร่วมเพศของสตรีในระยะหลังคลอด มีลักษณะการให้คะแนนในแต่ละข้อไม่เท่ากัน เช่น แบบวัดทัศนคติ คำตอบไม่เห็นด้วย ให้ 1 คะแนน เห็นด้วยให้ 2 คะแนน และไม่แน่ใจ ให้ 3 คะแนน จึงหาค่าความเชื่อถือได้ (estimate of reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha) โดยหาค่าสหสัมพันธ์ (correlation) ของคำถามแต่ละตัว (r_{xy}) และของคำถามทั้งหมดในแบบสอบถาม (r_{xx}) จากการคำนวณได้ค่าสหสัมพันธ์ของคำถามทั้งหมดเท่ากับ 0.65 จึงได้ทำการปรับปรุงคำถามข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์ต่ำ และเมื่อแบบสอบถามผ่านการพิจารณา โดยคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แล้ว จึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 วิธีรวบรวมข้อมูล

2.3.1 ผู้วิจัยดำเนินการชี้แจงแก่ผู้ช่วยสัมภาษณ์ ถึงจุดมุ่งหมายของคำถามแต่ละข้อ ผูกข้อคำถามเองในแบบสอบถาม ตลอดจนเทคนิคในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องและจำนวนสตรีหลังคลอดครบตามที่มาตรวจในแต่ละวัน ให้มากที่สุด

2.3.2 ระยะเวลารวบรวมข้อมูล สัปดาห์ละ 2 วัน คือทุกวันอังคาร และพฤหัสบดี เมื่อสตรีหลังคลอดกลับมาตรวจครั้งแรกที่โรงพยาบาลรามาริบัติ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 3 มีนาคม ถึง 1 พฤษภาคม 2530 ได้ข้อมูลจำนวน 520 คน

2.3.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยสัมภาษณ์ บันทึกข้อมูลตามแบบสอบถามส่วนที่ 1 จากเวชระเบียน ทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล และบันทึกข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 2 และ 3 แล้วจึงตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ ของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กับเวชระเบียน ซึ่งบันทึกการชั่งประวัติโดยแพทย์และพยาบาล

3. การเตรียมและวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 เตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์

3.1.1 แปลสภาพข้อมูลเป็นรหัสตามคู่มือการใช้แบบสอบถาม ลงในกระดาษลงรหัส (coding form)

3.1.2 บันทึกรหัสด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ลงในแผ่น diskette ด้วยโปรแกรม WORDSTAR เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS*

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.1 ลักษณะทั่วไปของข้อมูลใช้คำร้อยละ

3.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการร่วมเพศใช้ สถิติ chi-square (37)

3.2.3 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ ใช้ Mantel Haenzel chi-square (38)

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลพฤติกรรมทางเพศของสตรีในระยะหลังคลอดครั้งนี้ ได้จากสตรีที่มา
รับบริการตรวจหลังคลอดครั้งแรก จำนวน 520 คน แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของสตรีหลังคลอด
2. การกระจายของการเกิดความต้องการทางเพศ การร่วมเพศ และ
จำนวนครั้งการร่วมเพศของสตรีในระยะหลังคลอด
3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ ความรู้ ทักษะ
ร่างกาย และจิตใจ กับการร่วมเพศก่อน 6 สัปดาห์หลังคลอด ของสตรีในระยะหลังคลอด
4. อาการแทรกซ้อนจากการร่วมเพศ ในสตรีที่มีการร่วมเพศก่อน 6
สัปดาห์หลังคลอด

1. ข้อมูลทั่วไปของสตรีหลังคลอด

ได้แก่ ระยะเวลาที่สตรีหลังคลอดมารับบริการตรวจ อายุ อาชีพ การนับ
ถือศาสนา การศึกษาของสตรีหลังคลอดกับสามี และ รายได้ของครอบครัว

1.1 ระยะเวลาที่สตรีหลังคลอดมารับบริการตรวจ

สตรีที่มารับบริการตรวจหลังคลอดครั้งแรกในการศึกษานี้ ส่วนใหญ่มารับการ
ตรวจในสัปดาห์ที่ 6 (ร้อยละ 58.6) ซึ่งเป็นระยะเวลาที่โรงพยาบาลนัดให้กลับมาตรวจ
หลังคลอด(ครั้งแรก) รองลงมาคือ สัปดาห์ที่ 7 (ร้อยละ 31.9) และน้อยที่สุด หลัง
คลอดสัปดาห์ที่ 9 (ร้อยละ 1.2) (ตารางที่ 1)

1.2 อายุ

สตรีหลังคลอดจากการศึกษาครั้งนี้มีอายุเฉลี่ย 27.7 ปี อายุต่ำสุด 16 ปี
และสูงสุด 44 ปี อายุสามีโดยเฉลี่ย 30.8 ปี อายุต่ำสุด 17 ปี และสูงสุด 58 ปี
ทั้งสตรีหลังคลอดและสามี ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 26-30 ปี (ร้อยละ 40.6 และ
39.9 ตามลำดับ) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 จำนวน และ ร้อยละ ของสตรีที่มาใช้บริการตรวจหลังคลอดครั้งแรก จำแนกตามจำนวนสัปดาห์หลังคลอด

จำนวนสัปดาห์หลังคลอด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5 (28-35 วัน)	10	1.9
6 (36-42 วัน)	305	58.6
7 (43-49 วัน)	166	31.9
8 (50-56 วัน)	33	6.4
9 (57-63 วัน)	6	1.2
รวม	520	100.0

ตารางที่ 2 จำนวน และ ร้อยละ ของสตรีหลังคลอดและสามี จำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	สตรีหลังคลอด		สามี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
16-20	13	2.5	3	0.6
21-25	169	32.5	64	12.3
26-30	211	40.6	207	39.9
31-35	105	20.2	158	30.4
> 35	22	4.2	87	16.8
รวม	520	100.0	519	100.0

1.3 อาชีพของสตรีหลังคลอด และสามี

สตรีหลังคลอดส่วนใหญ่ เป็นแม่บ้าน ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน (ร้อยละ 38.7) รองลงมาคืออาชีพ รับจ้าง ร้อยละ 31.2 ผู้ที่มีอาชีพรับราชการ ธุรกิจ (ค้าขาย) และ รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 19.6, 8.5 และ 2.1 ตามลำดับ

สำหรับสามีของสตรีหลังคลอด ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 46.0) รองลงมาเป็นรับราชการ รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจ (ค้าขาย) ร้อยละ 28.8, 12.1 และ 10.6 ตามลำดับ นอกนั้นไม่ได้ทำงานนอกบ้าน ยังเป็นนักศึกษา และได้รับเงินเดือนจาก พ่อ แม่

ตารางที่ 3 จำนวน และ ร้อยละ ของสตรีหลังคลอด และสามี จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	สตรีหลังคลอด		สามี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน	201	38.7	10	1.9
รับจ้าง	162	31.2	239	46.0
รับราชการ	102	19.6	150	28.8
รัฐวิสาหกิจ	11	2.1	63	12.1
ธุรกิจ (ค้าขาย)	44	8.5	55	10.6
อื่น ๆ	-	-	3	.6
รวม	520	100.0	520	100.0

1.4 ระดับการศึกษาของสตรีหลังคลอดและสามี

สตรีหลังคลอดส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ป.1-ป.7 (ร้อยละ 40.1) รองลงมา ได้แก่ ระดับ ม.ศ.1-ม.ศ.5 อาชีวศึกษา ปริญญาตรี อนุปริญญา (ร้อยละ 23.5 , 17.1, 13.8 และ 5.4 ตามลำดับ) สำหรับสามี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ม.ศ.1-ม.ศ.5 (ร้อยละ 36.8) รองลงมาได้แก่ ป.1-ป.7 อาชีวศึกษา ปริญญาตรี และ อนุปริญญา (ร้อยละ 21.9, 17.4, 16.1 และ 7.8 ตามลำดับ) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวน และ ร้อยละ ของสตรีหลังคลอดและสามี จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	สตรีหลังคลอด		สามี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ป.1-ป.7	206	40.1	122	21.9
ม.ศ.1-ม.ศ.5	121	23.5	183	36.8
อาชีวศึกษา	88	17.1	87	17.4
อนุปริญญา	28	5.4	40	7.8
ปริญญาตรี ขึ้นไป	11	13.8	82	16.1
รวม	514	100	511	100

สตรีหลังคลอด ไม่ตอบ, ไม่ทราบ = 4 คน, สามี ไม่ตอบ, ไม่ทราบ = 9 คน

1.5 รายได้ของครอบครัว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ครอบครัวของสตรีหลังคลอดมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 2,501-5,000 บาท รายได้สูงสุดมากกว่า 12,501 บาท ต่อเดือน (ร้อยละ 3.5) และรายได้ต่ำสุด น้อยกว่า 2,500 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 6.8) (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวน และ ร้อยละ ของสตรีหลังคลอด จำแนกตามรายได้ของครอบครัว

รายได้ของครอบครัว (บาท)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
< 2,500	35	6.8
2,501 - 5,000	192	37.3
5,001 - 7,501	151	29.3
7,501 - 10,000	80	15.5
10,001 - 12,500	39	7.7
> 12,501	18	3.5
รวม	515	100.0

1.6 การนับถือศาสนา

สตรีหลังคลอดและสามี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 94.2 และ 93.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 จำนวน และ ร้อยละ ของสตรีหลังคลอดและสามีจำแนกตามการนับถือศาสนา

ศาสนา	สตรีหลังคลอด		สามี	
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
พุทธ	490	94.2	487	93.7
คริสต์	5	1.0	7	1.3
อิสลาม	25	4.8	26	5.0
รวม	520	100.0	520	100.0

2. การกระจายของ การเกิดความต้องการทางเพศ การร่วมเพศ และจำนวนครั้ง การร่วมเพศ ของสตรีในระยะหลังคลอด

2.1 การเกิดความต้องการทางเพศ

สตรีหลังคลอดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 79.1) ยังไม่มีความต้องการทางเพศ ส่วนผู้ที่มีความต้องการทางเพศแล้ว ร้อยละ 20.9 (ตารางที่ 7) เมื่อจำแนกการเกิดความต้องการทางเพศตามระยะเวลา(สัปดาห์) พบว่า สตรีหลังคลอดเกิดความต้องการทางเพศมากที่สุดในสัปดาห์ที่ 4 (ร้อยละ 8.9) และรองลงมา คือ สัปดาห์ที่ 5 (ร้อยละ 4.8) (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 7 จำนวน และ ร้อยละ ของการมีและไม่มีความต้องการทางเพศของสตรีหลังคลอด

ความต้องการทางเพศของสตรีหลังคลอด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	108	20.9
ไม่มี	408	79.1
รวม	516	100.0

ไม่ตอบ = 4 คน

ตารางที่ 8 จำนวน และ ร้อยละ ของการเกิดความต้อการทางเพศของสตรีหลังคลอด
จำแนกตามระยะเวลา(สัปดาห์)

ระยะเวลาที่เกิดความต้องการทางเพศ (สัปดาห์ที่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
2	9	1.7	1.7
3	17	3.3	5.0
4	46	8.9	13.9
5	25	4.8	18.8
6	10	1.9	20.7
7	1	0.2	20.9
รวม	108	100.0	-

2.2 การร่วมเพศ

ผลวิเคราะห์การร่วมเพศของสตรีหลังคลอด พบว่า ร้อยละ 22.3 มีการร่วมเพศแล้วหลังคลอด และร้อยละ 77.7 ยังไม่มีการร่วมเพศ (ตารางที่ 9) เมื่อจำแนกการร่วมเพศตามระยะเวลา (สัปดาห์) พบว่า สตรีหลังคลอดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 9.3) มีการร่วมเพศในสัปดาห์ที่ 5 รองลงมาคือ สัปดาห์ที่ 4 (ร้อยละ 6.6) และมีการร่วมเพศน้อยที่สุดในสัปดาห์ที่ 7 หลังคลอด (ร้อยละ 0.2) (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 9 จำนวน และ ร้อยละ ของสตรีหลังคลอดจำแนกตามการมีและไม่มีกรร่วมเพศ

การร่วมเพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	116	22.3
ไม่มี	404	77.7
รวม	510	100

ไม่ตอบ 10 คน

ตารางที่ 10 จำนวน และ ร้อยละของสตรีหลังคลอดที่มีการร่วมเพศ จำแนกตามระยะเวลา (สัปดาห์)

ระยะเวลาที่มีการร่วมเพศ (สัปดาห์ที่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ร้อยละสม
2	6	1.1	1.1
3	6	1.1	2.2
4	34	6.6	8.8
5	48	9.3	18.1
6	21	4.1	22.2
7	1	0.1	22.3
รวม	116	100.0	-

2.3 จำนวนครั้งของการร่วมเพศ

พบว่าในระยะก่อนตั้งครรภ์ครั้งสุดท้าย สตรีหลังคลอดมีการร่วมเพศ โดยเฉลี่ย 2.09 ครั้ง ต่อสัปดาห์ จำนวนครั้งของการร่วมเพศ 1, 2 และ 3 ครั้ง มีอัตราส่วนร้อยละใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 24.5, 29.1, 25.1 ตามลำดับ ผู้ที่มีการร่วมเพศน้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ร้อยละ 10.0 (ตารางที่ 11)

สำหรับจำนวนครั้งของการร่วมเพศตั้งแต่หลังคลอด จนถึงกลับมาตรวจครั้งนี้ พบว่าสตรีหลังคลอดมีการร่วมเพศโดยเฉลี่ย 0.48 ครั้ง มีการร่วมเพศมากที่สุด 1 ครั้ง (ร้อยละ 38.8) รองลงมาคือ 2 และ 3 ครั้ง (ร้อยละ 30.2, 24.1 ตามลำดับ) (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 11 จำนวน และ ร้อยละ ของการร่วมเพศก่อนการตั้งครรภ์ครั้งสุดท้ายของ สตรีหลังคลอด

จำนวนครั้งของการร่วมเพศ ต่อสัปดาห์	สตรีหลังคลอด	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
< 1	52	10.0
1	127	24.5
2	155	29.1
3	130	25.1
4	34	6.6
5	13	2.5
6	3	0.6
7	5	0.1
รวม	519	100.0

Copyright by 003094 University

11210230

ตารางที่ 12 จำนวน และ ร้อยละของการร่วมเพศในระยะหลังคลอดครั้งนี้ (เฉพาะผู้ที่มีการร่วมเพศแล้ว) ของสตรีหลังคลอด

จำนวนครั้งการร่วมเพศ (เฉพาะผู้ที่มีการร่วมเพศแล้ว)	สตรีหลังคลอด	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	45	38.8
2	35	30.2
3	28	24.1
4	4	3.5
5	2	1.7
6	1	0.9
7	1	0.9
รวม	116	100.0

สรุปได้ว่า สตรีหลังคลอดจากการศึกษาครั้งนี้ มีความต้องการทางเพศ ร้อยละ 20.9 และมีการร่วมเพศ ร้อยละ 22.3 โดยส่วนมากมีการร่วมเพศ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 38.8 ก่อนกลับมาใช้บริการตรวจหลังคลอดครั้งแรก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ความรู้ทัศนคติ ร่างกาย และจิตใจ กับ การร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด

3.1 ปัจจัยด้านประชากร ได้แก่

3.1.1 อายุของสตรีหลังคลอดและสามี

จำนวนสตรีหลังคลอดที่มีการร่วมเพศแล้ว น้อยกว่าสตรีที่ยังไม่มีการร่วมเพศในทุกกลุ่มอายุ พบว่าสตรีในกลุ่มอายุ 16-25 ปี มีการร่วมเพศมากที่สุด (ร้อยละ 33.0) รองลงมาคือกลุ่มอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 22.7) และในกลุ่มอายุ 26-35 ปี (ร้อยละ 15.9)

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่า อายุของสตรีหลังคลอด มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ กับ การร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 13)

สำหรับอายุของสามี พบว่า สามีที่อายุ 16-25 ปี มีการร่วมเพศมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ (ร้อยละ 30.6)

เมื่อทดสอบทางสถิติ ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุสามี กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 จำนวน และ ร้อยละของการมีและไม่มีกรร่วมเพศ จำแนกตามอายุของสตรีหลังคลอด และสามี

การร่วมเพศ	อายุของสตรีหลังคลอด(ปี)					
	16-25		26-35		≥ 36	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	60	33.3	50	15.9	5	22.7
ไม่มี	122	67.0	265	84.1	17	77.3
รวม	182	100.0	315	100.0	12	100.0
$X^2 = 19.3463$			d.f. = 2		P = 0.0001	

การร่วมเพศ	อายุสามีของสตรีหลังคลอด(ปี)					
	16-25		26-35		≥ 36	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	21	30.6	78	21.4	5	22.7
ไม่มี	47	69.1	286	78.6	17	77.3
รวม	68	100.0	364	100.0	22	100.0
$X^2 = 3.8288$			d.f. = 2		P = 0.1475	

3.1.2 จำนวนบุตรที่มีชีวิต

ผลการวิเคราะห์จำนวนบุตรมีชีวิตกับสตรีหลังคลอดที่มีและไม่มีการร่วมเพศพบการร่วมเพศมากที่สุด ในกลุ่มสตรีหลังคลอดที่มีบุตร 2 คน (ร้อยละ 24.5) รองลงมาเป็นผู้ที่มีบุตร 1 คน (ร้อยละ 19.4)

จากการทดสอบทางสถิติ พบว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิต ไม่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศก่อน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 14)

การวิเคราะห์สตรีที่มีการร่วมเพศหลังคลอด ตามความพอเพียงจำนวนบุตร พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.5) มีบุตรพอเพียงแล้ว

ตารางที่ 14 จำนวน และ ร้อยละ ของการมีและไม่มี การร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิต

การร่วมเพศ	จำนวนบุตรมีชีวิตของสตรีหลังคลอด (คน)					
	1		2		3-5	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	71	21.3	38	24.7	6	19.4
ไม่มี	263	78.7	116	75.3	25	80.6
รวม	334	100.0	154	100.0	31	100.0
$X^2 = 0.86405$		d.f. = 2		P = 0.6492		

3.1.3 ระยะเวลาสมรส

สตรีหลังคลอดที่ระยะเวลาสมรส 2-5 ปี มีการร่วมเพศร้อยละ 26.2 รองลงมาคือ 0-1 ปี และ 6-9 ปี (ร้อยละ 21.6 และ 16.3 ตามลำดับ) พบมีการร่วมเพศน้อยที่สุดในกลุ่มที่ระยะเวลาสมรส 10-26 ปี (ร้อยละ 13.3)

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาสมรสกับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 จำนวน และ ร้อยละ ของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามระยะเวลาสมรส

การร่วมเพศ	ระยะเวลาสมรสของสตรีหลังคลอด (ปี)								
	0-1		2-5		6-9		10-26		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
มี	25	21.6	68	26.2	16	16.3	6	13.3	
ไม่มี	91	78.4	192	73.8	82	83.7	39	86.7	
รวม	116	100.0	260	100.0	98	100.0	45	100.0	
$X^2 = 6.39542$		d.f. = 3		P = 0.0939					

3.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม

3.2.1 รายได้ของครอบครัว

สตรีส่วนใหญ่ที่มีรายได้น้อยกว่า หรือเท่ากับ 2,500 - 5,000 บาท มีการร่วมเพศหลังคลอดร้อยละ 26.0 รองลงมา คือ ครอบครัวที่มีรายได้ 5,001 ถึง 10,000 บาท และ 10,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 19.1 และ 17.5 ตามลำดับ)

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครอบครัว กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 จำนวน และ ร้อยละ ของการมีและไม่มีร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามรายได้ของครอบครัว

การร่วมเพศ	รายได้ครอบครัวของสตรีหลังคลอด (บาท ต่อ เดือน)					
	< 2,500-5,000		5,001-10,000		> 10,000	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	59	26.0	44	19.1	10	17.5
ไม่มี	168	74.0	186	80.9	47	82.5
รวม	227	100.0	230	100.0	57	100.0
$\chi^2 = 3.87240$		d.f. = 2		P = 0.1443		

3.2.2 การนับถือศาสนาของสตรีหลังคลอดและสามี

ผลการวิเคราะห์ พบว่าสตรีหลังคลอด และสามีที่มีการร่วมเพศส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 22.2) ซึ่งใกล้เคียงกับสตรีหลังคลอดและสามีที่นับถือศาสนาคริสต์ และ อิสลาม คือ ร้อยละ 20.7

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่าง การร่วมเพศ
กับการนับถือศาสนาของสตรีหลังคลอด และสามี (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 จำนวน และ ร้อยละ ของการมีและไม่มีร่วมเพศของสตรีหลังคลอด
และสามี จำแนกตามการนับถือศาสนา

การร่วมเพศ	การนับถือศาสนาของสตรีหลังคลอด				
	พุทธ		คริสต์ และ อิสลาม		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
มี	109	22.2	6	20.7	
ไม่มี	381	77.8	23	79.3	
รวม	490	100.0	29	100.0	
$\chi^2 = 0.00000$		d.f. = 1		P = 0.9715	

การร่วมเพศ	การนับถือศาสนาของสามีสตรีหลังคลอด				
	พุทธ		คริสต์ และ อิสลาม		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
มี	109	22.4	6	18.8	
ไม่มี	378	77.6	26	81.2	
รวม	487	100.0	32	100.0	
$\chi^2 = 0.06734$		d.f. = 1		P = 0.7954	

3.2.3 ระดับการศึกษาของสตรีหลังคลอดและสามี

พบว่าสตรีหลังคลอดที่มีระดับการศึกษานุปริญญา มีการร่วมเพศ ร้อยละ 35.7 มากกว่าระดับการศึกษาอื่น รองลงมา คือ ม.ศ.1-ม.ศ.5, ป.1- ป.7 , อาชีวศึกษา และปริญญาตรี ร้อยละ 28.1, 19.9, 18.2, และ 14.3 ตามลำดับ

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่า การศึกษาของสตรีหลังคลอดไม่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศก่อน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 จำนวน และร้อยละ ของการมีและไม่มีกรร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา ของสตรีหลังคลอด	การร่วมเพศ				รวม	
	มี		ไม่มี			
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ป.1 - ป.7	41	19.9	165	80.1	206	100.0
ม.ศ. 1 - ม.ศ.5	34	28.1	87	71.9	121	100.0
อาชีวศึกษา	16	18.2	72	81.8	88	100.0
อนุปริญญา	10	35.7	18	64.3	28	100.0
ปริญญาตรีขึ้นไป	10	14.3	60	85.7	70	100.0
$\chi^2 = 9.46895$		d.f. = 4		P = 0.0504		

การวิเคราะห์ระดับการศึกษาของสามีสตรีหลังคลอดที่มีการร่วมเพศ พบว่า ทุกกลุ่มระดับการศึกษา มีอัตราส่วนร้อยละใกล้เคียงกัน คือ ป.1 - ป.7 ร้อยละ 28.6 ม.ศ.1 - ม.ศ.5 ร้อยละ 20.2 อาชีวศึกษา ร้อยละ 21.3 อนุปริญญา ร้อยละ 20.0 และน้อยที่สุดระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 18.5

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่า ระดับการศึกษาของสามีไม่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศ (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 จำนวน และร้อยละ ของการมีและไม่มีร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามระดับการศึกษาของสามีสตรีหลังคลอด

ระดับการศึกษา ของสามี สตรีหลังคลอด	การร่วมเพศ				รวม	
	มี		ไม่มี			
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ป.1 -ป.7	32	29.6	80	71.4	112	100.0
ม.ศ.1 - ม.ศ.5	38	20.2	150	79.8	188	100.0
อาชีวศึกษา	19	21.3	70	78.8	89	100.0
อนุปริญญา	8	20.0	32	80.0	40	100.0
ปริญญาตรีขึ้นไป	15	18.5	66	81.5	81	100.0
$\chi^2 = 3.86035$		d.f. = 4		P = 0.4252		

3.3 ปัจจัยด้านความรู้เรื่องความต้องการทางเพศ และการร่วมเพศใน
ระยะหลังคลอด

3.3.1 แหล่งที่ได้รับความรู้เรื่องความต้องการทางเพศ และ
การร่วมเพศ

จากการศึกษาพบว่าสตรีมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศในระยะหลังคลอดมา
แล้วร้อยละ 87.8 โดยได้รับความรู้ดังกล่าวจากคำแนะนำของแพทย์ พยาบาล และ
เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลรามาริบัติ ร้อยละ 48.0 รองลงมาเป็นความรู้ที่ได้รับจาก
สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือ เอกสารเผยแพร่ และญาติ เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 25.4 และ
16.9 ตามลำดับ) (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 จำนวน ร้อยละ ของแหล่งที่สตรีหลังคลอดได้รับความรู้เรื่องความต้องการ
ทางเพศและการร่วมเพศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สตรีหลังคลอด		
แหล่งความรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	58	9.7
- แพทย์พยาบาลที่โรงพยาบาลรามาริบัติ	287	48.0
- สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ เอกสารเผยแพร่	152	25.4
- ญาติ เพื่อนบ้าน	101	16.9

จากการถามสตรีหลังคลอดว่ามีความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้หรือไม่

1. สตรีในระยะหลังคลอด 6 สัปดาห์ อาจเกิดความต้องการทางเพศได้
2. สตรีในระยะหลังคลอดที่ให้บุตรดุนม อาจเกิดความต้องการทาง
เพศได้
3. ระยะเวลาที่มีการร่วมเพศได้ในระยะหลังคลอด
4. สตรีหลังคลอดควรคุมกำเนิดก่อนมีการร่วมเพศ

ผลการวิเคราะห์ พบว่า สตรีหลังคลอดมีความรู้เรื่องระยะเวลาที่มีการร่วมเพศในระยหลังคลอดได้มากที่สุด (ร้อยละ 90.3) โดยรู้ว่าควรมีการร่วมเพศหลัง 6 สัปดาห์หลังคลอด ร้อยละ 81.8 และควรมีการร่วมเพศก่อน 6 สัปดาห์หลังคลอด เพียงร้อยละ 8.5 ความรู้อันดับรองลงมา คือ เรื่องสตรีหลังคลอดควรมุ่งกำเนิดก่อนมีการร่วมเพศ (ร้อยละ 39.0) (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 จำนวน และ ร้อยละ ของความรู้เรื่องความต้องการทางเพศ และการร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามความรู้

ความรู้ของสตรีหลังคลอด เรื่อง	รู้		ไม่รู้		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- สตรีในระยะหลังคลอด 6 สัปดาห์อาจเกิดความ อาจเกิดความต้องการ ทางเพศได้	203	39.0	317	61.0	520	100.0
- สตรีในระยะหลังคลอด ที่ให้บุตรดูนมอาจเกิด ความต้องการทางเพศได้	67	12.9	451	87.1	518	100.0
- ระยะเวลาที่มีการร่วมเพศ ได้ในระยะหลังคลอด	457	90.3	49	9.7	506	100.0
ภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด			43	(8.5)		
ภายหลัง 6 สัปดาห์หลังคลอด			414	(81.8)		
- สตรีหลังคลอดควร คุมกำเนิดก่อนมี การร่วมเพศ	424	82.0	93	18.0	517	100.0

3.3.2 ความรู้เรื่องสตรีในระยะหลังคลอด 6 สัปดาห์ อาจเกิดความต้องการทางเพศได้

สตรีที่มีการร่วมเพศ มีความรู้เรื่องการเกิดความต้องการทางเพศในระยะหลังคลอด ร้อยละ 23.6 และไม่รู้ ร้อยละ 21.2

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่อง สตรีหลังคลอด 6 สัปดาห์ อาจเกิดความต้องการทางเพศได้ กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 จำนวน และ ร้อยละ ของการมีและไม่มีร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามความรู้เรื่องสตรีหลังคลอด 6 สัปดาห์ อาจเกิดความต้องการทางเพศได้

การร่วมเพศ	ความรู้เรื่องสตรีหลังคลอด 6 สัปดาห์ อาจเกิดความต้องการทางเพศได้ของสตรีหลังคลอด				
	รู้		ไม่รู้		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
มี	48	23.6	67	21.2	
ไม่มี	155	76.4	249	78.8	
รวม	203	100.0	316	100.0	
$X^2 = 0.29771$		d.f. = 1		P = 0.5853	

3.3.3 ความรู้เรื่อง สตรีในระยะหลังคลอดที่ให้นุตรุดนม อาจเกิดความต้องการทางเพศได้

ผลการวิเคราะห์ความรู้เรื่องสตรีในระยะหลังคลอดที่ให้นุตรุดนม อาจเกิดความต้องการทางเพศได้ พบว่า สตรีหลังคลอดทั้งที่มีและไม่มีการร่วมเพศ ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องนี้ (ร้อยละ 20.6 และ 79.4) สำหรับสตรีที่มีความรู้เรื่องนี้มี การร่วมเพศร้อยละ 31.8 และสตรีที่ไม่มีความรู้เรื่องนี้มี การร่วมเพศ มีความรู้ ร้อยละ 68.2

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างความรู้เรื่อง สตรีหลังคลอดที่ให้นุตรุดนมอาจเกิดความต้องการทางเพศได้กับการร่วมเพศ ภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 จำนวน และร้อยละ ของการมี และไม่มี การร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามความรู้เรื่องสตรีหลังคลอดที่ให้นุตรุดนมอาจเกิดความต้องการทางเพศได้

การร่วมเพศ	ความรู้เรื่องสตรีหลังคลอดที่ให้นุตรุดนม อาจเกิดความต้องการทางเพศได้ของสตรีหลังคลอด			
	รู้		ไม่รู้	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	21	31.8	93	20.6
ไม่มี	45	68.2	358	79.4
รวม	66	100.0	451	100.0
$\chi^2 = 3.57363$		d.f. = 1		P = 0.0587

3.3.4 ความรู้เรื่องระยะเวลาที่มีการร่วมเพศได้ในระยะหลังคลอด
สตรีหลังคลอดที่มีความรู้ เรื่องระยะเวลาที่มีการร่วมเพศได้ในระยะหลัง
คลอด มีความรู้ว่าการมีการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ร้อยละ 58.1 และ
การมีการร่วมเพศภายหลัง 6 สัปดาห์หลังคลอด ร้อยละ 18.2 สตรีหลังคลอดที่มีความรู้
ว่าการมีการร่วมเพศภายหลัง 6 สัปดาห์หลังคลอด ไม่มีการร่วมเพศถึง ร้อยละ 81.8

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่าความรู้เรื่องระยะเวลาที่มีการร่วมเพศ
ได้ในระยะหลังคลอดมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์
หลังคลอด (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 จำนวน ร้อยละ ของการมีและไม่มีการร่วมเพศในสตรีหลังคลอด จำแนก
ตามความรู้เรื่องระยะเวลาที่มีการร่วมเพศได้ในระยะหลังคลอด

ความรู้เรื่องระยะเวลา ที่มีการร่วมเพศได้ใน ระยะหลังคลอดของ สตรีหลังคลอด	การร่วมเพศ					
	มี		ไม่มี		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่รู้	11	22.4	38	77.6	49	100.0
รู้ (ภายใน 6 สัปดาห์ หลังคลอด)	25	58.1	18	41.9	43	100.0
รู้ (ภายหลัง 6 สัปดาห์ หลังคลอด)	75	18.2	338	81.8	413	100.0
$\chi^2 = 36.30615$		d.f. = 2		P = 0.0000		

3.3.5 ความรู้เรื่องการคุมกำเนิดก่อนมีการร่วมเพศในระยะหลังคลอด
สตรีหลังคลอดที่รู้ว่าควรคุมกำเนิดก่อนมีการร่วมเพศ ส่วนใหญ่จะไม่มี
การร่วมเพศ (ร้อยละ 78.7) ในสตรีหลังคลอดที่ไม่มีความรู้เรื่องนี้ส่วนใหญ่ก็
ไม่มีการร่วมเพศ (ร้อยละ 75.3)

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่า ความรู้เรื่องการคุมกำเนิดก่อนการร่วม
เพศในระยะหลังคลอด ไม่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด
(ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 จำนวน และ ร้อยละ ของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศในสตรีหลังคลอด
จำแนกตามความรู้เรื่องการคุมกำเนิดก่อนมีการร่วมเพศในระยะหลังคลอด

การร่วมเพศ	ความรู้เรื่องสตรีหลังคลอดควรคุมกำเนิด ก่อนมีการร่วมเพศ				
	รู้		ไม่รู้		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
มี	90	21.3	23	24.7	
ไม่มี	333	78.7	70	75.3	
รวม	423	100.0	93	100.0	
$\chi^2 = 0.34915$		d.f. = 1		P = 0.5546	

3.4 ปัจจัยด้านทัศนคติเรื่องความต้องการทางเพศและการร่วมเพศใน
ระยะหลังคลอด แบ่งเป็น 3 เรื่อง คือ

3.4.1 ทัศนคติเรื่องการมีความต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์
หลังคลอด ขณะแผลที่ฝีเย็บหายสนิทดี และน้ำคาวปลาหมดแล้ว สามารถร่วมเพศได้

3.4.2 ทัศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด

3.4.3 ทัศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดจะไม่
ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ จึงไม่ต้องคุมกำเนิด

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติ พบว่า สตรีหลังคลอดมีทัศนคติเห็นด้วยในเรื่อง
การมีความต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ขณะแผลที่ฝีเย็บหายสนิทดี และน้ำ
คาวปลาหมดแล้ว สามารถมีการร่วมเพศได้ มากกว่าทัศนคติเรื่องอื่น คือ ร้อยละ 46.0
ในขณะที่ สตรีหลังคลอดเห็นด้วยกับทัศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด
และการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด จะไม่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ จึงไม่ต้อง
คุมกำเนิด ร้อยละ 19.4 และ 8.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 26)
ตารางที่ 26 จำนวน และ ร้อยละ ของทัศนคติเรื่องการร่วมเพศในระยะหลังคลอด
ของสตรีหลังคลอด

ทัศนคติเรื่อง	สตรีหลังคลอด					
	ไม่เห็นด้วย		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- การมีความต้องการทาง เพศภายใน 6 สัปดาห์ หลังคลอด ขณะแผลที่ฝีเย็บ หายสนิทดีและน้ำคาวหมด สามารถร่วมเพศได้	245	47.1	239	46.0	36	6.9
- การร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด	379	72.9	101	19.4	40	9.7
- การร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดจะไม่ทำให้เกิด การตั้งครรภ์จึงไม่ต้องคุมกำเนิด	439	84.4	44	8.5	37	7.1

3.4.1 ทศนคติเรื่องการมีความต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์ หลังคลอด ขณะแผลที่ฝีเย็บหายสนิท และน้ำคาวปลาหมดแล้ว สามารถมีการร่วมเพศได้

พบว่า สตรีหลังคลอดที่เห็นด้วยกับทศนคติเรื่องนี้ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 68.9) ไม่มีการร่วมเพศ แต่ยังคงมีการร่วมเพศ ร้อยละ 31.1 และสตรีหลังคลอดที่ไม่เห็นด้วยกับทศนคติเรื่องนี้ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.9) ไม่มีการร่วมเพศ และมีการร่วมเพศเพียงร้อยละ 13.1

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่าง ทศนคติเรื่องการมีความต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ขณะแผลที่ฝีเย็บหายสนิท และน้ำคาวปลาหมดแล้ว สามารถมีการร่วมเพศได้กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 จำนวน และ ร้อยละ ของการมีและไม่มีการร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามทศนคติเรื่องการมีความต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์ หลังคลอด ขณะแผลที่ฝีเย็บหายสนิท และน้ำคาวปลาหมดแล้ว สามารถมีการร่วมเพศได้

การร่วมเพศ	ทศนคติเรื่องการร่วมเพศ				
	ภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดเมื่อแผลที่ฝีเย็บหายสนิทและน้ำคาวปลาหมดสามารถมีการร่วมเพศได้ของสตรีหลังคลอด				
	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
มี	74	31.1	32	13.1	
ไม่มี	164	68.5	213	86.9	
รวม	245	100.0	328	100.0	
$X^2 = 21.87304$		d.f. = 1		P = 0.0000	

3.4.2 ทศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดพบว่า สตรีหลังคลอดที่เห็นด้วยกับทศนคติเรื่องนี้ มีการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดร้อยละ 52.2 มากกว่าสตรีหลังคลอดที่ไม่มีการร่วมเพศ ร้อยละ 47.5 และสตรีที่ไม่เห็นด้วยกับทศนคติเรื่องนี้ มีการร่วมเพศน้อยกว่าสตรีที่เห็นด้วย

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่าง ทศนคติเรื่องมีการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด กับการร่วมเพศในระยะหลังคลอด (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 จำนวน และร้อยละ ของการมีและไม่มีกรร่วมเพศของสตรีหลังคลอด กับ ทศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด

การร่วมเพศ	ทศนคติของสตรีหลังคลอดเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด				
	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
มี	53	52.5	51	13.5	
ไม่มี	48	47.5	327	86.5	
รวม	101	100.0	378	100.0	
$\chi^2 = 68.98386$		d.f. = 1		P = 0.00000	

3.4.3 ทศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด จะไม่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ จึงไม่ต้องคุมกำเนิด

ผลการวิเคราะห์ พบว่า สตรีหลังคลอดที่เห็นด้วยกับทศนคติเรื่องนี้ไม่มีการร่วมเพศ ร้อยละ 56.8 และมีการร่วมเพศ ร้อยละ 43.2 สตรีหลังคลอดที่ไม่เห็นด้วยมีการร่วมเพศ น้อยกว่าผู้ที่ไม่มีการร่วมเพศ คือ ร้อยละ 19.6

การทดสอบทางสถิติ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างทศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด จะไม่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ จึงไม่ต้องคุมกำเนิด กับ การร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์ (ตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 จำนวน และ ร้อยละ ของการมีและไม่มีการร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามทศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด จะไม่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์

การร่วมเพศ	ทศนคติของสตรีหลังคลอดเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์ จะไม่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ จึงไม่ต้องคุมกำเนิด				
	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
มี	19	43.2	86	19.6	
ไม่มี	25	56.8	352	80.4	
รวม	44	100.0	438	100.0	
$\chi^2 = 11.66596$		d.f. = 1		P = 0.0006	

3.5 ปัจจัยด้านร่างกาย ได้แก่

3.5.1 ชนิดการคลอดบุตร

สตรีหลังคลอดโดยการผ่าตัดทางหน้าท้อง มีการร่วมเพศมากกว่าการคลอดชนิดอื่น ๆ (ร้อยละ 25.8) รองลงมาคือ คลอดปกติทางช่องคลอด และคลอดผิดปกติทางช่องคลอด ได้แก่ forceps extraction, vacuum extraction มีการร่วมเพศร้อยละ 23.7 และ 16.5 ตามลำดับ

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างชนิดการคลอดบุตรกับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 จำนวน และ ร้อยละ ของการมีและไม่มีกรร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามชนิดการคลอดบุตร

ชนิดการคลอดของสตรีหลังคลอด						
การร่วมเพศ	คลอดปกติทางช่องคลอด		คลอดผิดปกติทางช่องคลอด		ผ่าตัดทางหน้าท้อง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	73	23.7	17	16.5	24	25.8
ไม่มี	235	76.3	86	83.5	69	74.2
รวม	308	100.0	103	100.0	93	100.0
$\chi^2 = 2.9458$		d.f. = 2		P = 0.2293		

3.5.2 ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา

การวิเคราะห์ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา พบว่าสตรีหลังคลอดที่มีน้ำคาวปลา 3-5 สัปดาห์ มีการร่วมเพศมากกว่ากลุ่มอื่น คือ ร้อยละ 23.3 รองลงมาคือ สตรีหลังคลอดที่มีน้ำคาวปลา 1-2 สัปดาห์ และ 6-9 สัปดาห์ มีการร่วมเพศ ร้อยละ 18.3 และ 17.0 ตามลำดับ

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลากับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 31 จำนวน และ ร้อยละของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา

การร่วมเพศ	ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลาของสตรีหลังคลอด (สัปดาห์)					
	1 - 2		3 - 4		6 - 9	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	11	18.3	96	23.3	8	17.0
ไม่มี	49	81.7	316	76.7	39	83.0
รวม	60	100	412	100	47	100
$\chi^2 = 1.53990$		d. f. = 2		P = 0.4630		

3.5.3 การตัดและเย็บผีเสื้อ

การวิเคราะห์การตัดและเย็บผีเสื้อในสตรีที่คลอดทางช่องคลอด กับ สตรีที่คลอดโดยการผ่าตัดทางหน้าท้อง ซึ่งไม่มีแผลที่ผีเสื้อ ร่วมกับการร่วมเพศ พบว่า สตรีหลังคลอดที่ไม่ตัดและเย็บผีเสื้อ มีการร่วมเพศร้อยละ 24.8 และสตรีที่ตัดและเย็บผีเสื้อมีการร่วมเพศ ร้อยละ 22.0

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการตัดและการเย็บผีเสื้อกับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 จำนวน และ ร้อยละ ของการมีและไม่มีร่วมเพศ ของสตรีหลังคลอด จำแนกตามการตัดและเย็บผีเสื้อ

การร่วมเพศ	การตัดและเย็บผีเสื้อของสตรีหลังคลอด				
	ตัดและเย็บผีเสื้อ		ไม่ได้ตัดและเย็บผีเสื้อ		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
มี	91	22.0	25	24.8	
ไม่มี	322	78.0	76	75.2	
รวม	413	100.0	101	100.0	
$X^2 = 0.20528$		d.f. = 1		P = 0.6505	

เมื่อพิจารณาการคลอดครั้งสุดท้าย ทั้งคลอดปกติ หรือผิดปกติทางช่องคลอด ของสตรีหลังคลอด กับผลแทรกซ้อนจากการตัดและเย็บฝีเย็บ พบว่า สตรีที่คลอดทาง ช่องคลอดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.3 และ 82.3) ไม่มีผลแทรกซ้อนจากการตัดและเย็บ ฝีเย็บ ขณะที่สตรีคลอดปกติทางช่องคลอดมีผลแทรกซ้อนจากการตัดและเย็บฝีเย็บ ร้อยละ 11.7 ซึ่งน้อยกว่าสตรีที่คลอดด้วยวิธี forceps extraction และ vacuum extraction คือ ร้อยละ 17.7 (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 จำนวน และร้อยละ ของสตรีที่คลอดทางช่องคลอด จำแนกตาม ปัญหาที่ฝีเย็บ

ปัญหาที่ฝีเย็บ	ปัญหาที่ฝีเย็บของสตรีคลอดทางช่องคลอด			
	คลอดปกติทางช่องคลอด		คลอดผิดปกติทางช่องคลอด	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	36	11.7	18	17.7
ไม่มี	272	88.3	84	82.3
รวม	308	100.0	102	100.0

3.5.4 การคุมกำเนิด

ผลวิเคราะห์การคุมกำเนิด ก่อนตรวจหลังคลอดครั้งแรก พบว่ามีสตรีที่คุมกำเนิดแล้ว 119 ราย (ร้อยละ 22.9) สตรีหลังคลอดที่คุมกำเนิดชนิดชั่วคราวได้แก่ การฉีดยาคุมกำเนิด ยาเม็ดคุมกำเนิด ห่วงอนามัย ถุงยางอนามัย และการหลั่งภายนอก มีการร่วมเพศแล้ว ร้อยละ 85.0 สตรีที่คุมกำเนิดวิธีถาวรมีการร่วมเพศแล้ว ร้อยละ 20.3 ส่วนสตรีที่ยังไม่ได้คุมกำเนิด มีการร่วมเพศร้อยละ 13.0

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างการคุมกำเนิดกับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 34)

ตารางที่ 34 จำนวน และ ร้อยละ ของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามการคุมกำเนิด

การร่วมเพศ	การคุมกำเนิดของสตรีหลังคลอด					
	ไม่ได้คุมกำเนิด		คุมกำเนิดวิธีถาวร		คุมกำเนิดวิธีชั่วคราว	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	52	13.0	12	20.3	51	85.0
ไม่มี	348	87.0	47	79.7	9	15.0
รวม	400	100.0	59	100.0	60	100.0
$\chi^2 = 156.93776$		d.f. = 2		P = 0.0000		

3.5.5 การเลี้ยงบุตรด้วยนม

สตรีหลังคลอดส่วนใหญ่เลี้ยงบุตรด้วย นมมารดาร่วมกับนมผสม ร้อยละ 60.3 สตรีที่เลี้ยงบุตรด้วยนมผสม มีการร่วมเพศแล้ว ร้อยละ 25.9 และในกลุ่มที่ให้นมมารดาร่วมกับนมผสม มีการร่วมเพศร้อยละ 20.3

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการเลี้ยงบุตรด้วยนมกับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 35)

ตารางที่ 35 จำนวน และ ร้อยละของการมีและไม่มีร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามการเลี้ยงบุตรด้วยนม

สตรีหลังคลอดเลี้ยงบุตรด้วยนม						
การร่วมเพศ	นมมารดา		นมผสม		นมมารดาร่วมกับนมผสม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	22	22.4	30	25.9	63	20.3
ไม่มี	67	75.4	86	74.1	248	79.7
รวม	89	100	116	100	311	100
$\chi^2 = 1.89977$ d.f. = 2 P = 0.3868						

3.6 ปัจจัยด้านจิตใจ ได้แก่

3.6.1 ความกลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ

สตรีหลังคลอดที่ตอบว่ากลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศและไม่กลัว ส่วนใหญ่ยังไม่มีการร่วมเพศก่อนมาตรวจ (ร้อยละ 73.8 และ 81.1 ตามลำดับ)

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่าง ความกลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 36)

ตารางที่ 36 จำนวน และร้อยละ ของการมี และไม่มีการร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามความกลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ

การร่วมเพศ	ความกลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศของสตรีหลังคลอด				
	กลัว		ไม่กลัว		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
มี	61	26.2	54	18.9	
ไม่มี	172	73.8	232	81.1	
รวม	233	100.0	286	100.0	
$\chi^2 = 3.55411$		d.f. = 1		P = 0.0594	

3.6.2 ความกลัวการตั้งครรภ์

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านจิตใต้ เกี่ยวกับความกลัวการตั้งครรภ์ พบว่า สตรีหลังคลอดที่กลัวการตั้งครรภ์ แต่มีการร่วมเพศแล้ว ร้อยละ 31.8 ส่วนในสตรีหลังคลอดที่ไม่กลัวการตั้งครรภ์ มีการร่วมเพศแล้วร้อยละ 15.4

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง ความกลัวการตั้งครรภ์ กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 37)

ตารางที่ 37 จำนวน และ ร้อยละ ของการมีและไม่มีร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามความกลัวการตั้งครรภ์

การร่วมเพศ	ความกลัวการตั้งครรภ์ของสตรีหลังคลอด				
	กลัว		ไม่กลัว		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
มี	68	31.8	47	15.4	
ไม่มี	146	68.2	258	84.6	
รวม	214	100	305	100	
$\chi^2 = 18.59167$		d.f. = 1		P = 0.0000	

3.6.3 ความกลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน

ผลวิเคราะห์ปัจจัยด้านจิตใจ เกี่ยวกับความกลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน พบว่า สตรีหลังคลอดที่กลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน มีการร่วมเพศแล้ว ร้อยละ 23.2 ซึ่งใกล้เคียงกับผู้ที่ไม่กลัว คือ ร้อยละ 21.1

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่าง ความกลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด

ตารางที่ 38 จำนวน และร้อยละ ของการมี และ ไม่มีการร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามความกลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน

การร่วมเพศ	ความกลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน			
	กลัว		ไม่กลัว	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	63	23.2	52	21.1
ไม่มี	209	76.8	195	78.9
รวม	272	100.0	247	100.0
$\chi^2 = 0.22277$	d.f. = 1		P = 0.6369	

3.6.4 ความกลัวการฉีดวัคซีนที่ผิวยื่น

การวิเคราะห์ปัจจัยด้านจิตใจ เกี่ยวกับความกลัวการฉีดวัคซีนที่ผิวยื่น พบว่าสตรีหลังคลอดที่กลัวว่า การร่วมเพศจะทำให้แผลที่ผิวยื่นฉีกขาด มีการร่วมเพศร้อยละ 22.8 และสตรีที่ไม่กลัวการฉีดวัคซีนที่ผิวยื่น มีการร่วมเพศ ร้อยละ 21.5

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความกลัวการฉีดวัคซีนที่ผิวยื่น กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 39)

ตารางที่ 39 จำนวน และ ร้อยละ ของการมีและไม่มีร่วมเพศ ในสตรีหลังคลอด จำแนกตามความกลัวการฉีดวัคซีนที่ผิวยื่น

การร่วมเพศ	ความกลัวการฉีดวัคซีนที่ผิวยื่นของสตรีหลังคลอด				
	กลัว		ไม่กลัว		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
มี	61	22.8	54	21.5	
ไม่มี	207	77.2	197	78.5	
รวม	268	100.0	251	100.0	
$X^2 = 0.05577$		d.f. = 1		P = 0.8133	

3.6.5 ความต้องการทางเพศของสามี

พบว่าในกลุ่มที่สามีที่มีความต้องการทางเพศ มีการร่วมเพศแล้ว ร้อยละ 31.9 ขณะที่สามีของสตรีหลังคลอดที่ไม่มีความต้องการทางเพศมีการร่วมเพศแล้ว ร้อยละ 2

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง ความต้องการทางเพศของสามี กับการร่วมเพศของสตรีภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด (ตารางที่ 40)

ตารางที่ 40 จำนวน และ ร้อยละ ของการมีและไม่มีร่วมเพศของสตรีหลังคลอด จำแนกตามความต้องการทางเพศของสามี

การร่วมเพศ	ความต้องการทางเพศของสามี				
	มี		ไม่มี		
	จำนวน สามี (คน)	ร้อยละ	จำนวน สามี (คน)	ร้อยละ	
มี	113	31.9	3	2.0	
ไม่มี	241	68.1	150	98.0	
รวม	354	100.0	153	100.0	
$\chi^2 = 51.9720$		d.f. = 1		P = 0.0000	

สรุป ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศ ได้แก่

1. อายุของสตรีหลังคลอด
2. ความรู้เรื่องระยะเวลาที่มีการร่วมเพศได้ในระยะหลังคลอด
3. ทักษะคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด เมื่อน้ำคาวปลาหมดแล้ว แผลที่ฝีเย็บหายสนิท และโอกาสในการตั้งครรภ์
4. การคุมกำเนิด
5. ความกลัวการตั้งครรภ์
6. ความต้องการทางเพศของสามี

ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศ ได้แก่

อายุสามีของสตรีหลังคลอด ความรู้เรื่องการเกิดความต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด จากการให้บุตรดูนม และการคุมกำเนิดก่อนมีการร่วมเพศ ระดับการศึกษากับการนับถือศาสนาของสตรีหลังคลอดและสามี ชนิดการคลอดบุตร ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา การตัดและเย็บฝีเย็บ การเลี้ยงบุตรด้วยนม ความกลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ กลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน กลัวการนิกษาดของแผลที่ฝีเย็บ

อย่างไรก็ตาม อาจจะมีปัจจัยบางปัจจัยที่ไม่มีผลโดยตรงต่อการร่วมเพศในระยะหลังคลอด แต่เป็นผลจากปัจจัยอื่น ๆ มากกว่าเช่น ปัจจัยด้านร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะความต้องการทางเพศของสามี อาจจะเป็นส่วนสำคัญมากกว่าอายุของสตรีหลังคลอด ทั้งนี้เนื่องจากในระยะหลังคลอด มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนทางด้านร่างกายที่เกี่ยวกับการร่วมเพศ เช่น วิธีการคลอดบุตร(๘) การมีน้ำคาวปลา แผลที่ฝีเย็บ (๒๖) การเลี้ยงบุตรด้วยนมซึ่งน่าจะมีอิทธิพลต่อการร่วมเพศในระยะหลังคลอดมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ และพบว่า การร่วมเพศของคนส่วนหนึ่งในสังคมไทย ขึ้นอยู่กับอารมณ์ของสามีมากกว่าภรรยา จึงได้นำปัจจัยเหล่านี้มาวิเคราะห์เพิ่มเติม โดยทำการควบคุมปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการร่วมเพศด้วย ความต้องการทางเพศของสามี ปัจจัยทางด้านร่างกาย และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็เป็นการร่วมเพศเมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามี มีดังนี้

1. อายุของสตรีหลังคลอด

1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศ ภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ผลการวิเคราะห์พบว่าสตรีหลังคลอดในกลุ่มอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 35 ปี ที่คลอดปกติและผิดปกติทางช่องคลอดมีการร่วมเพศมากกว่าสตรีกลุ่มอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 36 ปี แต่สตรีในกลุ่มอายุน้อยหรือเท่ากับ 35 ปี ที่คลอดทางช่องคลอดกลับมีการร่วมเพศน้อยกว่าสตรีในกลุ่มอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 36 ปี ดังนั้นผลการทดสอบทางสถิติจึงไม่มีความสัมพันธ์เมื่อควบคุมด้วยชนิดการคลอดบุตร ดังแสดงในตารางที่

41

ตารางที่ 41 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอดกับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยชนิดการคลอดบุตร

การร่วมเพศ	กลุ่มคลอดปกติทางช่องคลอด		รวม (คน)
	จำนวนสตรีหลังคลอด ที่อายุ (ปี)		
	≤ 35	≥ 36	
มี	71	2	235
ไม่มี	226	9	73
รวม	297	11	308
$X^2 = 0.00598$ d.f. = 1 P = 0.9383			
การร่วมเพศ	กลุ่มคลอดผิดปกติทางช่องคลอด		รวม (คน)
	จำนวนสตรีหลังคลอดที่อายุ (ปี)		
	≤ 35	≥ 36	
มี	16	1	17
ไม่มี	85	1	86
รวม	101	2	103
$X^2 = 0.10681$ d.f. = 1 P = 0.7438			
การร่วมเพศ	กลุ่มผ่าตัดได้ก้ออกทางหน้าท้อง		รวม (คน)
	จำนวนสตรีหลังคลอดที่อายุ (ปี)		
	≤ 35	≥ 36	
มี	22	82	24
ไม่มี	63	6	67
รวม	85	88	93
$X^2 = 0.0000$ d.f. = 1 P = 0.0000			
$X^2_{MH} = 0.06647$ d.f. = 1 P = 0.8657			

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด พบว่า สตรีกลุ่มอายุน้อยกว่า หรือเท่ากับ 35 ปีที่ตัดกับไม่ได้ตัดและเย็บฝีเย็บ มีการร่วมเพศมากกว่าสตรีกลุ่มอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 36 ปี โดยเฉพาะสตรีกลุ่มอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 35 ปี ที่ตัดและเย็บฝีเย็บ กลับมีการร่วมเพศมากกว่าสตรีที่ไม่ได้ตัดและเย็บฝีเย็บ ผลทางสถิติพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการร่วมเพศเมื่อควบคุมด้วย การตัดและเย็บฝีเย็บ (ตารางที่ 42)

ตารางที่ 42 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วย การตัดและเย็บฝีเย็บ

การร่วมเพศ	กลุ่มไม่ได้ตัดและเย็บฝีเย็บ จำนวนสตรีหลังคลอดที่อายุ (ปี)		รวม (คน)
	≤35	>36	
มี	22	2	24
ไม่มี	69	7	76
รวม	91	9	100
$X^2 = 0.0000$ d.f. = 1 P = 1.0000			
การร่วมเพศ	กลุ่มตัดและเย็บฝีเย็บ จำนวนสตรีหลังคลอดที่อายุ (ปี)		รวม (คน)
	≤35	>36	
มี	88	3	91
ไม่มี	312	10	320
รวม	400	13	413
$X^2 = 0.0000$ d.f. = 1 P = 1.0000			
$X_{MH}^2 = 0.0600$ d.f. = 1 P = 0.854			

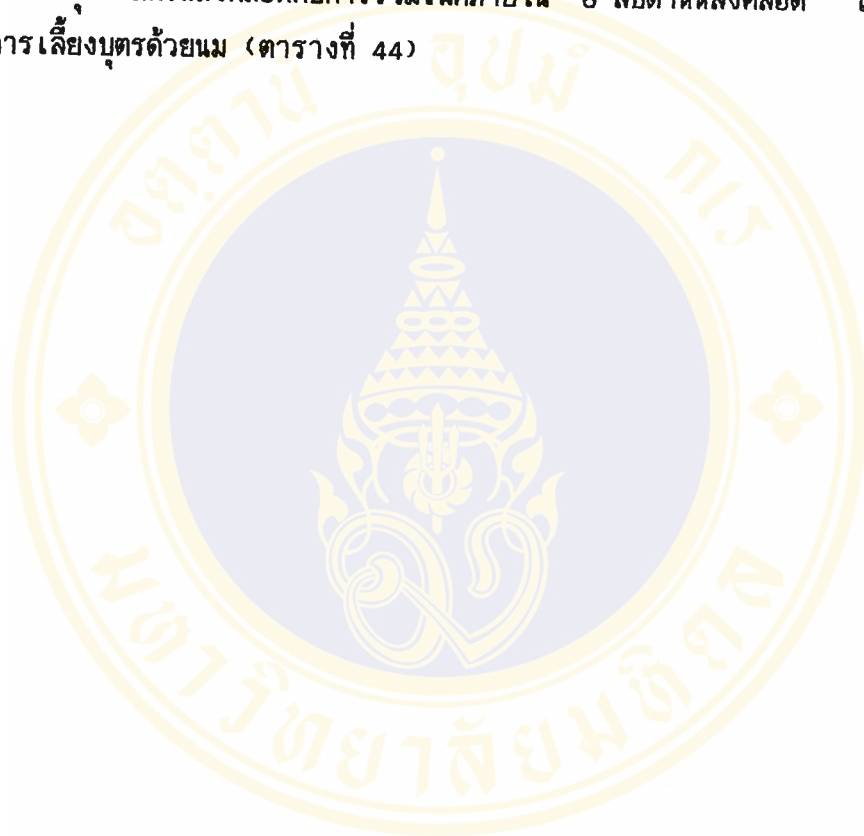
1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด เมื่อควบคุมด้วยระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา พบว่าสตรีในกลุ่มอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 35 ปี ทั้งในกลุ่มที่มีน้ำคาวปลา 1-3 สัปดาห์ หรือ 4-6 สัปดาห์ มีการร่วมเพศมากกว่าสตรีกลุ่มอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 36 ปี และสตรีที่มีน้ำคาวปลานาน 4-6 สัปดาห์ มีการร่วมเพศมากกว่าสตรีที่มีน้ำคาวปลา 1-3 สัปดาห์ ผลการทดสอบทางสถิติจึงไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอดกับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดเมื่อควบคุมด้วยระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา (ตารางที่ 43)

ตารางที่ 43 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศในระยะหลังคลอด เมื่อควบคุมด้วยระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา

การร่วมเพศ	กลุ่มที่มีน้ำคาวปลา 1-3 สัปดาห์		รวม (คน)
	จำนวนสตรีหลังคลอดที่อายุ (ปี) ≤35	≥36	
มี	38	9	41
ไม่มี	135	3	144
รวม	173	12	185
$\chi^2 = 0.0000$ d.f. = 1			P = 1.0000
การร่วมเพศ	กลุ่มที่มีน้ำคาวปลา 4-6 สัปดาห์		รวม (คน)
	จำนวนสตรีหลังคลอดที่อายุ(ปี) ≤35	≥36	
มี	72	2	74
ไม่มี	252	8	260
รวม	324	10	334
$\chi^2 = 0.0000$ d.f. = 1			P = 1.0000
$\chi^2_{MH} = 0.0583$ d.f. = 1			P = 0.8657

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับ การร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด เมื่อควบคุมด้วยการเลี้ยงบุตรด้วยนม พบว่าสตรีกลุ่มอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 35 ปี ที่เลี้ยงบุตรด้วยนมทุกชนิด มีการร่วมเพศมากกว่าสตรีกลุ่มอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 36 ปี และสตรีที่เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและนมผสมมีการร่วมเพศมากกว่าสตรีที่เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาหรือนมผสม ผลการทดสอบทางสถิติ ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอดกับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด เมื่อควบคุมด้วยการเลี้ยงบุตรด้วยนม (ตารางที่ 44)

ตารางที่ 44 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศในระยะ หลังคลอด เมื่อควบคุมด้วยการเลี้ยงบุตรด้วยนม

การร่วมเพศ	กลุ่มเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา		รวม (คน)
	จำนวนสตรีหลังคลอดที่อายุ (ปี)		
	≤ 35	≥ 36	
มี	21	1	22
ไม่มี	64	3	67
รวม	85	4	89
$X^2 = 0.0000$			d.f. = 1
			P = 1.0000

การร่วมเพศ	กลุ่มเลี้ยงบุตรด้วยนมผสม		รวม (คน)
	จำนวนสตรีหลังคลอดที่อายุ (ปี)		
	≤ 35	≥ 36	
มี	28	2	30
ไม่มี	81	5	86
รวม	109	7	116
$X^2 = 0.0000$			d.f. = 1
			P = 1.0000

การร่วมเพศ	กลุ่มเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ร่วมกับนมผสม		รวม (คน)
	จำนวนสตรีหลังคลอดที่อายุ (ปี)		
	≤ 35	≥ 36	
มี	61	2	63
ไม่มี	239	9	248
รวม	300	11	311
$X^2 = 0.0000$			d.f. = 1
			P = 1.0000
$X^2_{MH} = 0.0596$			d.f. = 1
			P = 0.8537

1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด พบว่าสตรีหลังคลอดกลุ่มอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 35 ปี ทั้งที่คุมกำเนิดและไม่ได้คุมกำเนิด มีการร่วมเพศใกล้เคียงกัน และมากกว่าสตรีกลุ่มอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 36 ปี ผลการทดสอบทางสถิติพบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอดกับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยการคุมกำเนิด (ตารางที่ 45)

ตารางที่ 45 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศเมื่อควบคุม ด้วยการคุมกำเนิด

การร่วมเพศ	กลุ่มคุมกำเนิด		รวม (คน)
	จำนวนสตรีหลังคลอดที่อายุ (ปี)		
	< 35	> 36	
มี	60	3	63
ไม่มี	49	7	56
รวม	109	10	119
$X^2 = 0.00000$			$P = 1.00000$
d.f. = 1			
การร่วมเพศ	กลุ่มไม่ได้คุมกำเนิด		รวม (คน)
	จำนวนสตรีหลังคลอดที่อายุ (ปี)		
	< 35	> 36	
มี	50	2	52
ไม่มี	333	10	348
รวม	383	12	400
$X^2 = 1.41055$			$P = 0.2350$
d.f. = 1			
$X^2 = 1.60666$			$P = 0.2737$
d.f. = 1			

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด เมื่อควบคุมด้วยความต้องการทางเพศของสามี พบว่า มีการร่วมเพศมากในกลุ่มสตรีหลังคลอดที่อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 35 ปี ทั้งในกลุ่มที่สามีมีและไม่มีความต้องการทางเพศ ผลทางสถิติพบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด เมื่อควบคุมด้วยความต้องการทางเพศของสามี (ตารางที่ 46)

ตารางที่ 46 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีหลังคลอด กับการร่วมเพศเมื่อควบคุม ด้วยความต้องการทางเพศของสามี

กลุ่มสามีมีความต้องการทางเพศ			
การร่วมเพศ	จำนวนสตรีหลังคลอดที่อายุ (ปี)		รวม (คน)
	≤ 35	≥ 36	
มี	107	5	242
ไม่มี	237	5	112
รวม	344	10	354
$\chi^2 = 0.0000$ d.f. = 1 P = 1.0000			
กลุ่มสามีไม่มีความต้องการทางเพศ			
การร่วมเพศ	จำนวนสตรีหลังคลอดที่อายุ (ปี)		รวม (คน)
	≤ 35	≥ 36	
มี	3	0	3
ไม่มี	140	10	150
รวม	143	10	153
$\chi^2 = 0.84944$ d.f. = 1 P = 0.3567			
$\chi^2_{\text{MH}} = 2.001$ d.f. = 1 P = 0.3164			

สรุป อายุของสตรีหลังคลอดเป็นเพียงตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการร่วมเพศ อาจทำให้การร่วมเพศเพิ่มขึ้น หรือลดลงอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ถ้าพิจารณาในสตรีหลังคลอด กลุ่มอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 35 ปี และมากกว่าหรือเท่ากับ 36 ปี ร่วมกับปัจจัยด้าน ร่างกายและการที่สามีมี หรือไม่มีความต้องการทางเพศ อายุของสตรีหลังคลอดจะไม่มี อิทธิพลต่อการร่วมเพศของสตรีในระยะหลังคลอด

2. ความรู้เรื่องระยะเวลาที่มีการร่วมเพศได้ในระยะหลังคลอด

ผลสรุปการทดสอบทางสถิติพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างความรู้เรื่องระยะเวลามีการร่วมเพศหลังคลอด กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์ หลังคลอดเช่นเดิม ถึงแม้จะควบคุมด้วย ชนิดการคลอดบุตร การตัดและเย็บฝีเย็บ ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา การเลี้ยงบุตรด้วยนม การคุมกำเนิด และ ความต้องการทาง เพศของสามี แสดงผลสรุปทางสถิติในตารางที่ 47

ตารางที่ 47 ผลสรุปการทดสอบทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องระยะเวลา ที่มีการร่วมเพศ กับการร่วมเพศในระยะหลังคลอด เมื่อควบคุมด้วยปัจจัย ทางด้านร่างกายและความต้องการทางเพศของสามี

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่อง ระยะเวลาที่มีการร่วมเพศได้ กับการร่วมเพศในระยะหลังคลอด	Mantel Haenzel chi-square	d. f.	P-value
---	---------------------------------	-------	---------

ตัวแปรควบคุม

- ชนิดการคลอดบุตร	37.70	1	< 0.005
- การตัดและเย็บฝีเย็บ	16.40	1	< 0.005
- ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา	34.13	1	< 0.005
- การเลี้ยงบุตรด้วยนม	34.83	1	< 0.005
- การคุมกำเนิด	23.01	1	< 0.005
- ความต้องการทางเพศของสามี	34.20	1	< 0.005

3. ทศนคติเรื่องการร่วมเพศในระยะหลังคลอด

3.1 ทศนคติเรื่องการมีความต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ขณะแผลที่ฝีเย็บหายสนิท และน้ำคาวปลาหมดแล้ว สามารถร่วมเพศได้

ผลสรุปการทดสอบทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างทศนคติเรื่องการร่วมเพศเมื่อแผลฝีเย็บหายสนิท และน้ำคาวปลาหมด สามารถร่วมเพศได้ กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดเช่นเดิม ถึงแม้จะควบคุมด้วยชนิดการคลอดบุตร การตัดและเย็บฝีเย็บ ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา การเลี้ยงบุตรด้วยนม การคุมกำเนิด และความต้องการทางเพศของสามี แสดงผลสรุปทางสถิติในตารางที่ 48

ตารางที่ 48 ผลสรุปการทดสอบทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่าง ทศนคติเรื่องการมีความต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ขณะแผลที่ฝีเย็บหายสนิท และน้ำคาวปลาหมดแล้ว สามารถร่วมเพศได้ กับการร่วมเพศในระยะหลังคลอดเมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามี

ความสัมพันธ์ระหว่างทศนคติเรื่องการมีความต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ขณะแผลที่ฝีเย็บหายสนิทและน้ำคาวปลาหมดแล้ว สามารถร่วมเพศได้ กับการร่วมเพศในระยะหลังคลอด	Mantel	Haenzel	d.f.	P-value
		chi-square		

ตัวแปรควบคุม

- ชนิดการคลอดบุตร	19.36	1	< 0.005
- การตัดและเย็บฝีเย็บ	24.03	1	< 0.005
- ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา	33.63	1	< 0.005
- การเลี้ยงบุตรด้วยนม	6.69	1	< 0.03176
- การคุมกำเนิด	15.88	1	< 0.005
- ความต้องการทางเพศของสามี	14.38	1	< 0.005

3.2 ทศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด

ผลสรุปทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างทศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด พบว่ามีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญ ถึงแม้จะควบคุมด้วยตัวแปร ชนิดการคลอดบุตร การตัดและเย็บฝีเย็บ ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา การเลี้ยงบุตรด้วยนม การคุมกำเนิด และ ความต้องการทางเพศของสามี แสดงผลสรุปทางสถิติในตารางที่ 49

ตารางที่ 49 ผลสรุปการทดสอบทางสถิติของความสัมพันธ์ ระหว่างทศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด กับการร่วมเพศในระยะหลังคลอด เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามี

ความสัมพันธ์ระหว่างทศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด กับการร่วมเพศในระยะหลังคลอด	Mantel Haenzel chi-square	d.f.	P-value
ตัวแปรควบคุม			
- ชนิดการคลอดบุตร	62.96	1	< 0.005
- การตัดและเย็บฝีเย็บ	71.35	1	< 0.005
- ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา	69.14	1	< 0.005
- การเลี้ยงบุตรด้วยนม	66.14	1	< 0.005
- การคุมกำเนิด	53.14	1	< 0.005
- ความต้องการทางเพศของสามี	42.17	1	< 0.005

3.3 ทศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด จะไม่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ จึงไม่ต้องคุมกำเนิด

ผลสรุปการทดสอบทางสถิติ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างทศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด จะไม่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ จึงไม่ต้องคุมกำเนิด กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดเช่นเดิม ถึงแม้จะควบคุมด้วยตัวแปรชนิดการคลอดบุตร การตัดและเย็บฝีเย็บระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา การเลี้ยงบุตรด้วยนม การคุมกำเนิด และความต้องการทางเพศของสามี แสดงผลสรุปทางสถิติในตารางที่ 50

ตารางที่ 50 ผลสรุปการทดสอบทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างทศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด จะไม่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ จึงไม่ต้องคุมกำเนิดกับการร่วมเพศในระยยะหลังคลอด เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามี

ความสัมพันธ์ระหว่างทศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด จะไม่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์จึงไม่ต้องคุมกำเนิด กับการร่วมเพศหลังคลอด	Mantel Haenzel chi-square	d. f.	P-value
--	---------------------------------	-------	---------

ตัวแปรควบคุม

- ชนิดการคลอดบุตร	12.17	1	< 0.005
- การตัดและเย็บฝีเย็บ	15.00	1	< 0.005
- ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา	11.33	1	< 0.005
- การเลี้ยงบุตรด้วยนม	19.77	1	< 0.005
- การคุมกำเนิด	7.66	1	< 0.00412
- ความต้องการทางเพศของสามี	10.72	1	< 0.005

4. การคุมกำเนิด

ผลสรุปการทดสอบทางสถิติ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่าง การคุมกำเนิด กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดเช่นเดิม ถึงแม้จะควบคุมด้วยตัวแปร ชนิดการคลอดบุตร การตัดและเย็บฝีเย็บ ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา การเลี้ยงบุตรด้วยนม และ ความต้องการทางเพศของสามี แสดงผลสรุปทางสถิติใน ตารางที่ 51

ตารางที่ 51 ผลสรุปการทดสอบทางสถิติ ของความสัมพันธ์ระหว่างการคุมกำเนิดกับการร่วมเพศของสตรีหลังคลอด เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามี

ความสัมพันธ์ระหว่างการคุมกำเนิด กับการร่วมเพศ	Mantel Haenzel chi-square	d.f.	P-value
ตัวแปรควบคุม			
- ชนิดการคลอดบุตร	76.38	1	< 0.005
- การตัดและเย็บฝีเย็บ	83.23	1	< 0.005
- ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา	82.35	1	< 0.005
- การเลี้ยงบุตรด้วยนม	81.63	1	< 0.005
- ความต้องการทางเพศของสามี	65.27	1	< 0.005

5. ความกลัวการตั้งครรภ์

ผลสรุปการทดสอบทางสถิติ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างความกลัวการตั้งครรภ์ กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ถึงแม้จะควบคุมด้วยตัวแปร ชนิดการคลอดบุตร การตัดและเย็บฝีเย็บ ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา การเลี้ยงบุตรด้วยนม การคุมกำเนิด และความต้องการทางเพศของสามี (เช่นเดียวกับตารางที่ 42-47) แสดงผลสรุปทางสถิติในตารางที่ 52

ตารางที่ 52 ผลสรุปทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างความกลัวการตั้งครรภ์ กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามี

ความสัมพันธ์ระหว่างความกลัวการตั้งครรภ์ กับการร่วมเพศ	Mantel Haenzel chi-square	d.f.	P-value
ตัวแปรควบคุม			
- ชนิดการคลอดบุตร	22.09	1	< 0.005
- การตัดและเย็บฝีเย็บ	3.78	1	< 0.0672
- ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา	18.55	1	< 0.005
- การเลี้ยงบุตรด้วยนม	17.23	1	< 0.005
- การคุมกำเนิด	14.72	1	< 0.005
- ความต้องการทางเพศของสามี	10.04	1	< 0.005

6. ความต้องการทางเพศของสามี

ผลสรุปการทดสอบทางสถิติ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างความต้องการทางเพศของสามี กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ถึง แม้จะควบคุมด้วยตัวแปร ชนิดการคลอดบุตร การตัดและเย็บฝีเย็บ ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา การเลี้ยงบุตรด้วยนม และการคุมกำเนิด (เช่นเดียวกับตารางที่ 42-47) แสดงผลสรุปทางสถิติในตารางที่ 53

ตารางที่ 53 ผลสรุปการทดสอบทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการทางเพศของสามี กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย

ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการทางเพศของสามี กับการร่วมเพศ	Mantel Haenzel chi-square	d. f.	P-value
ตัวแปรควบคุม			
- ชนิดการคลอดบุตร	51.31	1	< 0.005
- การตัดและเย็บฝีเย็บ	51.73	1	< 0.005
- ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา	52.96	1	< 0.005
- การเลี้ยงบุตรด้วยนม	51.18	1	< 0.005
- การคุมกำเนิด	28.04	1	< 0.005

สรุป ตัวแปรด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามี ที่นำมาควบคุม อายุของสตรีหลังคลอด ความรู้เรื่องระยะเวลามีการร่วมเพศ หักคอคติเรื่องความต้องการทางเพศ และการร่วมเพศ การคุมกำเนิด ความกลัวการตั้งครรภ์ และความต้องการทางเพศของสามี ไม่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าว หรือทำให้การร่วมเพศเปลี่ยนแปลง หรือตัวแปรที่นำมาควบคุมดังกล่าวสนับสนุนให้มีความสัมพันธ์ทางสถิติมากขึ้น ยกเว้นอายุของสตรีหลังคลอดที่กลับไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการร่วมเพศ

3. อาการแทรกซ้อนจากการร่วมเพศ

จากการสอบถามสตรีหลังคลอดที่มีการร่วมเพศแล้ว จำนวน 116 คน พบว่า มีอาการแทรกซ้อนจากการร่วมเพศเพียงร้อยละ 14.6 (จำนวน 17 คน) โดยมีอาการเจ็บปวดจากการร่วมเพศ ร้อยละ 9.4 ปวดท้องน้อย หรือ มีไข้ภายหลังมีการร่วมเพศ ร้อยละ 4.3 และแผลที่ฝีเย็บลึกขนาด ร้อยละ 0.8 (ตารางที่ 54)

ตารางที่ 54 จำนวน และ ร้อยละ ของสตรีที่มีการร่วมเพศในระยะหลังคลอดจำแนกตามอาการแทรกซ้อนจากการร่วมเพศ

	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- สตรีหลังคลอดที่มีการร่วมเพศ	116	100.0
- สตรีหลังคลอดที่มีอาการแทรกซ้อนจากการร่วมเพศ	17	14.6
- ความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ	11	9.4
- ปวดท้องน้อย หรือมีไข้	5	4.3
- แผลที่ฝีเย็บลึกขนาด	1	0.8

บทที่ 5

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งการอภิปรายผลเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. ระเบียบวิธีวิจัย และข้อมูลที่ทำการวิจัย
2. ผลวิจัยที่ได้ และการนำไปใช้

1. ระเบียบวิธีวิจัย และ ข้อมูลที่ทำการวิจัย

1.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการศึกษาย้อนหลัง (retrospective design) เหมาะสมกับการศึกษาครั้งนี้ เพราะทำให้ได้ข้อมูลด้านพฤติกรรมทางเพศที่เป็นไปตามธรรมชาติ และการถามย้อนหลังในเหตุการณ์ที่ผ่านมาระยะสั้นเพียง 6-8 สัปดาห์ น่าจะยังคงความเชื่อถือได้เรื่องความจำ

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเลือกศึกษาสตรีที่มาตรวจหลังคลอดครั้งแรก ที่โรงพยาบาลรามาริบัติ ระหว่างวันที่ 3 มีนาคม ถึง 1 พฤษภาคม 2530 แบบมีจุดมุ่งหมาย (purposive sampling) จำนวน 520 คน เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ และเวลา จึงไม่สามารถเลือกศึกษาประชากรในกลุ่มอื่น ๆ ได้

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ได้ในการศึกษาครั้งนี้ เก็บรวบรวมด้วยการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยสัมภาษณ์ที่ผ่านการศึกษารื่องเพศศาสตร์ จึงเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในคำถามได้ดี ทำให้ข้อมูลมีความเชื่อถือได้ นอกจากนี้ยังได้ตรวจสอบข้อมูลด้านการร่วมเพศจากเวชระเบียน ซึ่งช้กประวัติโดยแพทย์และพยาบาล เพื่อความถูกต้องอีกด้วย

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การหาความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้สถิติ chi - square มีข้อจำกัด เนื่องจากการศึกษานี้มีตัวแปรมาก ทำให้ต้องแบ่งกลุ่มตัวแปรให้เป็นไปตามข้อตกลงทางสถิติ จึงอาจขาดความละเอียดของข้อมูลไปบ้าง

สรุปได้ว่า ระเบียบวิธีวิจัย และข้อมูลที่ทำการวิจัยของการศึกษา ดังกล่าวมาแล้ว มีความเหมาะสม และสามารถเชื่อถือได้

2. ผลวิจัยที่ได้ และการนำไปใช้ แบ่งผลการวิจัยเป็น 3 หัวข้อใหญ่ ๆ คือ

2.1 อุบัติการณ์ของการเกิดความต้องการทางเพศ การร่วมเพศและจำนวนครั้งการร่วมเพศ

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ความรู้ ทักษะคิด ร่างกายและจิตใจ กับ การร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด

2.3 อาการแทรกซ้อนที่เกิดจากการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด

2.1 อุบัติการณ์ของการเกิดความต้องการทางเพศ การร่วมเพศ และจำนวนครั้งของการร่วมเพศ

2.1.1 การเกิดความต้องการทางเพศ

สตรีหลังคลอดเกิดความต้องการทางเพศในระยะหลังคลอดแล้ว ร้อยละ 20.9 โดยเกิดความต้องการทางเพศตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 หลังคลอด และในสัปดาห์ที่ 4 มากที่สุด (ร้อยละ 8.9) แสดงว่าสตรีในระยะหลังคลอด 6 สัปดาห์สามารถเกิดความต้องการทางเพศได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Masters และ Johnson (16) ที่พบว่าสตรีหลังคลอด มีความต้องการทางเพศ (sexual desire) แล้ว เหมือนก่อนตั้งครรภ์ภายใน 2-3 สัปดาห์แรกหลังคลอด และการศึกษาของ Kenny (17) พบว่าสตรีในระยะให้นมบุตร เริ่มกลับมีความต้องการทางเพศ (sexual desire) มากที่สุดในสัปดาห์ที่ 4 หลังคลอด

2.1.2 การร่วมเพศ

จากการศึกษาครั้งนี้ สตรีหลังคลอดมีการร่วมเพศแล้วร้อยละ 22.3 เริ่มมีการร่วมเพศในสัปดาห์ที่ 2 หลังคลอดและมีการร่วมเพศมากที่สุดในสัปดาห์ที่ 5 (ร้อยละ 9.3) เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาสตรีหลังคลอดของ สมพล พงศ์ไทย และคณะในปี พ.ศ. 2521

(3) พบสตรีมีการร่วมเพศก่อนกลับมาตรวจครั้งแรก ที่โรงพยาบาลรามาริบัติ ร้อยละ 40 ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาครั้งนี้ อาจเนื่องจากความแตกต่างของระเบียบวิธีวิจัย การสอบถามสตรีหลังคลอด และช่วงเวลาหลังคลอดของสตรีที่มารับการตรวจ นอกจากนี้มีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในเรื่องเพศ ไปตามความก้าวหน้าของสังคม สิ่งแวดล้อม เช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองไม่ใช่ของผิดปกติ(1) และจากการสัมภาษณ์สตรีหลังคลอดที่สามีเกิดความต้องการทางเพศแล้วว่าปฏิบัติอย่างไร พบว่าร้อยละ 22.9 ของสามีที่เกิดความต้องการทางเพศแล้ว สำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง และพบว่าอุบัติการณ์ของการร่วมเพศในการศึกษานี้น้อยกว่าการศึกษาอื่น ๆ ในต่างประเทศ เช่น การศึกษาของ Grudzinkas และ Atkinson (7) ปี 1986 ในประเทศอังกฤษพบสตรีหลังคลอด 6 สัปดาห์มีการร่วมเพศ ร้อยละ 50.6 ทั้งนี้อาจเนื่องจากเป็นการศึกษาในกลุ่มที่มี ลักษณะต่างกัน ชชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ประเพณีในเรื่องเพศที่ต่างกัน

2.1.3 จำนวนครั้งของการร่วมเพศ

สตรีหลังคลอดที่มีการร่วมเพศแล้ว ส่วนใหญ่มีการร่วมเพศ (ตั้งแต่หลังคลอดจนถึงวันที่สัมภาษณ์) 1 ครั้ง (ร้อยละ 38.8) เมื่อพิจารณาพร้อมกับจำนวนครั้งของการร่วมเพศในระยะก่อนตั้งครรภ์ครั้งนี้ ขณะที่ร่างกายปกติไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากการคลอดบุตร พบว่า มีการร่วมเพศโดยเฉลี่ย สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ร้อยละ 29.9 การที่จำนวนครั้งของการร่วมเพศลดน้อยลงในระยะหลังคลอดนี้ น่าจะเป็นสาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายในระยะหลังคลอด

เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาของ Tolor และ Di Grazia(19) ศึกษาสตรีหลังคลอด 6 สัปดาห์ พบค่าเฉลี่ยของการร่วมเพศ 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์ แสดงว่าสตรีหลังคลอดที่มีการร่วมเพศแล้ว ส่วนใหญ่มีการร่วมเพศมากกว่า 1 ครั้งภายในระยะ 6 สัปดาห์นี้ จำนวนครั้งการร่วมเพศในการศึกษาครั้งนี้ น้อยกว่าการศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งอาจมีเหตุผลเช่นเดียวกับอุบัติการณ์ของการร่วมเพศ

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ความรู้ ทักษะ ทักษะ ร่างกายและจิตใจ กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด

2.2.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการร่วมเพศ ในระยะหลังคลอด มีดังนี้

2.2.1.1 อายุของสตรีหลังคลอด พบมีการร่วมเพศมากที่สุดในกลุ่มสตรีหลังคลอดที่อายุน้อย (อายุ 16-25 ปี) การร่วมเพศลดลงในสตรีกลุ่มอายุ 26-25 ปี แต่กลับมีสูงขึ้นในสตรีกลุ่มอายุเท่ากับหรือมากกว่า 36 ปี ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับรายงานของ สมพล พงศ์ไทยและคณะ (22) ที่พบว่าสตรีอายุน้อยจะมีการร่วมเพศบ่อยกว่าสตรีที่อายุมากกว่า และรายงานของ Kinsey (21) ที่พบว่าความต้องการทางเพศของสตรีกลับเพิ่มขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น โดยเฉพาะระหว่างปลายอายุ 30 ปี ถึงต้น 40 ปี ทั้งนี้อาจขึ้นกับประสบการณ์และความมั่นคงในชีวิตสมรส

2.2.1.2 ความรู้เรื่องระยะเวลาที่มีการร่วมเพศได้ในระยะหลังคลอด

การร่วมเพศในระยะหลังคลอดมีความสัมพันธ์กับความรู้ของ สตรีหลังคลอดเกี่ยวกับระยะเวลาที่เหมาะสมในการร่วมเพศภายหลังการคลอดบุตร ในกลุ่มที่มีความรู้ว่าควรร่วมเพศภายหลังการคลอด 6 สัปดาห์ไปแล้วมีการร่วมเพศร้อยละ 18.2 ซึ่งน้อยกว่าในกลุ่มสตรีที่รู้ว่าสามารถร่วมเพศได้ภายในระยะ 6 สัปดาห์หลังคลอด ที่พบว่าการร่วมเพศแล้วถึงร้อยละ 58.1 ทั้งนี้อาจเป็นผลจากคำแนะนำที่สตรีหลังคลอดได้รับจากบุคลากรทางการแพทย์เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในระยะหลังคลอด

2.2.1.3 ทักษะที่รู้เรื่องเกี่ยวกับความต้องการทางเพศและการร่วมเพศในระยะหลังคลอดที่ศึกษาในครั้งนี้ มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ได้แก่

- การเกิดมีความต้องการทางเพศ ภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ขณะแผลที่ฝีเย็บหายสนิท และน้ำคาวปลาหมดแล้ว สามารถมีการร่วมเพศได้

พบว่า สตรีหลังคลอดที่เห็นด้วยกับทัศนคติเรื่องนี้จะมีการร่วมเพศแล้วมาก

กว่าผู้ที่ไม่เห็นด้วย แสดงว่าสตรีหลังคลอดที่แผลมีเย็บหายสนิทและน้ำคาวปลาหมดแล้ว อาจคิดว่ามดลูกกลับสู่สภาพปกติแล้วจึงควรร่วมเพศได้ นอกจากนี้ยังอาจได้รับคำแนะนำว่า จะสามารถร่วมเพศได้เมื่อน้ำคาวปลาหมด และแผลที่ฝีเย็บหายสนิท โดยไม่ต้องรอถึง ระยะ 6 สัปดาห์หลังคลอด(39,40) จากการศึกษาของ Kenny(17) พบว่าสตรีหลังคลอดร้อยละ 52 เชื่อว่าการร่วมเพศจะปลอดภัยเมื่อ vaginal discharge หยุดแล้ว

- ทศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด

พบว่าสตรีหลังคลอดที่เห็นด้วยกับทศนคติเรื่องนี้ มีการร่วมเพศมากกว่า สตรีที่ไม่เห็นด้วย แสดงว่าสตรีหลังคลอดมีความคิดเห็นว่าการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์ หลังคลอดเป็นสิ่งปลอดภัย อาจเนื่องจากผู้ที่ตอบนั้นน้ำคาวปลาหมด และแผลที่ฝีเย็บหายสนิทแล้ว อีกทั้งอาจร่วมเพศแล้วแต่ไม่เกิดอาการแทรกซ้อน

- ทศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด จะไม่ ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ จึงไม่ต้องคุมกำเนิด

พบว่าสตรีหลังคลอดที่เห็นด้วยกับทศนคติเรื่องนี้มากกว่าผู้ที่ไม่เห็นด้วย อาจ เนื่องจากสตรีกลุ่มนี้มีความรู้เรื่องการคุมกำเนิดก่อนมีการร่วมเพศถึง ร้อยละ 82.0 และ สตรีส่วนใหญ่ที่เห็นด้วยว่าการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ไม่ทำให้เกิดการตั้ง ครรภ์จึงไม่ต้องคุมกำเนิด (ร้อยละ 43.2) มีการร่วมเพศมากกว่าสตรีหลังคลอดที่ไม่ เห็นด้วย กับทศนคติเรื่องนี้ (ร้อยละ 19.6) แสดงว่าสตรีหลังคลอดมีความเห็นว่าการ ร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดจะทำให้เกิดการตั้งครรภ์ได้ ฉะนั้นหากมีการร่วมเพศ ก็ควรจะคุมกำเนิดก่อน

2.2.1.4 การคุมกำเนิด

สตรีหลังคลอดที่มีการร่วมเพศ ส่วนใหญ่คุมกำเนิดแล้วทั้งวิธีชั่วคราว และ วิธีถาวร แสดงว่าสตรีหลังคลอดมีความรู้ว่าการร่วมเพศในระยะหลังคลอด อาจทำให้ เกิดการตั้งครรภ์ได้ จึงปฏิบัติคุมกำเนิดก่อนมีการร่วมเพศ ซึ่งคล้ายกับการศึกษาของ Grudzinkas และ Atkinson (7) ที่พบว่าสตรีหลังคลอดในระยะ 6 สัปดาห์แรก คุม กำเนิดก่อนปฏิบัติทางเพศถึงร้อยละ 89.7 และ Ellis กับ Hewat(34) พบว่าสตรี หลังคลอด 1 เดือน คุมกำเนิดแล้วร้อยละ 68.8

2.2.1.5. ความกลัวการตั้งครรภ์

สตรีหลังคลอดส่วนมากไม่กลัวการตั้งครรภ์ แต่ในทางตรงกันข้ามสตรีที่กลัวการตั้งครรภ์กลับมีการร่วมเพศมากกว่าสตรีที่ไม่กลัวการตั้งครรภ์ (ร้อยละ 31.8) แสดงว่าน่าจะมีอิทธิพลจากตัวแปรอื่น เช่นความต้องการทางเพศของสามีที่อาจมีอิทธิพลมากกว่าความกลัวการตั้งครรภ์ ซึ่งสอดคล้องกับการคุมกำเนิดของสตรีกลุ่มนี้ ที่พบว่า สตรีหลังคลอดที่มีการร่วมเพศ จำนวน 116 คน คุมกำเนิดแล้วร้อยละ 54.8 อาจเนื่องมาจากความกลัวการตั้งครรภ์

2.2.1.6 ความต้องการทางเพศของสามี

สตรีหลังคลอดที่พบว่าสามีมีความต้องการทางเพศมีการร่วมเพศแล้วมากกว่าสตรีหลังคลอดที่สามียังไม่มีความต้องการทางเพศ แสดงว่าความต้องการทางเพศของสามีเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการร่วมเพศในระยะหลังคลอด เห็นได้จากการที่สตรีหลังคลอดกลัวการตั้งครรภ์แต่ยังคงมีการร่วมเพศ และสตรีจำนวนไม่น้อยที่กลัวการตั้งครรภ์ แต่ร่วมเพศโดยไม่คุมกำเนิด อาจเนื่องจากไม่ได้คาดว่าตนเองจะร่วมเพศในระยะนี้จึงไม่ได้คุมกำเนิดก่อน โดยมีการร่วมเพศตามความต้องการทางเพศของสามี และมีรายงานที่พบว่าคู่สามีและภรรยาจะงดร่วมเพศขณะตั้งครรภ์ในไตรมาสที่ 3 ถึงร้อยละ 72.5 และจะต้องงดร่วมเพศหลังคลอด 6 สัปดาห์ รวมเป็นระยะเวลาจนถึง 3 เดือน ในขณะที่สามียังคงมีความต้องการทางเพศอยู่ (43) นอกจากนี้ยังมีรายงานว่าความบ่อยของการร่วมเพศของคนส่วนหนึ่งในสังคมไทยขึ้นอยู่กับอารมณ์ของสามีมากกว่าภรรยา สตรีบางคนกลัวว่าสามีจะอกใจไปหาหญิงอื่น จึงยอมให้สามีร่วมเพศด้วยทั้ง ๆ ที่ไม่มีอารมณ์ความต้องการทางเพศเลย (9)

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการร่วมเพศ ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากรมีเพียงอายุของสตรีหลังคลอด ปัจจัยด้านความรู้มีความรู้เรื่องระยะเวลาการร่วมเพศ กับปัจจัยด้านทัศนคติเรื่องการเกิดความต้องการทางเพศ และการร่วมเพศทุกข้อ ปัจจัยด้านร่างกาย คือ การคุมกำเนิด และปัจจัยด้านจิตใจ คือ ความกลัวการตั้งครรภ์ กับ ความต้องการทางเพศของสามี ดังนั้นเพื่อทดสอบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เมื่อนำไปพิจารณาร่วมกับตัวแปรอื่น โดยนำปัจจัยด้านร่างกาย ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในระยะหลังคลอด และเกี่ยวข้องกับการร่วมเพศโดยตรง ได้แก่ ชนิดการคลอดบุตร การตัดและเย็บฝีเย็บ เวลาที่มีน้ำคาวปลา

การเลี้ยงบุตรด้วยนมที่อาจทำให้เกิดความต้องการทางเพศและมีการร่วมเพศได้ การคุมกำเนิดซึ่งพบว่าสตรีหลังคลอด 1 เดือน คุมกำเนิดแล้วถึงร้อยละ 68.8(34) มาวิเคราะห์ร่วมด้วย พบว่า ตัวแปรดังกล่าวยังคงความสัมพันธ์เหมือนเดิม เว้นแต่อายุของสตรีหลังคลอดที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการร่วมเพศ อาจเนื่องจากตัวแปรที่นำมาควบคุมนั้นมีอิทธิพลต่อการร่วมเพศมากกว่า อายุของสตรีหลังคลอด

2.2.2 ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศในระยะหลังคลอด

2.2.2.1 ปัจจัยด้านประชากร ได้แก่

- อายุสามีของสตรีหลังคลอด

พบว่า สามีกลุ่มอายุน้อย (16-25 ปี) มีการร่วมเพศมากที่สุด และน้อยลงตามอายุที่มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของ Kinsey(21) ที่ว่า ผู้ชายถึงจุดสูงสุดของความสามารถทางเพศ ในตอนปลายของวัยรุ่น หลังจากนั้น ความสามารถทางเพศจะลดลง แต่เนื่องจากช่วงอายุของสามีในการศึกษานี้ไม่แตกต่างกันมาก จึงอาจทำให้อายุของสามีไม่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศ

- จำนวนบุตรที่มีชีวิต

สตรีหลังคลอดที่มีบุตร 2 คน มีการร่วมเพศ ร้อยละ 24.7 มากกว่าสตรีที่มีบุตร 1 และ 3-5 คนเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 21.3 และ 19.4 ตามลำดับ) แต่การทดสอบทางสถิติไม่พบว่ามีความแตกต่างกัน ซึ่งคล้ายกับการศึกษาของ Fishman และคณะ (23) พบว่า การกลับมีการร่วมเพศในสตรีที่เคยมีบุตรมาแล้ว มีประสบการณ์ว่าการร่วมเพศในระยะหลังคลอด มีโอกาสตั้งครภ์ได้น้อย ซึ่ง อธิบายได้ด้วยผลการวิเคราะห์สตรีหลังคลอดที่มีการร่วมเพศ กับความพอเพียงจำนวนบุตร พบว่าสตรีที่มีการร่วมเพศแล้ว ส่วนใหญ่ยังมีบุตรไม่พอเพียง (ร้อยละ 61.5)

- ระยะเวลาสมรส

สตรีหลังคลอดที่สมรสเป็นเวลา 6 ปีขึ้นไป มีการร่วมเพศ(ร้อยละ 29.6) น้อยกว่าสตรีหลังคลอดที่สมรสน้อยกว่า 6 ปี (ร้อยละ 47.8) เช่นเดียวกับการศึกษาของ Kinsey (21) พบว่า ร้อยละ 40 ของสตรีที่สมรส 1-5 ปี จะรู้สึกปลอดภัยที่จะกลับมี

ความสัมพันธ์ทางเพศ (sexual relation) หลังจากน้ำควาปลาหมอดแล้ว ทั้งนี้อาจเนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ สตรีหลังคลอดที่สมรสนาน 0-1 ปี มีการร่วมเพศร้อยละ 21.6 น้อยกว่าสตรีที่สมรสนานกว่า เช่นเดียวกับที่ Hyde (44) กล่าวว่าในภาวะหลังคลอดบุตร จะเป็นเวลาที่พ่อแม่บิตินดีจากการมีบุตรมีอิทธิพลมากกว่าเรื่องเพศ ทำให้เปลี่ยนแปลงในความสนใจเรื่องเพศได้ หรือ สภาพร่างกายของภรรยาที่มีการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลมากกว่า

สรุป ผลที่ได้ ปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ อายุสามีของสตรีหลังคลอด จำนวนบุตรที่มีชีวิต และ ระยะเวลาสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องจากปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศในระยะอื่น ๆ แต่ไม่มีผลต่อระยะหลังคลอด

2.2.2.2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม ได้แก่

- รายได้ของครอบครัว

สตรีหลังคลอดในครอบครัวที่มีรายได้ น้อยกว่า หรือเท่ากับ 2,500 ถึง 5,000 บาท ต่อ เดือน มีการร่วมเพศ ร้อยละ 52.2 ของสตรีหลังคลอดที่มีการร่วมเพศ จำนวน 113 คน รองลงมาในสตรีหลังคลอดที่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท และ 10,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 19.1 และ 17.5 ตามลำดับ) ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการตัดสินใจมีการร่วมเพศในแต่ละคนนั้น ไม่ได้คำนึงถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตร คุณภาพบุตร หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวกับรายได้ของครอบครัว ซึ่งต้องการการศึกษาต่อไป

- การนับถือศาสนาของสตรีหลังคลอด และสามี

สตรีหลังคลอดที่นับถือศาสนาพุทธมีการร่วมเพศหลังคลอดแล้วร้อยละ 22.2 ขณะที่ผู้นับถือศาสนาคริสต์ และอิสลาม มีการร่วมเพศหลังคลอด ร้อยละ 20.7 ซึ่งมีอัตราส่วนร้อยละของการร่วมเพศในระยะหลังคลอด แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย เช่นเดียวกับสามีของสตรีหลังคลอดที่นับถือศาสนาพุทธ กับ คริสต์และอิสลาม ที่มีการร่วมเพศหลังคลอดแล้ว ร้อยละ 22.4 และ 18.8 เหตุที่การนับถือศาสนาของสตรีหลังคลอดและสามีไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องจากการทบทวนวรรณกรรมในการศึกษาครั้งนี้ ในศาสนาพุทธ และคริสต์ ไม่มีข้อห้ามในการปฏิบัติตนทางเพศในระยะหลังคลอดโดย

ตรง มีแต่ในศาสนาอิสลาม ซึ่งการที่ผู้นับถือศาสนาอิสลามมีการร่วมเพศแล้ว อาจเนื่อง
จากน้ำคาวปลาหมดแล้ว จึงไม่ได้เป็นการปฏิบัติที่ขัดกับข้อห้ามทางศาสนา(27) นอก
จากนี้ลักษณะครอบครัวในเขตเมืองส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว จึงไม่มีญาติผู้ใหญ่คอย
แนะนำสั่งสอน

- ระดับการศึกษาของสตรีหลังคลอดและสามี

สตรีหลังคลอดที่ระดับการศึกษา ม.ศ.1-ม.ศ.5 ซึ่งไม่ใช่ระดับการศึกษา
ต่ำสุดในการศึกษานี้ มีการร่วมเพศร้อยละ 28.1 และสตรีที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีซึ่ง
เป็นการศึกษาระดับสูงสุดในการศึกษานี้ มีการร่วมเพศน้อยที่สุด สำหรับสามีของสตรีหลัง
คลอดที่ระดับการศึกษา ป.1-ป.7 มีการร่วมเพศมากกว่าระดับการศึกษาอื่น ๆ คือร้อยละ
29.6 และสามีที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีการร่วมเพศน้อยที่สุด เช่นเดียวกับในสตรี
หลังคลอด การที่ระดับการศึกษาของสตรีหลังคลอดและสามีไม่มีความสัมพันธ์กับการร่วม
เพศ น่าจะเนื่องจากความรู้เรื่องการปฏิบัติตัวเรื่องเพศในระยะหลังคลอดนั้น ไม่ได้
กล่าวไว้ในหลักสูตรของกระทรวงศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะมีการให้คำแนะนำ
ในเรื่องเหล่านี้ในสถานบริการสาธารณสุขเป็นส่วนมาก

2.2.2.3 ปัจจัยด้านความรู้เรื่องความต้องการทางเพศ และการ
ร่วมเพศในระยะหลังคลอด

สตรีหลังคลอดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.9) มีความรู้เรื่องความต้องการ
ทางเพศและการร่วมเพศในระยะหลังคลอด โดยมีความรู้เรื่องระยะเวลาที่มีการร่วม
เพศหลังคลอดมากที่สุด (ร้อยละ 90.3) ซึ่งเป็นคำแนะนำที่สตรีตั้งครรภ์และหลังคลอดได้
รับจากบุคลากรทางการแพทย์ รองลงมาเป็นความรู้เรื่องสตรีหลังคลอดควรคุมกำเนิด
ก่อนมีการร่วมเพศ เป็นความรู้ที่สอดคล้องกับการเผยแพร่ความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัว
ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่ผ่านมา ความรู้เรื่องความต้องการทางเพศ
และการร่วมเพศในระยะหลังคลอด ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศในระยะหลังคลอด
ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ มีดังนี้

- ความรู้เรื่องสตรีหลังคลอด 6 สัปดาห์ อาจเกิดความต้องการทาง
เพศได้

สตรีหลังคลอดที่มีความรู้เรื่องนี้ มีการร่วมเพศร้อยละ 23.6 ส่วนผู้ที่ไม่มีความรู้เรื่องดังกล่าว มีการร่วมเพศใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 21.2 อาจเนื่องจากความรู้เรื่องนี้ ไม่ได้มีผลให้เกิดความต้องการทางเพศ แต่มีสิ่งอื่นมากระตุ้นให้เกิดความต้องการทางเพศ และสตรีกลุ่มที่ศึกษานี้ พบว่าเกิดความต้องการทางเพศเนื่อง ร้อยละ 20.9 และมีการร่วมเพศ ร้อยละ 22.3 ดังนั้นความรู้เรื่องนี้กับการร่วมเพศในระยะหลังคลอด จึงไม่มีความสัมพันธ์กัน

- ความรู้เรื่องสตรีหลังคลอด ที่ให้บุตรดูนมอาจเกิดความต้องการทางเพศได้

สตรีหลังคลอดที่มีความรู้เรื่องนี้ มีการร่วมเพศ ร้อยละ 21.3 และสตรีหลังคลอดที่ไม่มีความรู้เรื่องนี้มีการร่วมเพศ ร้อยละ 24.7 แสดงว่าไม่ว่าจะมี หรือไม่มีความรู้เรื่องนี้ ก็ไม่มีความแตกต่างกันของการร่วมเพศ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากสตรีหลังคลอดในการศึกษาคั้งนี้ เลี้ยงบุตรด้วยนมตนเอง น้อยกว่าชนิดอื่น คือ ร้อยละ 17.3 ทำให้ไม่มีประสบการณ์ในการเกิดความต้องการทางเพศจากการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และอาจมีการร่วมเพศเนื่องจากปัจจัยอื่น เช่น ความต้องการทางเพศของสามี เป็นต้น

- ความรู้เรื่องสตรีหลังคลอด ควรคุมกำเนิดก่อนการร่วมเพศ

สตรีหลังคลอดที่มีความรู้เรื่องควรคุมกำเนิดก่อนการร่วมเพศมีการร่วมเพศแล้ว ร้อยละ 21.3 และสตรีหลังคลอดที่ไม่มีความรู้เรื่องนี้มีการร่วมเพศ ร้อยละ 24.7 เมื่อพิจารณาในสตรีหลังคลอดที่มีความรู้เรื่องนี้ แต่มิได้ปฏิบัติตามความรู้ที่มี ซึ่งน่าจะมีปัจจัยที่มีอิทธิพลเหนือความรู้เรื่อง สตรีหลังคลอดควรคุมกำเนิดก่อนการร่วมเพศ ได้แก่ ความต้องการทางเพศของสามี เป็นต้น

สรุป ความรู้เรื่องสตรีหลังคลอดในระยะ 6 สัปดาห์แรก อาจเกิดความต้องการทางเพศได้ หรือเมื่อให้บุตรดูนม กับการคุมกำเนิดก่อนการร่วมเพศ ไม่มี ความสัมพันธ์กับการร่วมเพศในระยะหลังคลอดตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องจากความรู้ที่กล่าวมาทั้ง 3 ข้อ ไม่ได้เป็นความรู้ที่สตรีหลังคลอดได้รับจากบุคคลากรทางการแพทย์ แต่เป็นความรู้ที่ได้รับทราบจากแหล่งอื่น ๆ ซึ่งสตรีหลังคลอดอาจไม่แน่ใจว่าความรู้นั้นถูกหรือผิด จึงไม่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ

2.2.4 ปัจจัยด้านร่างกาย

- ชนิดการคลอดบุตร

สตรีหลังคลอดทางหน้าท้อง มีการร่วมเพศมากกว่าสตรีคลอดปกติทางช่องคลอดเพียงเล็กน้อย และสตรีคลอดผิดปกติทางช่องคลอดมีการร่วมเพศน้อยที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าในการคลอดผิดปกติทางช่องคลอด ทั้งการคลอดด้วยคีม และเครื่องดูดสุญญากาศ แพทย์มักจะตัดฝีเย็บกว้างกว่าการคลอดตามปกติทั่วไป รวมทั้งอาจมีการฉีกขาดของทางคลอดขณะช่วยเหลือการคลอด ทำให้แผลฝีเย็บในสตรีกลุ่มนี้มีการบอบช้ำและอาจหายช้ากว่าปกติ

- ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา

สตรีหลังคลอดที่ระยะของการมีน้ำคาวปลาล้นที่สุด คือ 1-2 สัปดาห์ มีการร่วมเพศ ร้อยละ 18.3 ซึ่งน้อยกว่าสตรีหลังคลอดที่มีน้ำคาวปลานาน 3-5 สัปดาห์ คือ ร้อยละ 23.3 และสตรีที่มีน้ำคาวปลานานกว่ากลุ่มอื่นคือ 6-9 สัปดาห์ มีการร่วมเพศน้อยที่สุด (ร้อยละ 17.0) ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติเรื่องการมีความต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ขณะแผลฝีเย็บหายสนิท และน้ำคาวปลาหมดแล้วสามารถร่วมเพศได้ โดยสตรีหลังคลอดที่เห็นด้วยก็มีการร่วมเพศแล้ว และสตรีที่ไม่เห็นด้วยก็ยังไม่มีการร่วมเพศ นอกจากนี้ Hames (25) รายงานว่าร้อยละ 62 ของสามีและภรรยาหลังคลอดกล่าวว่า vaginal bleeding ไม่มีผลต่อการปฏิบัติทางเพศ (sexual activity)

- การตัดและเย็บฝีเย็บ

สตรีหลังคลอดที่ตัดและเย็บฝีเย็บ กับไม่ได้ตัดและเย็บฝีเย็บ มีการร่วมเพศใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 22.0 และ 24.7 ตามลำดับ อาจเนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ สตรีหลังคลอดที่ตัดและเย็บฝีเย็บ จำนวน 410 คน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.6) ไม่มีอาการแทรกซ้อนจากการร่วมเพศ และสตรีที่มีการร่วมเพศแล้ว จำนวน 116 คน ก็ไม่มีอาการแทรกซ้อนจากการร่วมเพศ ร้อยละ 85.3 เช่นกัน

- การเลี้ยงบุตรด้วยนม

สตรีหลังคลอดที่เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา นมผสม และนมมารดาร่วมกับนมผสมผสม มีการร่วมเพศใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 22.4, 25.9 และ 20.3 ตามลำดับ ซึ่งจากการศึกษาของ Kenny (17) พบว่าสตรีหลังคลอดส่วนใหญ่ รายงานการเกิดความสนใจทางเพศ (sexual interest) หลังให้บุตรดูดนม ซึ่งไม่ได้ระบุว่าสตรีที่ศึกษานั้นเป็นสตรีหลังคลอดที่สัปดาห์ที่เท่าไร นอกจากนี้การศึกษาของ Masters และ Johnson (16) พบว่าการกระตุ้นทางเพศ สัมพันธ์กับการให้บุตรดูดนมตนเอง ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้อาจเกิดได้เช่นกัน แต่ถูกระงับด้วยปัจจัยอื่น เช่น ความรู้ว่าการมีการร่วมเพศหลังคลอด 6 สัปดาห์ ตลอดจนอาจเป็นปัจจัยทางด้านจิตใจ ได้แก่ ความกลัวการตั้งครรภ์ การกลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน

สรุป ปัจจัยด้านร่างกาย ได้แก่ ชนิดการคลอดบุตร ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา การตัดและเย็บฝีเย็บ การเลี้ยงบุตรด้วยนม ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แม้ว่าปัจจัยด้านร่างกาย จะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการร่วมเพศ อาจเนื่องจากปัจจัยอื่น ๆ เช่นปัจจัยด้านจิตใจซึ่งมีอิทธิพลเหนือปัจจัยด้านร่างกาย

2.2.5 ปัจจัยด้านจิตใจ

- ความกลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ

พบว่าสตรีที่กลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ มีการร่วมเพศแล้ว ร้อยละ 26.2 มากกว่าสตรีหลังคลอดที่ไม่กลัว (ร้อยละ 18.9) และสตรีหลังคลอดที่ไม่กลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.1) ก็ยังไม่มีการร่วมเพศ ซึ่งการที่สตรีหลังคลอดกลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ แต่ยังคงมีการร่วมเพศน่าจะเกิดจากความต้องการทางเพศของสามีที่มีอิทธิพลมากกว่าความกลัวดังกล่าว เพราะสามีของสตรีหลังคลอดที่เกิดความต้องการทางเพศแล้ว แต่ไม่มีการร่วมเพศกับภรรยาที่มีการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง หรือไปเที่ยวหญิงบริการ ฯลฯ นอกจากนี้ยังพบว่าสตรีที่มีการร่วมเพศแล้ว จำนวน 116 คน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90.5) ไม่มีอาการเจ็บปวดจากการร่วมเพศ

- ความกลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน

สตรีหลังคลอดที่กลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกรานมีการร่วมเพศ ร้อยละ 28.2 ใกล้เคียงกับสตรีหลังคลอดที่ไม่กลัว คือ ร้อยละ 21.1 ผลทางสถิติจึงไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความกลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน กับการร่วมเพศในระยะหลังคลอด ซึ่งเป็นไปได้ว่า สตรีหลังคลอดที่ไม่กลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน มีการร่วมเพศแล้ว เพราะรู้สึกว่าจะตนเองหาย สบายดีจากการคลอดบุตรแล้ว หรืออาจเป็นสตรีที่เคยมีประสบการณ์ในการคลอดบุตร และมีการร่วมเพศก่อนกลับมาตรวจ โดยไม่มีการอักเสบในอุ้งเชิงกรานได้ สำหรับสตรีที่กลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน แต่ยังมีร่วมเพศ อาจเนื่องจากปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพล เช่น ต้องการตอบสนองความต้องการทางเพศของสามี

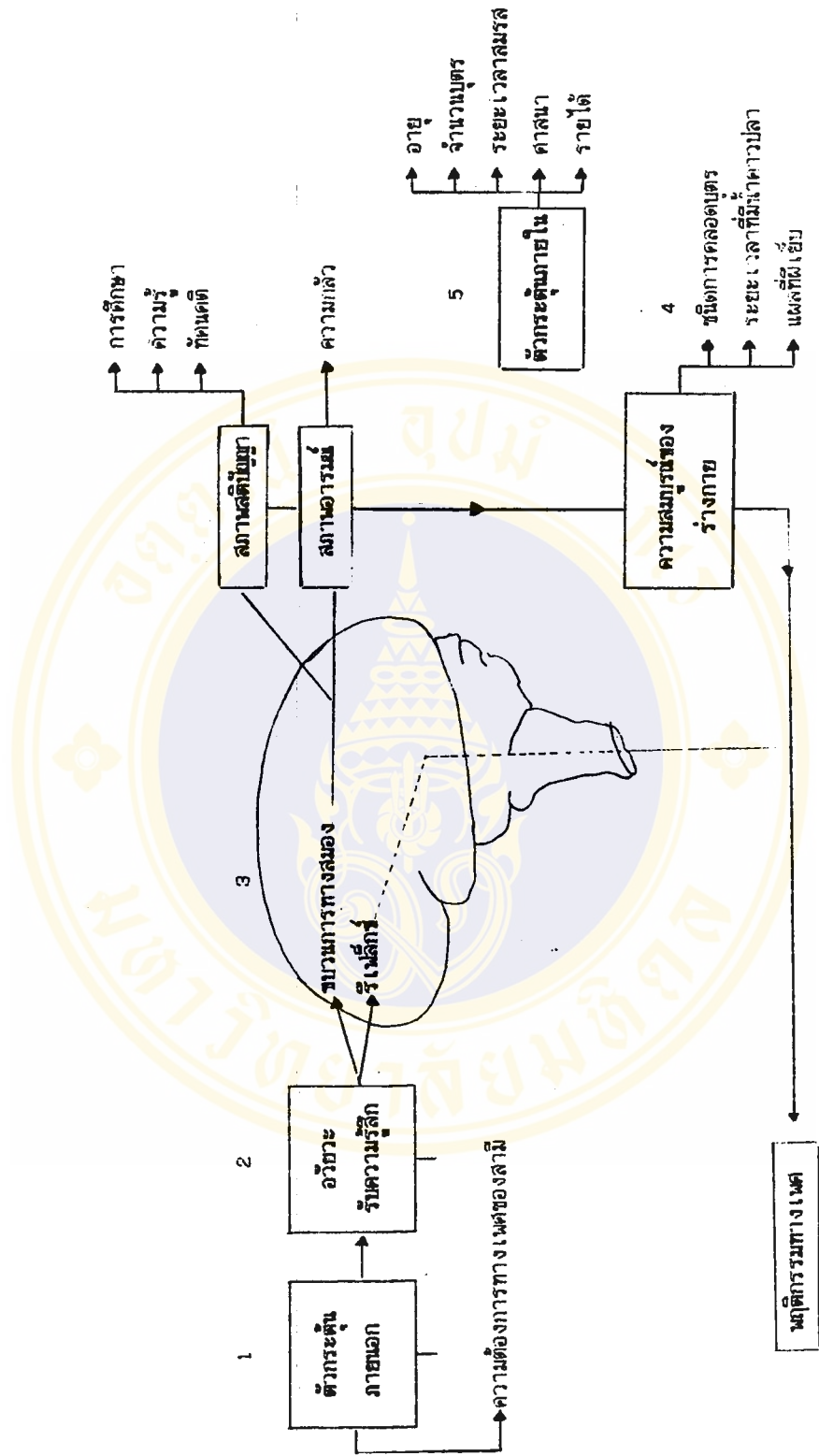
- ความกลัวการฉีกขาดที่ฝีเย็บ

สตรีหลังคลอดที่กลัวการฉีกขาดของแผลที่ฝีเย็บ จำนวน 268 คน มีการร่วมเพศแล้ว ร้อยละ 22.8 ไม่แตกต่างจากผู้ที่ไม่กลัว (จำนวน 251 คน) คือ ร้อยละ 21.5 ซึ่งน่าจะเช่นเดียวกับที่กล่าวมา คือ ต้องการตอบสนองความต้องการทางเพศของสามี ประกอบกับผู้ที่มีการร่วมเพศนั้น แผลที่ฝีเย็บหายสนิทดีแล้ว

สรุป ปัจจัยด้านจิตใจ ได้แก่ ความกลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ ความกลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน ความกลัวการฉีกขาดของแผลที่ฝีเย็บ ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการร่วมเพศของสตรีในระยะหลังคลอดในการศึกษานี้ ได้แก่ อายุของสตรีหลังคลอด ความรู้เรื่องระยะเวลาร่วมเพศหลังคลอด ทักษะการเรื่องความต้องการทางเพศและการร่วมเพศทุกเรื่อง การคุมกำเนิด ความกลัวการตั้งครรภ์ และความต้องการทางเพศของสามี ซึ่งพอจะสรุปให้เห็นตามกลไกการเกิดพฤติกรรมทางเพศได้ดังรูปที่ 3

2.3 อาการแทรกซ้อนจากการร่วมเพศ

จากการศึกษานี้พบภาวะแทรกซ้อนจากการร่วมเพศในระยะ 6 สัปดาห์หลังคลอดถึงร้อยละ 14.6 อย่างไรก็ตามข้อที่น่าพิจารณาคือรูปแบบของการศึกษา ซึ่งเป็นเพียงการสอบถามอาการ หรือสิ่งผิดปกติจากสตรีหลังคลอด มิได้เป็นการตรวจวินิจฉัยจากแพทย์โดยตรง อย่างไรก็ตามผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่แสดงว่าการร่วมเพศในระยะหลังคลอดอาจก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนได้ จึงควรมีการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยวิธีที่เชื่อถือได้ต่อไป

รูปที่ 3

การนำผลวิจัยไปใช้

1. ด้านการให้บริการ เนื่องจากตัวแทนในการศึกษาคั้งนี้เป็นสตรีที่คลอด และกลับมาให้บริการตรวจหลังคลอดครั้งแรก ของโรงพยาบาลรามาริบัติ จึงน่าจะนำผลการศึกษานี้ไปปรับปรุงคำแนะนำที่ให้แก่สตรีหลังคลอดได้ แต่การศึกษานี้พบว่ามีอาการแทรกซ้อนจากการร่วมเพศ ตลอดจนยังมีได้มีการศึกษาว่าการร่วมเพศในระยะหลังคลอดทำให้เกิดปัญหาอื่น เช่น การตั้งครรภ์หรือไม่ จึงควรจะได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงความปลอดภัยจากการร่วมเพศในระยะหลังคลอด จึงจะนำไปปรับปรุงคำแนะนำต่อไป

2. ด้านวิชาการ เนื่องจากการศึกษาพฤติกรรมทางเพศ ของสตรีในระยะหลังคลอดโดยตรง ในประเทศไทยยังไม่มีผู้ศึกษา ผลการศึกษาคั้งนี้จึงเป็นข้อมูลเบื้องต้น ที่ผ่านขั้นตอนการวิจัยที่เชื่อถือได้ สามารถนำไปเผยแพร่ทางด้านสูติรีเวชวิทยา และเพศศาสตร์ เพื่อการศึกษาในรายละเอียดต่อไป เพื่อให้คู่สามี ภรรยา มีอนามัยทางเพศที่ติดตั้งแนวความคิดเกี่ยวกับอนามัยทางเพศที่ องค์การอนามัยโลก (12) กล่าวไว้บางตอนว่า การมีอนามัยทางเพศ จะต้องปราศจากความกลัว ความอาย ความวิตกกังวล ความเชื่อที่ผิด ๆ และสภาพทางจิตอื่น ๆ ที่ไม่ระงับการโต้กระตุ้นทางเพศ และทำให้เกิดความเสียหายต่อ ความสัมพันธ์ทางเพศ รวมทั้งอาจจะปราศจากโรค และความไม่สมบูรณ์ที่มีผลต่อหน้าที่ของการสืบพันธุ์

การศึกษาวิจัยต่อไป

1. ศึกษาพฤติกรรมทางเพศของสตรีในระยะหลังคลอด ในสตรีที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรในกลุ่มอื่น ๆ ทั้งในเขตเมือง และชนบท โดยเฉพาะในชนบท ซึ่งมีขนบธรรมเนียมความเชื่อ และบทบาทของผู้หญิง กับผู้ชายที่แตกต่างจากเขตเมือง

2. ศึกษาต่อเนื่องจากคั้งนี้ เฉพาะสตรีหลังคลอดที่มีการร่วมเพศแล้ว เพื่อหาข้อบ่งชี้ของการตั้งครรภ์ และปัจจัยต่าง ๆ ในสตรีหลังคลอดที่มีการร่วมเพศก่อน 6 สัปดาห์หลังคลอด ที่ไม่ได้คุมกำเนิด

3. ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงการปรับตัวของคู่สามี ภรรยา ในระยะเวลาต่าง ๆ หลังคลอด เพื่อทราบว่า การคลอดบุตรมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ และปัญหาครอบครัวหรือไม่

4. ศึกษาพฤติกรรมทางเพศของสามี ในระยะภรรยาตั้งครรภ์ และหลังคลอดบุตร เพื่อเป็นประโยชน์ในการให้คำแนะนำและปรึกษา แก่คู่สมรสในระยะตั้งครรภ์ และหลังคลอด

บทที่ 6

สรุปการวิจัย และข้อเสนอแนะ

แบ่งหัวข้อสรุปการวิจัย และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ความเป็นมา ความสำคัญของปัญหา ขอบเขตของปัญหา และวิธีการวิจัย
2. ผลการวิจัย และข้อสรุป
3. ข้อเสนอแนะ

1. ความเป็นมา ความสำคัญของปัญหา ขอบเขตของปัญหา และวิธีการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจในระยะหลังคลอด เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของสตรีหลังคลอด ซึ่งจะได้รับคำแนะนำให้งดร่วมเพศเป็นเวลา 6 สัปดาห์หลังคลอด เพื่อป้องกันการติดเชื้อที่อวัยวะสืบพันธุ์ และการตั้งครรภ์ในสตรีบางรายที่อาจมีการตกไข่ภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด แต่จากการศึกษาที่ผ่านมาทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าสตรีหลังคลอดจำนวนหนึ่งมีการร่วมเพศแล้ว ซึ่งไม่สอดคล้องกับคำแนะนำที่ได้รับ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมทางเพศของสตรีในระยะหลังคลอด และเนื่องจากยังไม่มีผู้ศึกษาเรื่องนี้ในสตรีไทย การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นข้อมูลพื้นฐานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึง อุบัติการณ์การเกิดความต้องการทางเพศ การร่วมเพศ จำนวนครั้งการร่วมเพศ อาการแทรกซ้อนจากการร่วมเพศ และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ร่างกายและจิตใจ กับการร่วมเพศก่อน 6 สัปดาห์หลังคลอด

วิธีการวิจัย

เป็นการศึกษาแบบย้อนหลัง (retrospective design) โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์สตรีที่มารับบริการตรวจหลังคลอดครั้งแรก ที่โรงพยาบาลรามาริบัติระหว่างวันที่ 3 มีนาคม ถึง 1 พฤษภาคม 2530 ได้จำนวนตัวอย่าง 520 คน นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ คำนวณอุบัติการณ์การเกิดความต้องการทางเพศ การร่วมเพศ จำนวนครั้งการร่วมเพศ และอาการแทรกซ้อนจากการร่วมเพศก่อน 6 สัปดาห์หลังคลอด ด้วยคำร้อยละ สำหรับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้าน

ประชากร เศรษฐกิจ สังคม ร่างกาย และจิตใจ กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ใช้สถิติ chi-square

6.2 ผลการวิจัยและข้อสรุป

1. สตรีหลังคลอดในการศึกษานี้ เกิดความต้องการทางเพศแล้ว ร้อยละ 20.9 มีการร่วมเพศแล้ว ร้อยละ 22.3 และมีการร่วมเพศหลังคลอดโดยเฉลี่ย 2 ครั้ง
2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ร่างกาย และจิตใจ กับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด แบ่งออกดังนี้

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศ

- อายุของสตรีหลังคลอด มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด แต่เมื่อพิจารณาอายุของสตรีหลังคลอดกับการร่วมเพศโดยควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามี พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ จึงอาจสรุปได้ว่าอายุของสตรีหลังคลอดเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการร่วมเพศ แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับตัวแปรอื่น ทั้งที่มีและไม่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศ อายุของสตรีหลังคลอดจะไม่มีอิทธิพลต่อการร่วมเพศ
- ความรู้เรื่องระยะเวลาที่มีการร่วมเพศได้ในระยะหลังคลอด ซึ่งเป็นไปตามข้อเท็จจริงที่กล่าวว่า ความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่ทำให้บุคคลเกิดการไตร่ตรอง ทดลอง และปฏิบัติ และเมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามี ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องนี้กับการร่วมเพศก็ไม่มีการเปลี่ยนแปลง
- ทัศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด เมื่อนำเวลาหมดแล้ว แผลที่ผิวยับหายสนิท และโอกาสในการตั้งครรภ์ สอดคล้องกับการที่ทัศนคติเป็นแนวโน้มขึ้นเตรียมพร้อม และนำไปสู่การปฏิบัติตามความเชื่อของบุคคลนั้น ๆ และเมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และ ความต้องการทางเพศของสามี พบว่าทัศนคติดังกล่าวเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการร่วมเพศ ถึงแม้จะมีตัวแปรอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง
  - การคุมกำเนิด
  - ความกลัวการตั้งครรภ์

เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีสัมพันธ์กับการร่วมเพศ ถึงแม้จะควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามี ความสัมพันธ์ก็ไม่เปลี่ยนแปลงซึ่งพบว่ามีสตรีหลังคลอดที่มีการร่วมเพศแล้วส่วนมากจะคุมกำเนิด อาจเนื่องมาจากความกลัวการตั้งครรภ์ได้

ความต้องการทางเพศของสามี มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศ และเมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศ ก็ไม่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลง อาจเพราะค่านิยมในสังคมไทยที่ยังยกย่องให้ผู้ชายเป็นผู้นำของครอบครัว โดยเฉพาะเรื่องเพศ ดังนั้นความต้องการทางเพศของสามีจึงมีอิทธิพลต่อการร่วมเพศ

ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศได้แก่

- จำนวนบุตรที่มีชีวิต
- ระยะเวลาสมรส

เนื่องจากประสบการณ์การร่วมเพศในครรภ์ที่ผ่านมา ไม่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ ความบิตติยนิติของพ่อแม่จากการมีบุตร และเหตุที่ความต้องการทางเพศของผู้ชายนั้น จะยังมีอยู่ถึงขณะภรรยาตั้งครรภ์หรือคลอดแล้ว แต่ต้องลดหรืองดเว้นการร่วมเพศเป็นเวลานานจึงทำให้จำนวนบุตรที่มีชีวิต และระยะเวลาสมรสไม่มีผลต่อการร่วมเพศ

ความรู้เรื่องการเกิดความต้องการทางเพศ จากการให้บุตรดูตาม และการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด กับการคุมกำเนิด เนื่องจากเป็นความรู้ที่ไม่มี การแนะนำโดยบุคลากรทางแพทย์ สตรีหลังคลอดจึงอาจไม่แน่ใจในความรู้นั้น จึงไม่มีผลต่อการร่วมเพศ

รายได้ของครอบครัว เนื่องจากการตัดสินใจมีการร่วมเพศ ไม่ได้คำนึงถึงโอกาสการตั้งครรภ์ หรือผลจากการมีบุตรต่อรายจ่ายที่จะเพิ่มขึ้น จึงไม่มีความสัมพันธ์กับการร่วมเพศ

การนับถือศาสนาของสตรีหลังคลอดและสามี ถึงแม้จะมีข้อบัญญัติเรื่องเพศในบางศาสนา แต่ไม่พบว่ามีข้อห้ามเรื่องเพศในระยะหลังคลอด

ระดับการศึกษาของสตรีหลังคลอดและสามี อาจเนื่องจากไม่มีการศึกษา
ในระดับใดที่กล่าวถึง เรื่องเพศในระยะหลังคลอด

- ชนิดการคลอดบุตร
- ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา
- การตัดและเย็บฝีเย็บ

เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการร่วมเพศ แต่เนื่องจากร่างกายกลับ
สู่สภาพปกติที่สามารถมีการร่วมเพศได้ จึงไม่มีผลต่อการร่วมเพศ

- ความกลัวความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ
- ความกลัวการอักเสบในอุ้งเชิงกราน
- ความกลัวการฉีกขาดของแผลที่ฝีเย็บ

สำหรับอาการแทรกซ้อนจากการร่วมเพศ จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าสตรี
ส่วนใหญ่ไม่มีอาการเจ็บปวด การอักเสบในอุ้งเชิงกราน หรือการฉีกขาดที่ฝีเย็บหลังคลอด
จึงทำให้ผู้ที่มีการร่วมเพศไม่กังวลกับความกลัวดังกล่าวข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

ถึงแม้ว่าปัจจัยที่จะนำมาศึกษาในครั้งนี้อาจเกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรม
ทางเพศ ดังกล่าวไว้ในบทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัย แต่พบว่าปัจจัยส่วนใหญ่ไม่มี
ความสัมพันธ์กับการร่วมเพศตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อ
พฤติกรรมทางเพศนั้น จะเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและสถานที่ได้ สำหรับปัจจัยที่มีความ
สัมพันธ์กับการร่วมเพศตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อนำปัจจัยอื่น ๆ มาควบคุม ก็ยังมีความ
สัมพันธ์เช่นเดิม เว้นแต่อายุของสตรีหลังคลอด แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์
ในการศึกษาครั้งนี้ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศในระยะเวลาต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งนำ
จะได้ศึกษาในระยะอื่น ๆ ต่อไป และหากมีการศึกษาในครั้งต่อไป ควรจะมีคำถาม
เรื่องการมีประจำเดือนหรือไม่มี เมื่อกลับมาตรวจหลังคลอดครั้งแรก ซึ่งอาจมีผลต่อการ
ร่วมเพศได้

บรรณานุกรม

1. วันทนีย์ วาสิกะสิน. ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์กับงานสังคมสงเคราะห์.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526: 15,26,55,77
2. สุขิต เฝ้าสวัสดิ์, ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์, ดำรง เจริญประยูร, สุกตน์ กลกิจโกวินทร์
สูติศาสตร์. กรุงเทพฯ : ทรีโอแอนด์ จำกัด, 2525: 101-113
3. Pongthai S, Suwanjinda P, Sakornrattanakul P, Chaturachinda K.
Return of ovulation at first postpartum visit. J Med Ass
Thailand 1978; 61 : 629-633
4. วิมลรัตน์ ทรัพย์วิเชียร. สูติศาสตร์. กรุงเทพฯ : มงคลการพิมพ์, 2517: 16-17
5. วราวุธ สุมาวงศ์. คู่มือการฝากครรภ์และทำคลอด. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2518: 408
6. บุญศรี จันทรศรี และ บัณฑิตวี ลีละพันธ์. Longitudinal study of
breastfeeding and return of fertility Bangkok Thailand.
จดหมายข่าวสมาคมส่งเสริมโครงการวิจัยทางเจริญพันธุ์แห่งประเทศไทย 2526:
1-3
7. Grudzinskas J, Atkinson L. Sexual function during the
puerperium. Arch Sex Behav 1984 ;13:85-91
8. เอนก อารพรรค และ สุรทนา อารพรรค. เรขานุเรื่องเพศ กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525: 94-95, 274
9. ชุติน จิตพิทักษ์. พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น โครงการตำราวิชาการมูลนิธิ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อันดับที่ 4 พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ: บริษัท
มวลชน, 2525: 58
10. ก่อ สวัสดิ์พานิชย์. ความสัมพันธ์ในครอบครัว (ตามหลักสูตร ม.ศ.ปลาย 2518.
ชุด ๑12) กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2518:136-137
11. วิฑูร โอสถานนท์, สมพล พงศ์ไทย. Human Sexuality เอกสารประกอบ
คำสอนวิชาสูติศาสตร์ สำหรับนักศึกษาแพทย์ปีที่ 4 คณะแพทยศาสตร์
โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล 2529: (อัดสำเนา)

12. สมพล พงศ์ไทย. การบริบาลหลังคลอด (Puerperal care). ใน: สหุติศาสตร์รามธิบดี .กำหนด จาตุรจินดา และคณะ, กรุงเทพมหานคร: เมดิคัล มีเดีย, 2530: 301-382
13. ดวงเดือน คงศักดิ์. ฮอร์โมนบำบัดและโรคต่อมไร้ท่อทางสูตินรีเวช. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2527: 89
14. Korman I. The puerperium. In: Handbook of Obstetrics and and Gynaecology. Wren J. 2nd ed. London :Chapman and Hall Ltd, 1985: 208-381
15. Pritchard J, Macdonald P, Gant N. Williams Obstetrics. 17th ed. Norwalk Connecticut : A Publishing Division of Printice-Hall , 1985: 375
16. Master H, Johnson E. Human Sexual Response. Boston : Little, Brown and Company, 1966. 150-152, 161-163
17. Kenny J. Sexuality of pregnant and breastfeeding women. Arch Sex Behav 1973 ; 2 : 215-229
18. Robson K, Brant H, Kumer R. Maternal sexuality during first pregnancy and after childbirth. Br J Obstet Gynaecol 1981 ; 88 : 215-229
19. Tolor A , DiGrazia P. Sexual attitude and behavior patterns during and following pregnancy. Arch Sex Behav 1976 ; 5 : 539-551
20. Richardson A, Lyon J, Graham E, William N. Decreasing postpartum sexual abstinence time. Am J Obstet Gynaecol 1976; 126: 416-417
21. Kinsey A, et al . Sexual Behavior in the Human Female. Philadelphia: W.B. Saunders 1953: 346-352
22. Pongthai S, Sakornrattanakul P, Chaturachinda K. Marriage and sexual activity. J Med Ass Thailand 1980; 63: 11-14
23. Fischman S, Rankin E, Soeken K , Lenz E. Change in sexual relationships in postpartum couples. J Obstet Gynaecol Neo Nurs 1986 ; 15 :58-63

24. Kent M . Breast-feeding and birth rates populi. Population Report Series J 1982; 9: 44-45
25. Hames C. Sexual needs and interests of postpartum couples. J Obstet Gynaecol Neo Nurs 1980; 9: 313-315
26. เกียนฉาย กิระนันท์. เศรษฐศาสตร์ประชากร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526: 156
27. เสาวนีย์ จิตต์หมวด. วัฒนธรรมอิสลาม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524: 326
28. Webster N, McKechnie J . Webster's new twentieth century dictionary of the English language . 2nd ed . New York: The World Publishing Company 1986: 1,007
29. วิฑูร โอสถานนท์. การสื่อสารให้ปฏิบัติวางแผนครอบครัวและประชากร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระจันทร์, 2516: 27
30. ชุศรี วีระสัมพันธ์. ความรู้ เจตคติ เกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ของสตรีชนบทระยะหลังคลอด ในศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 7 ราชบุรี วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประชากรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล. 2525: 82-83
31. สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ภาวะเจริญพันธุ์และชาติพันธุ์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2526: 80-81
32. Reading A, Sledmere C, Cox D , Campbell S. How women view postepisiotomy pain. Br Med J 1982 ;284 : 243-246
33. Oppenheimer L, Sherriff E, Goodman J, Shah D , James C. The duration of lochia. Br J Obstet Gynaecol 1986 ; 93 : 754-757
34. Ellis D , Hewat R. Mother's postpartum perception of spousal relationships. J Obstet Gynaecol Neo Nurs 1985 ; 14: 140-146
35. Landis J. The effects of first pregnancy upon the sexual adjustment of 212 couples. Am Socio Rev 1950 ; : 766-772
36. สมพร บุชราทิจ, สมศรี ณ ระนอง, วันเพ็ญ บุญประกอบ. พฤติกรรมทางเพศของชายไทย. สารคดีราช 2524 ; 33 : 221-226

37. รำไพ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา. สถิติการวิจัย. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอช เอน การพิมพ์, 2526: 41-46
38. Friman L, Furbery c, Demets, D. Fundamentals of Clinical Trial . 2nd ed . Massachusetts: PSG Publishing company Inc,1985: 202-204, 208
39. สุวชัย อินทรประเสริฐ, สมพล พงศ์ไทย. พฤติกรรมทางเพศของสตรีตั้งครรภ์
ใน: สูติศาสตร์รามาริบัติ. กำแพง จาตุรจินดา และคณะ. กรุงเทพมหานคร:
เมดิคัล มีเดีย, 2530: 532
40. Bulnarescu F, Fillotson M. Maternity Nursing Theory to Practice. New York: A Wiley Medical Publication, 1983: 276-280
41. Clark A , Hale R. Sex during and after pregnancy. Am J Nurs 1974 ; 74 :1430-1431
42. Delton J. Love and sex in marriage . Newyork : Parker Publishing Company, Inc, 1978: 134-135
43. Pongthai S, Sakornrattanakul P, Chaturachinda K. Sexual behavior during pregnancy. J Med Ass Thailand 1979; 62: 483-486
44. Hyde S. Understanding human sexuality. New york:Mc Graw - Hill Book Company, 1979: 123, 284

แบบสอบถาม เรื่องพฤติกรรมทางเพศของสตรีในระยะหลังคลอด
ของ โรงพยาบาลรามารินทร์

เลขที่แบบสอบถาม _____

วันที่ตอบแบบสอบถาม.....H.N.....
ผู้สัมภาษณ์.....
ชื่อผู้รับบริการ.....นามสกุล.....
ที่อยู่ติดต่อได้.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลจากเวชระเบียน

1. คลอดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....	_____	4-5
2. จำนวนบุตรที่มีชีวิตขณะนี้(รวมคนที่คลอดครั้งหลังสุดมีชีวิต).....คน พอเพียงหรือไม่ ☐ 1. พอเพียง ☐ 2. ไม่พอเพียง ☐ 3. ไม่แน่ใจ	_____	6 7
3. ชนิดการคลอด ☐ 1. ปกติ ☐ 2. forceps extraction ☐ 3. vacuum extraction ☐ 4. caesarean section ☐ 5. อื่น ๆ ระบุ.....	_____	8
4. ตัดและเย็บฝีเย็บหรือไม่ ☐ 1. ไม่ได้ตัด ไม่ได้เย็บฝีเย็บ ☐ 2. ตัดและเย็บฝีเย็บแผลปกติ ☐ 3. ตัดและเย็บฝีเย็บแผลผิดปกติ ระบุ..... ..... ☐ 4. ไม่ได้ตัดแต่เย็บฝีเย็บ	_____	9

7. ปัจจุบันสามีของท่านมีอาชีพอะไร
☐ 1. ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน	☐ 4. รัฐวิสาหกิจ	—
☐ 2. รับจ้าง	☐ 5. ธุรกิจ(ค้าขาย)	21
☐ 3. รับราชการ	☐ 6. อื่น ๆ ระบุ.....	
8. ครอบครัวของท่านมีรายได้ประมาณเท่าไร
☐ 1. น้อยกว่า 2,500 บาท	—
☐ 2. 2,501 - 5,000 บาท	22
☐ 3. 5,001 - 7,500 บาท	
☐ 4. 7,501 - 10,000 บาท	
☐ 5. 10,000 - 12,500 บาท	
☐ 6. มากกว่า 12,501 บาท	
9. ท่านนับถือศาสนาอะไร
☐ 1. พุทธ	☐ 2. คริสต์	—
☐ 3. อิสลาม	☐ 4. อื่น ๆ	23
10. สามีของท่านนับถือศาสนาอะไร
☐ 1. พุทธ	☐ 2. คริสต์	—
☐ 3. อิสลาม	☐ 4. อื่น ๆ	24
11. ในระยะหลังคลอดนี้ท่านเลี้ยงบุตรด้วยนมอะไร
☐ 1. นมมารดา	—
☐ 2. นมผสม	25
☐ 3. นมมารดา ร่วมกับนมผสม	
12. น้ำคาวปลาของท่านหมดไปแล้ว.....สัปดาห์
หรือ ประมาณ วันที่.....มีน้ำคาวปลา.....สัปดาห์
—	26
13. ถ้าท่านเย็บฝีเย็บ ตั้งแต่หลังคลอดจนถึงปัจจุบัน ท่านมีปัญหาที่ฝีเย็บหรือไม่
☐ 1. ไม่มี	—
☐ 2. มี ระบุอาการ.....	27

14.	ถ้าสามีของท่านมีความต้องการทางเพศ ท่านจะสังเกตได้อย่างไร	—
	ถ้าผู้รับบริการตอบไม่ได้ ภาษาดังนี้	28
	☐ 1. อวัยวะเพศแข็งตัว	
	☐ 2. มีการเล้าโลม กอด จูบ	
	☐ 3. มาขอร่วมเพศ	
	☐ 4. ใช้กำลังปลุกปล้ำ	
	☐ 5. ไม่ทราบ	
15.	ในระยะหลังคลอดนี้ สามีของท่านมีความต้องการทางเพศหรือไม่	—
	☐ 1. ไม่มี (ข้ามไปข้อ 17) ☐ 2. มี (ตอบข้อ 16)	29
16.	ถ้าสามีของท่านมีความต้องการทางเพศเกิดขึ้น ท่านปฏิบัติอย่างไร	—
	☐ 1. ยอมให้สามีร่วมเพศด้วย	
	☐ 2. ไม่ยอมให้ร่วมเพศด้วย ให้สำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง	30
	☐ 3. ไม่ยอมให้ร่วมเพศด้วย ให้ไปหาหญิงบริการ	
	☐ 4. ไม่ยอมให้ร่วมเพศด้วย ไม่ทราบว่าทำอะไร	
	☐ 5. อื่น ๆ	
17.	ในระยะหลังคลอดจนถึงปัจจุบันนี้ ท่านมีความต้องการทางเพศเกิดขึ้นบ้างหรือไม่	—
	☐ 1. ไม่มี ☐ 2. มี หลังคลอดสัปดาห์ที่.....	31
18.	ตั้งแต่หลังคลอดจนมาตรวจครั้งนี้ ท่านเคยร่วมเพศกับสามีหรือยัง	—
	☐ 1. ไม่มี ☐ 2. มี หลังคลอดสัปดาห์ที่.....	32
19.	ท่านมีความรู้สึกอย่างไร กับการร่วมเพศในระยะหลังคลอด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	
	☐ 1. กลัวเจ็บปวดเวลาร่วมเพศ	— 33
	☐ 2. กลัวการตั้งครรภ์	— 34
	☐ 3. กลัวจะทำให้เกิดการอักเสบในอุ้งเชิงกราน	— 35
	☐ 4. กลัวการฉีกขาดที่ฝีเย็บ	— 36
	☐ 5. อื่น ๆ ระบุ.....	— 37

20. ถ้าท่านมีการร่วมเพศแล้ว ท่านมีอาการดังต่อไปนี้หรือไม่

ไม่มี	มี	เฉย ๆ

- 20.1 ความเจ็บปวดจากการร่วมเพศ _____ 38
- 20.2 อาการปวดท้องน้อยหรือมีไข้ _____ 39
- 20.3 การฉีกขาดของแผลที่มีเย็บ _____ 40
- 20.4 อื่น ๆ ระบุ..... _____ 41
- .....
21. ถ้าท่านมีการร่วมเพศหลังคลอดแล้ว ท่านร่วมเพศมาแล้ว.....ครั้ง _____ 42
- โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ.....ครั้ง _____ 43
22. ในระยะก่อนตั้งครรภ์ ท่านร่วมเพศโดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ.....ครั้ง _____ 44
23. ก่อนมาตรวจหลังคลอดครั้งนี้ ท่านหรือสามีได้คุมกำเนิดแล้วหรือไม่ _____
- ด้วยวิธีอะไร _____
- [ ] 1. ไม่ได้คุม [ ] 5. ยาฉีดคุมกำเนิด
- [ ] 2. ทำหมันหญิง [ ] 6. ห่วงอนามัย
- [ ] 3. ทำหมันชาย [ ] 7. ถุงยางอนามัย
- [ ] 4. ยาเม็ดคุมกำเนิด [ ] 8. หลังภายนอก
- [ ] 9. อื่น ๆ ระบุ..... 45

6. ท่านคิดว่า การมีความต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด
ขณะแผลที่มีเย็บหายสนิท และน้ำคาวปลาหมดแล้ว สามารถร่วมเพศได้
1. ไม่เห็นด้วย
2. เห็นด้วย
3. ไม่แน่ใจ หรือ เฉย ๆ
7. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร กับการร่วมเพศก่อน 6 สัปดาห์หลังคลอด
1. ไม่เห็นด้วย
2. เห็นด้วย
3. ไม่แน่ใจ หรือ เฉย
8. ท่านคิดว่าการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด จะไม่ทำให้เกิด
การตั้งครรภ์ จึงไม่ต้องคุมกำเนิด
1. ไม่เห็นด้วย
2. เห็นด้วย
3. ไม่แน่ใจ หรือ เฉย ๆ

ภาคผนวก ข. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถามทัศนคติ ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคำถามทุกข้อ (r_{xx}) และของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (pearson product moment correlation coefficient) คำถามแต่ละข้อ (r_{xy}) ดังนี้

$$r_{xx} = \frac{n}{n-1} \left[\frac{1 - \sum S^2}{S^2} \right]$$

n = จำนวนข้อสอบ

S^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S^2 = ความแปรปรวนของคะแนน ของคำถามทั้งหมดในแบบสอบถาม

$$S^2 = \frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N \times N}$$

$$r_{xy} = \frac{N \sum xy - (\sum x) (\sum y)}{\sqrt{[N \sum x^2 - (\sum x)^2] [N \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

N = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

x = คะแนนของคำถามแต่ละข้อ

y = คะแนนรวมของคำถามทุกข้อ

2. การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร x และ y ซึ่งมีขนาดตาราง $r \times c$ ใช้สูตรทดสอบดังนี้

$$\chi^2 = \frac{\sum O_{ij}^2}{E_{ij}} - n$$

O_{ij} = ค่าสังเกตในแถวที่ i สดมภ์ที่ j

E_{ij} = ค่าคาดประมาณในแถวที่ i สดมภ์ที่ j

n = จำนวนความถี่รวมทั้งหมด

ที่ degree of freedom (d.f.) = $(r - 1) c - 1$

การเตรียมตารางข้อมูล

	y_1	y_2	..... y_j	ผลรวม
x_1	O_{11}	O_{12}	..... O_{1j}	R_1
x_2	O_{21}	O_{22}	..... O_{2j}	R_2
:	:	:	.....:	:
:	:	:	.....:	:
x_r	O_{r1}	O_{r2}	..... O_{rj}	R_r
รวม	C_1	C_2	C_j	n

3. การใช้สถิติ chi - square หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร x และ y ซึ่งมีขนาด 2×2 ใช้สูตรทดสอบดังนี้

$$\chi^2 = \frac{n \left\{ \left| \begin{array}{cc} O_{11} & O_{22} \\ O_{12} & O_{21} \end{array} \right| - \frac{n^2}{4} \right\}^2}{R_1 R_2 C_1 C_2}$$

กำหนดระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$

การสรุปผล $P - Value < 0.05$ ปฏิเสธสมมติฐานทางสถิติ H_0
หรือตัวแปร x และ y มีความสัมพันธ์กัน

4. การหาความสัมพันธ์ของตัวแปร x และ y โดยควบคุมด้วยตัวแปร c
ด้วยการทดสอบ Mental Haenzel Chi-square ทำดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 แบ่งข้อมูลออกเป็นตาราง 2×2 ย่อย ๆ ตามกลุ่มของตัวแปร c

		กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
ผล	ดี	a_1	b_1
	ไม่ดี	c_1	d_1

a_1	b_1
c_1	d_1

$$\begin{array}{cc} a_1 + c_1 & b_1 + d_1 \\ a_1 + b_1 & \\ c_1 + d_1 & \\ \hline & N \end{array}$$

ขั้นตอนที่ 2 คำนวณหา expected a_1 ของแต่ละตารางดังนี้

$$E(a_1) = (a_1 + c_1)(a_1 + b_1) / N_1$$

ขั้นตอนที่ 3 คำนวณหา variance สำหรับตารางย่อยแต่ละตารางดังนี้

$$v_1 = (a_1 + c_1)(b_1 + d_1)(a_1 + b_1)(c_1 + d_1) / N_1(N-1)$$

ขั้นตอนที่ 4 คำนวณหาค่า Z ของ Mantel Haenzel โดยเอา a_1 ที่เก็บข้อมูลมาได้
รวมกัน ลบด้วย expected a_1 รวมกันหารด้วยรากที่สองของ
variance (v_1) รวมกัน

$$Z_{mn} = \sum a_1 - \sum E(a_1) \sqrt{\sum v_1}$$

ขั้นตอนที่ 5 ทำ continuity correction

$$Z_{mn} = \sum a_1 - \sum E(a_1) - 0.5 / \sqrt{\sum v_1}$$

ขั้นตอนที่ 6 ยกกำลังสองของ Z_{mn} ก็จะได้ χ_{mn}

กำหนดระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$

การสรุปผล P-value < 0.05 ปฏิเสธสมมติฐาน (H_0) ที่ตั้งไว้ หรือ
ตัวแปร x และ y มีความสัมพันธ์กัน

ภาคผนวก ค

ตารางที่ 55 ผลสรุปค่า $chi - square$ จากตารางย่อย ของความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ เรื่องระยะเวลาที่ร่วมเพศได้ในระยะหลังคลอด กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามี

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เรื่องระยะเวลาที่ร่วมเพศได้ในระยะหลังคลอด กับการร่วมเพศ	ค่า $chi - square$	d.f.	p-value
ตัวแปรควบคุม			
ชนิดการคลอดบุตร			
- คลอดปกติทางช่องคลอด	20.12019	1	0.0000
- คลอดผิดปกติทางช่องคลอด	3.54220	1	0.0598
- ผ่าตัดได้ก็ออกทางหน้าท้อง	5.00450	1	0.0253
การตัดและเย็บฝีเย็บ			
- ไม่ได้ตัดและเย็บฝีเย็บ	4.35507	1	0.0367
- ตัดและเย็บฝีเย็บ	27.36855	1	0.0000
ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา			
- 1-3 สัปดาห์	1.63738	1	0.2007
- 4-6 สัปดาห์	32.76917	1	0.0000
การเลี้ยงบุตรด้วยนม			
- นมมารดา	0.0000	1	1.0000
- นมผสม	12.52718	1	0.0004
- นมมารดาร่วมกับนมผสม	22.45774	1	0.0000
การคุมกำเนิด			
- ไม่ได้คุมกำเนิด	12.36702	1	0.0004
- คุมกำเนิด	7.19437	1	0.0073
ความต้องการทางเพศของสามี			
- สามีไม่มีความต้องการทางเพศ	0.21318	1	0.0000
- สามีมีความต้องการทางเพศ	32.31372	1	0.0000

ตารางที่ 56 ผลสรุปค่า chi - square ของความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเรื่องการเกิดความต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ขณะแผลที่ฝีเย็บหายสนิทดี และน้ำคาวปลาหมดแล้ว สามารถร่วมเพศได้ เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามี

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเรื่องการเกิดความต้องการทางเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด ขณะแผลที่ฝีเย็บหายสนิทดีและน้ำคาวปลาหมดแล้ว สามารถร่วมเพศได้	ค่า chi - square	d.f.	p-value
ตัวแปรควบคุม			
ชนิดการคลอดบุตร			
- คลอดปกติทางช่องคลอด	7.62922	1	0.0057
- คลอดผิดปกติทางช่องคลอด	6.35969	1	0.0117
- ผ่าตัดเด็กออกทางหน้าท้อง	4.65740	1	0.0309
การตัดและเย็บฝีเย็บ			
- ไม่ได้ตัดและเย็บฝีเย็บ	8.10372	1	0.0044
- ตัดและเย็บฝีเย็บ	13.54113	1	0.0002
ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา			
- 1-3 สัปดาห์	2.69029	1	0.1010
- 4-6 สัปดาห์	19.91750	1	0.0000
การเลี้ยงบุตรด้วยนม			
- นมมารดา	3.49685	1	0.0615
- นมผสม	6.59601	1	0.0102
- นมมารดาร่วมกับนมผสม	9.79241	1	0.0018
การคุมกำเนิด			
- ไม่ได้คุมกำเนิด			
- คุมกำเนิด			
ความต้องการทางเพศของสามี			
- สามีไม่มีความต้องการทางเพศ			
- สามีมีความต้องการทางเพศ			

ตารางที่ 57 ผลสรุปค่า chi - square ของความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกายและความต้องการทางเพศของสามี

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด	ค่า chi - square	d.f.	p-value
ตัวแปรควบคุม			
ชนิดการคลอดบุตร			
- คลอดปกติทางช่องคลอด	46.18364	1	0.0000
- คลอดผิดปกติทางช่องคลอด	8.17613	1	0.0066
- ผ่าตัดได้ก้ออกทางหน้าท้อง	6.64368	1	0.0100
การตัดและเย็บฝีเย็บ			
- ไม่ได้ตัดและเย็บฝีเย็บ	10.48148	1	0.0012
- ตัดและเย็บฝีเย็บ	55.08794	1	0.0000
ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา			
- 1-3 สัปดาห์	18.32187	1	0.0000
- 4-6 สัปดาห์	49.92480	1	0.0000
การเลี้ยงบุตรด้วยนม			
- นมมารดา	13.44045	1	0.0002
- นมผสม	15.43909	1	0.0001
- นมมารดาพร้อมกับนมผสม	33.58174	1	0.0000
การคุมกำเนิด			
- ไม่ได้คุมกำเนิด	50.0141	1	0.0000
- คุมกำเนิด	9.79163	1	0.0018
ความต้องการทางเพศของสามี			
- สามีไม่มีความต้องการทางเพศ	1.69113	1	0.1935
- สามีมีความต้องการทางเพศ	39.50752	1	0.0000

ตารางที่ 58 ผลสรุปค่า chi - square ของความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด จะไม่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ จึงไม่ต้องคุมกำเนิด

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเรื่องการร่วมเพศภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด จะไม่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ จึงไม่ต้องคุมกำเนิด	ค่า chi - square	d.f.	p-value
ตัวแปรควบคุม			
ชนิดการคลอดบุตร			
- คลอดปกติทางช่องคลอด	6.6775	1	0.0098
- คลอดผิดปกติทางช่องคลอด	1.08023	1	0.2986
- ผ่าตัดได้ก้ออกทางหน้าท้อง	1.42713	1	0.2322
การตัดและเย็บฝีเย็บ			
- ไม่ได้ตัดและเย็บฝีเย็บ	3.79259	1	0.0515
- ตัดและเย็บฝีเย็บ	7.14077	1	0.0075
ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา			
- 1-3 สัปดาห์	2.47132	1	0.1159
- 4-6 สัปดาห์	7.65905	1	0.0056
การเลี้ยงบุตรด้วยนม			
- นมมารดา	0.0000	1	1.0000
- นมผสม	5.73572	1	0.0166
- นมมารดา ร่วมกับนมผสม	9.34022	1	0.0022
การคุมกำเนิด			
- ไม่ได้คุมกำเนิด	12.07037	1	0.0005
- คุมกำเนิด	0.06414	1	0.8001
ความต้องการทางเพศของสามี			
- สามีไม่มีความต้องการทางเพศ	0.0000	1	1.0000
- สามีมีความต้องการทางเพศ	11.48151	1	0.0007

ตารางที่ 59 ผลสรุปค่า chi - square ของความสัมพันธ์ระหว่างการคุมกำเนิด
กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทาง
เพศของสามี

ความสัมพันธ์ระหว่างการคุมกำเนิด กับการร่วมเพศ	ค่า chi - square	d.f.	p-value
ตัวแปรควบคุม			
ชนิดการคลอดบุตร			
- คลอดปกติทางช่องคลอด	59.57755	1	0.0000
- คลอดผิดปกติทางช่องคลอด	16.20705	1	0.0001
- ผ่าตัดเด็กออกทางหน้าท้อง	4.22110	1	0.0399
การตัดและเย็บฝีเย็บ			
- ไม่ได้ตัดและเย็บฝีเย็บ	4.22490	1	0.0398
- ตัดและเย็บฝีเย็บ	85.09984	1	0.0000
ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา			
- 1-3 สัปดาห์	25.39733	1	0.0000
- 4-6 สัปดาห์	55.30501	1	0.0000
การเลี้ยงบุตรด้วยนม			
- นมมารดา	7.19441	1	0.0073
- นมผสม	22.80461	1	0.0000
- นมมารดาพร้อมกับนมผสม	48.94018	1	0.0000
การคุมกำเนิด			
- ไม่ได้คุมกำเนิด	-	-	-
- คุมกำเนิด	-	-	-
ความต้องการทางเพศของสามี			
- สามีไม่มีความต้องการทางเพศ	22.91284	1	0.0000
- สามีมีความต้องการทางเพศ	20.85014	1	0.0000

ตารางที่ 60 ผลสรุปค่า chi - square ของความสัมพันธ์ระหว่างความกลัวการตั้ง
ครรภ์ กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความ
ต้องการทางเพศของสามี

ความสัมพันธ์ระหว่างความกลัวการตั้งครรภ์

กับ การร่วมเพศ

ค่า

chi - square d.f. p-value

ตัวแปรควบคุม

ชนิดการคลอดบุตร

- คลอดปกติทางช่องคลอด	7.25885	1	0.0071
- คลอดผิดปกติทางช่องคลอด	7.36923	1	0.0066
- ผ่าตัดเด็กออกทางหน้าท้อง	5.11970	1	0.0237

การตัดและเย็บฝีเย็บ

- ไม่ได้ตัดและเย็บฝีเย็บ
- ตัดและเย็บฝีเย็บ

ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา

- 1-3 สัปดาห์	21.58925	1	0.0000
- 4-6 สัปดาห์	3.29532	1	0.0695

การเลี้ยงบุตรด้วยนม

- นมมารดา	3.25065	1	0.0714
- นมผสม	5.44031	1	0.0197
- นมมารดาพร้อมกับนมผสม	7.09627	1	0.0077

การคุมกำเนิด

- ไม่ได้คุมกำเนิด	15.76916	1	0.0001
- คุมกำเนิด	19.73217	1	0.0000

ความต้องการทางเพศของสามี

- สามีไม่มีความต้องการทางเพศ	0.0000	1	1.0000
- สามีมีความต้องการทางเพศ	10.25033	1	0.0014

ตารางที่ 61 ผลสรุปค่า chi - square ของความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการทางเพศของสามี กับการร่วมเพศ เมื่อควบคุมด้วยปัจจัยด้านร่างกาย และความต้องการทางเพศของสามี

ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการทางเพศของสามี กับการร่วมเพศ	ค่า chi - square	d.f.	p-value
ตัวแปรควบคุม			
ชนิดการคลอดบุตร			
- คลอดปกติทางช่องคลอด	30.75425	1	0.0000
- คลอดผิดปกติทางช่องคลอด	8.90814	1	0.0028
- ผ่าตัดเด็กร้องทางหน้าท้อง	8.67917	1	0.0032
การตัดและเย็บฝีเย็บ			
- ไม่ได้ตัดและเย็บฝีเย็บ	9.17959	1	0.0024
- ตัดและเย็บฝีเย็บ	41.12123	1	0.0000
ระยะเวลาที่มีน้ำคาวปลา			
- 1-3 สัปดาห์	9.92556	1	0.0016
- 4-6 สัปดาห์	42.27654	1	0.0000
การเลี้ยงบุตรด้วยนม			
- นมมารดา	10.71445	1	0.0011
- นมผสม	11.51785	1	0.0007
- นมมารดาร่วมกับนมผสม	26.08239	1	0.0000
การคุมกำเนิด			
- ไม่ได้คุมกำเนิด	0.03450	1	0.8520
- คุมกำเนิด	62.32692	1	0.0000
ความต้องการทางเพศของสามี			
- สามีไม่มีความต้องการทางเพศ	-	-	-
- สามีมีความต้องการทางเพศ	-	-	-

ท.003094

Copyright by Mahidol University